

ตุลาบาท

(นิตยสารกระทรวงยุติธรรม)

สุภาษิต	สนา เกิดลาภผล.....	๓๕๕
หลักปฏิบัติตามกฎหมายล้มละลายที่เกี่ยวกับศาล.....	หลวงสารนัยประสาสน์	๓๕๖
การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอันเกี่ยวกับกฎหมายอาญาและวิธีพิจารณาความอาญา		
	อุทัย วิเศษสมิต	๔๑๘
เรื่องเกี่ยวกับวันอาสาฬหะ	บุญส่ง คล้ายแก้ว	๔๒๕
คำพิพากษาศาลฎีกา (และบันทึกประกอบ).....	ชล ชีรกุล.....	๔๓๕
เรื่องแปลกแต่จริงในกฎหมายนานาประเทศ	เรือนแก้ว.....	๔๕๐
อินทภาษาคำกลอน.....	สุจิต ถาวรสุข	๔๕๗
เรื่องเก่าเล่าใหม่		๔๖๒
วงการกฎหมายสากล		๔๗๐
ท่านถาม—เราตอบ	ทวี กสิยพงศ์.....	๔๗๖
ประมวลข่าว.....	ถาวร โพธิ์ทอง.....	๔๗๘
ชมรมยุติธรรม	V.96	๔๘๘
บ้านเรา—บ้านเขา.....	“วิกรม”	๕๐๑
รายงานการประชุมร่างประมวลกฎหมายอาญา (และบันทึกประกอบ) มาตรา ๒ และ ๓		
	โชค จารุจินดา.....	๕๐๕
บทบรรณาธิการ		๕๓๔

เล่ม ๔ ปีที่ ๗

เมษายน ๒๕๐๓

ในวาระการกระทรวงยุติธรรม

สุภาษิต

Gutta cavat lapiden, non vi, sed saepe cadendo.

ธารวารีที่ละน้อยที่ไหลหยด
ยังกำหนดสลายศิลาได้
ภัยเล็กน้อยถ้ามีอยู่ไม่วาย
อย่าดูดาวยว่าน้อยคอยระวัง
ฉันทรงงานใหญ่ดีทำที่ละน้อย
ทำบ่อย ๆ ทำเกิดคงเกิดผล
ตั้งสาธกขกมาช้า ๆ ให้ยล
ดูจธารชลเขาจะกระแทกแยกศิลา

สนา เกิดลาภผล

หลักปฏิบัติตามกฎหมายล้มละลาย ที่เกี่ยวข้องศาล*

หลวงสารนัยประสาน

ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา

ท่านบรรณาธิการได้ขออนุญาตนำคำบรรยายที่ผู้ช่วยผู้พิพากษาได้จัดบันทึกไว้ทั้ง ๔ วันนี้ ลงพิมพ์ในหนังสือคุณพาท ข้าพเจ้าได้ตรวจดูแล้วไม่ขัดข้อง แต่ขอท่านผู้อ่านได้โปรดอย่าถือว่าเป็นคำอธิบายโดยครบถ้วนบริบูรณ์ ข้อความที่ได้บรรยายไปนั้นเท่าที่เห็นว่าจะพอดีกับเวลาเท่านั้น และยังมีบกพร่องอีกมาก

สารนัยประสาน

ตอน ๑

(บรรยายเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๐๒)

กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีหนี้สินต้นพันตัว วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายก็เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ แก่ลูกหนี้และเพื่อประโยชน์แก่สาธารณะ เป็นกฎหมายพิเศษบัญญัติวิธีการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ และบัญญัติกระบวนพิจารณาคดีล้มละลายเป็นพิเศษ ทั้งยังมีบทบัญญัติความผิดอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายในชั้นประโยชน์แก่เจ้าหนี้เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้รีบชำระหนี้เสมอภาคตามส่วนโดยรวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อย ในชั้นประโยชน์แก่ลูกหนี้ก็เพื่อให้ลูกหนี้คนเร่ร่อนได้ชำระหนี้ด้วยความมีเป็นธรรม และเพื่อให้

* คำบรรยายในการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษา วันที่ ๔-๕

ลูกหนี้ที่สมควรมีโอกาสตั้งต้นชีวิตใหม่และก่อสร้างหลักฐานใหม่ได้ ในกรณีที่เงินประโยชน์
แก่สาธารณชนเพิ่มให้ลูกหนี้อีกไปตลอดวงบุคคลอื่น และมิบทลงโทษลูกหนี้และ
บุคคลอื่นที่ควรด้วย

ในบางประเทศกฎหมายล้มละลายใช้บังคับเฉพาะแต่ลูกหนี้ที่เงินพอค่า การศาล
จะสั่งให้ล้มละลายได้แต่เฉพาะผู้เป็นพ่อค้าเท่านั้น การศาลจะสั่งให้ลูกหนี้อื่นๆ นอก
จากเจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้อีกอาจขอให้ศาลสั่งให้ตนเองเป็นคนล้มละลายได้ หรือ
ถ้าปรากฏแก่ศาลเอง ศาลก็อาจสั่งให้ลูกหนี้อื่นๆ ล้มละลายได้ด้วย

แต่สำหรับประเทศไทยเรา กฎหมายล้มละลายใช้ได้แก่ลูกหนี้ ไม่ว่าจะเงินพอค่า
หรือไม่ คงจำกัดเฉพาะจำนวนหนี้ที่ฟ้องคดีล้มละลายได้ไว้เท่านั้น โดยกำหนดจำนวนหนี้
ที่เจ้าหนี้จะเป็นโจทก์ฟ้องได้ในจำนวนเงินตั้งแต่หนึ่งพันบาทขึ้นไป และเจ้าหนี้เท่านั้นที่จะขอ
ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้อื่นๆ ล้มละลายได้ เว้นแต่ลูกหนี้ที่เงินพอค่าบุคคล หากมีการชำระบัญชี
ผู้ชำระบัญชีของนิติบุคคลนั้นอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งนิติบุคคลที่ทำการชำระบัญชีล้มละลายได้
อีกทางหนึ่ง

กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายนั้นรวมทั้งการกระทำศาลและที่เจ้าพนักงานพิทักษ์
ทรัพย์ด้วย การปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

การบังคับคดีตามกฎหมายล้มละลายและการบังคับคดีทางแพ่งต่างกัน การบังคับ
คดีทางแพ่งศาลต้องมีหมายบังคับคดีและเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดี ที่จะปฏิบัติภายใน
ในกรอบของหมายบังคับคดี และศาลที่จะออกหมายบังคับคดีนั้นเองเป็นผู้แต่งตั้งให้ใครเป็น
เจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อปฏิบัติตามหมายที่ออกไปนั้น หมายบังคับคดีนั้นมหลายอย่าง เช่น
หมายยึดทรัพย์ หมายอายัดสิทธิเรียกร้องและหมายจับ เป็นต้น บางอย่างก็ต้องมาขอคำสั่ง
จากศาลเสียก่อน เช่นยึดทรัพย์แล้วก็ต้องรายงานศาลเพื่อขอคำสั่งให้ขายทอดตลาดต่อไป
แต่การบังคับคดีในทางล้มละลายนั้นเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะปฏิบัติตามที่
บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย โดยศาลไม่ต้องออกหมายบังคับคดี ศาลไม่ได้เป็นผู้
แต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้ง

เจ้าพนักงานพทกษทรพยไว้เพื่อปฏิบัติกรตามกฎหมาย ซึ่งอาจแต่งตั้งบุคคลใด โดยเฉพาะ
ตัวหรือโดยตำแหน่งหน้าที่ใด

ในส่วนทฤษฎีศาล เมื่อใดคำสั่งในคดีล้มละลายไปแล้ว ให้ศาลแจ้งคำสั่ง
ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๕๕ ให้เจ้าพนักงานพทกษทรพย
ทราบ และเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพทกษทรพยจะดำเนินการต่อไปโดยศาลไม่ต้องมีหมาย
บังคับคดี เพราะตามมาตรา ๑๕ คำสั่งพทกษทรพยนนให้ถือเสมือนว่าเป็นหมายของศาล
ให้เจ้าพนักงานพทกษทรพยเขายึดทรัพย์ได้

แม้ศาลจะไม่มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานพทกษทรพย แต่ตามมาตรา ๑๓๕
เจ้าพนักงานพทกษทรพยนนให้ถือว่าตนเจ้าพนักงานของศาล และตามมาตรา ๑๕๑ ให้ศาล
มีหน้าที่ต้องสอดส่องเจ้าพนักงานพทกษทรพยด้วย ไม่ใช่ว่ามีคำสั่งไปแล้วทั้งหมดหน้าที่ของศาล
วัตถุประสงค์ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ นี้ มีความประสงค์ให้ศาลมีหน้าที่
ควบคุมเจ้าพนักงานพทกษทรพยอยู่ด้วยเพื่อให้ดำเนินการไปโดยถูกต้อง เจ้าพนักงานพทกษ
ทรพยนนตรงกยเจ้าพนักงานรักษทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ. ๑๓๐ เจ้า
พนักงานรักษทรัพย์มีอำนาจมาก หัวหน้าตำแหน่งสูงเช่นชนเจ้ากรม จึงใหม่อำนาจตลอด
ในการที่จะสั่งให้เจ้าหน้าที่ใดได้รับชำระหนี้หรือไม่ ผู้ใดไม่พอใจคำสั่งให้ยื่นคำร้องอุทธรณ์
ต่อศาลได้ แต่ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ นี้มีความมุ่งหมายที่จะให้ท
วราชอาณาจักรและหน่วยราชการซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการบังคับคดีล้มละลายมีฐานะเพียงเช่น
กองมิใช่กรม จึงตัดอำนาจของเจ้าพนักงานพทกษทรพยให้น้อยลงมา และมีบทบัญญัติให้
ศาลต้องสอดส่อง

มาตรา ๑๕๑ บัญญัติว่า “ศาลต้องสอดส่องให้เจ้าพนักงานพทกษทรพยปฏิบัติ
หน้าที่โดยเรียบร้อย เพื่อกำหนดให้มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานพทกษทรพยทำคำสั่งในเรื่อง
บัญญัติหรือเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายหรือจะสั่งให้กระทำหรือละเว้น
การกระทำตามที่เห็นสมควรได้”

มาตรา ๑๕๒ บัญญัติว่า “ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อให้เกิดความเสียหาย
ชนแก่กองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย โดยเจตนาร้ายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ศาล
มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ชดเชยค่าเสียหายในส่วนที่เห็นสมควรได้”

นอกจากนี้บัญญัติในมาตรา ๑๔๓ อีกว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่
เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีค่าขอให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับการใดที่เห็นสมควรได้” ทั้งนี้
ก็เพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ระมัดระวังไม่ปฏิบัติผิดพลาด โดยถือเอาศาลเป็นที่พักพิงคุ้มครองคดี
ล้มละลาย และจะต้องมีความระมัดระวังในกฎหมายล้มละลายดีกว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
คั้งนั้นผลพหาคณาไม่ควรถือว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีความระมัดระวังศาลหรือเข้าใจเสียว่าคง
ของปฏิบัติถูกต้องแล้วเสมอไป ถ้าไปคิดเช่นนั้นแล้วเป็นการผิดวัตถุประสงค์ประสงค์ของกฎหมาย
ล้มละลายในอนัตจะให้ศาลสอดส่องแนะนำเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดังกล่าวมาแล้ว เวลา
ร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ ได้มีการพูดถึงว่าสำหรับศาลควรมอบหมาย
ให้ผลพหาคณาคนใดเป็นเจ้าของสำนวนคอยสอดส่อง

ในคดีล้มละลาย อาจจะมีการบังคับคดีทางแพ่ง ซึ่งไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของ
เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ มีข้อควรสังเกตว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจยึดทรัพย์
ของลูกหนี้เท่านั้น ไม่มีอำนาจไปยึดทรัพย์ของบุคคลภายนอก มีข้อยกเว้นเฉพาะในมาตรา
๑๐๕ (๓) เท่านั้น ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีสิทธิเรียกทรัพย์ สินของบุคคลภายนอก
ก็ต้องดำเนินการขอขงบังคับคดีทางแพ่ง เพียงแต่ให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ร้องต่อศาล
ในสำนวนคดีล้มละลายนั้นได้ไม่ต้องฟ้องเป็นคดีแพ่งขึ้นใหม่ และเมื่อศาลจะบังคับคดีแก่บุคคล
ภายนอก ก็ต้องออกหมายบังคับคดีทางแพ่งและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีให้ดำเนินการ
ส่วนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีฐานะเป็นคู่ความฝ่ายหนึ่ง

ในเรื่องกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายนี้ ถ้ากรณีใดไม่มีบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะ
ในพระราชบัญญัติล้มละลายแล้ว ก็ต้องใช้บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่งบังคับโดยอนุโลมตลอดทั้งคำพิพากษาธรรมเนียมนัยด้วย คำพิพากษาธรรมเนียนัยบางอย่าง
ก็มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายแล้ว มีข้อสังเกตคือ คำพิพากษาคำตามพระราช
บัญญัติล้มละลาย กำหนดค่าคดีไม่มีทุนทรัพย์เพียง ๑๕ บาท แม้พระราชบัญญัติแก้ไข

เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ จะแก้ไข
ค่าชดเชยสำหรับคดีไม่มีทุนทรัพย์จาก ๑๕ บาทเป็น ๕๐ บาทก็ตาม ไม่ถือว่าแก้ไขถึง
ค่าชดเชยในคดีล้มละลายด้วย คดีล้มละลายคงเสียค่าชดเชย ๑๕ บาทตามเดิม

การบัญญัติเกี่ยวกับศาลตั้งแต่วิธีคดีล้มละลาย หน้าที่ของศาลที่ตนเองเกี่ยวกับ
ในเรื่องคดีแพ่ง เบื้องต้นก็ต้องตรวจคำฟ้องที่ความขมขื่นว่าเป็นคำฟ้องที่ควรรับไว้พิจารณา
ได้หรือไม่ การขอให้ล้มละลายได้นั้นมี ๒ วิธีคือ

- ๑. โดยทำเป็นคำฟ้อง มีโจทก์ จำเลย
- ๒. โดยทำเป็นคำร้องขอ ไม่มีจำเลย

สำหรับคดีที่เป็นบุคคลธรรมดา ยอมให้นำคดีขึ้นสู่ศาลได้ก็เฉพาะแต่มีเจ้าหนี้
เป็นโจทก์ฟ้องเท่านั้น บุคคลธรรมดาจะขอให้ศาลสั่งให้ตนเองเป็นคนล้มละลายไม่ได้

แต่สำหรับนิติบุคคลนั้น แม้ไม่มีเจ้าหนี้เป็นโจทก์ฟ้อง ถ้าหากว่านิติบุคคลนั้นอยู่
ในฐานะที่จะต้องเลิกกิจการ มีการชำระบัญชี และผู้ชำระบัญชีเห็นว่าทรัพย์สินของนิติบุคคล
ไม่เพียงพอชำระหนี้ เพื่อให้เป็นความสะดวกในการที่จะรวบรวมทรัพย์สินของนิติบุคคล
นั้นแบ่งแก่เจ้าหนี้ ให้ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้นิติบุคคลล้มละลายได้
คือกำหนดการร้องขออย่างคดีไม่มีข้อพิพาท

คดีที่มีโจทก์จำเลยคือ เป็นคดีที่มีคำฟ้องขอให้ศาลพิพากษาให้จำเลยเป็นบุคคล
ล้มละลาย ซึ่งจำเลยนั้นจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ คดีเช่นนี้หลักคงเป็นไป
เช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งคือ “คู่ความต้องเป็น
บุคคล” เว้นแต่กฎหมายจะได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษว่าให้เรียกขานตำแหน่งเป็นคู่ความได้
เช่นพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เป็นต้น

การตรวจคำฟ้อง ก็ต้องตรวจว่า ผู้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องมีสิทธิยื่นฟ้องจำเลยหรือไม่
ข้อเท็จจริงกล่าวอ้างมานั้นมีมูลพอที่ศาลจะรับคดีหรือไม่ ซึ่งถ้าศาลเห็นว่า ไม่มีข้อเท็จจริง
ดังนั้นจึงไม่มีมูลบังคับตามกฎหมาย ศาลจะยกฟ้องเสียก็ได้

มูลฟ้องในคดีล้มละลายอยู่ที่จะไร ก็คือมีข้อเท็จจริงอย่างไรเป็นมูลฟ้องขอให้เลิก
ล้มละลายได้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ. ๑๓๐ ถือเอามูลเหตุทุกประการ

ใช้เงินเป็นข้อสาระสำคัญ แต่ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๗
ถ้อยเอาการตกลงหนี้สินล้นพ้นตัวเป็นข้อสาระสำคัญ ส่วนเหตุตามมาตรา ๘ เป็นเพียง
ข้อเท็จจริงซึ่งเมื่อพิจารณาได้ความตามนั้นให้สันนิษฐานว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ลูก
หนี้อาจนำสืบหักล้างว่าความจริงลูกหนี้มีทรัพย์สินพอชำระหนี้ได้ทั้งหมด ดังนั้นเพียงกล่าว
มาในคำฟ้องว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวพอ ลูกหนี้จะมีหนี้สินล้นพ้นตัวจริงหรือไม่ เป็น
เรื่องการนำสืบพฤติการณ์ประกอบให้ศาลเห็นว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัว

นอกจากนี้ถือว่า หนี้ของโจทก์มีจำนวนพอที่จะให้ลูกหนี้ล้มละลายได้หรือไม่
ข้อสำคัญในเรื่องนี้ขอทูลเกล้าฯ ถวายจะขอเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน
ด้วย ดังนั้นจึงต้องกล่าวว่าเป็นหนี้อะไรซึ่งมีจำนวนตั้งแต่ ๑,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

สำหรับคำขอนั้น ขอเพียงให้ลูกหนี้ล้มละลายก็ได้ ไม่จำเป็นต้องขอให้พิทักษ์
ทรัพย์ลูกหนี้แก่ข้าพเจ้าด้วย

ข้อสำคัญอีกข้อหนึ่งก็คือว่าต้องกล่าวถึงว่ามีฐานะของลูกหนี้หรือประกอบธุรกิจ
อยู่ที่ใด อันเป็นหลักฐานที่จะได้พิจารณาว่าลูกหนี้อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติ
ล้มละลายตามมาตรา ๗ และอยู่ในเขตอำนาจศาลตามมาตรา ๑๕๐ ที่จะมีฟ้องไว้ได้
หรือไม่.

บรรทม จากานนท์ บันทึกลง
สาร เสาวมถ บันทึกลง

ตอน ๒

(บรรยายเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๐๒)

การตรวจคำฟ้องในคดีล้มละลาย ก็ทำนองเดียวกันในคดีแพ่งนั่นเอง ต้อง
พิจารณาว่ามีผลซึ่งจะให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายได้หรือไม่ ในมาตรา ๗ แห่ง
พระราชบัญญัติล้มละลายวางหลักที่ลูกหนี้อาจถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายได้ คือ
๑. มีหนี้สินล้นพ้นตัว และ

๒. มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร หรือประกอบธุรกิจ^๑ในราชอาณาจักรไม่ว่าด้วยตนเองหรือโดยตัวแทน ในขณะที่มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือภายในกำหนดเวลา^๒ หงษ์บกอนนน

ถ้าลูกหนี้มี^๓ภูมิลำเนาหรือประกอบธุรกิจ^๔ในราชอาณาจักรดังกล่าวมาแล้ว แม้มีทรัพย์สินอยู่ในราชอาณาจักรก็ตาม จะนำพระราชบัญญัติล้มละลายมาใช้บังคับก็ได้ คงฟ้องร้องได้แก่คดีแพ่งเท่านั้น เรื่องภูมิลำเนาและการประกอบธุรกิจนั้น มีความสำคัญเกี่ยวกับเขตอำนาจศาลอีก ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๐ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายว่า “การยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลาย ให้ยื่นต่อศาลซึ่งลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขตไม่ว่าด้วยตนเอง หรือโดยตัวแทน ในขณะที่ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอหรือภายในกำหนดเวลา^๕ หงษ์บกอนนน”

ฉะนั้น ในคำฟ้องจะต้องมีข้อความแสดงให้ศาลเห็นว่า ลูกหนี้มี^๖ภูมิลำเนาหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขตศาลนั้น ถ้าไม่มีภูมิลำเนาในขณะที่ยื่นฟ้องก็จะต้องบรรยายด้วยว่า เคยมี^๗ภูมิลำเนาหรือเคยประกอบธุรกิจอยู่ในเขตศาลนั้น ๆ ดังกล่าวมาแล้วนั่นเอง

เรื่องลูกหนี้มี^๘หนี้สินล้นพ้นตัวเป็นข้อเท็จจริงต้องกล่าวมาในคำฟ้อง แต่ไม่จำเป็นต้องกล่าวเหตุที่ทำให้เป็นข้อให้สันนิษฐานตามมาตรา ๘ เพราะไม่ใช่เหตุแท้จริงที่ให้ศาลพิพากษาให้ล้มละลาย จำเลยอาจนำสืบหักล้างได้ว่าความจริงจำเลยไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ศาลอาจฟังว่าจำเลยมีหนี้สินล้นพ้นตัวจากข้อเท็จจริงอย่างอื่นนอกจากเหตุตามมาตรา ๘ ก็ได้ ยังมีบทบัญญัติเหตุที่จะต้องประกอบในการที่เจ้าหนี้จะฟ้องคดีล้มละลาย อีกตามที่ยก^๙บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ ว่า

“ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๐ เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ

(๑) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และ

(๒) ลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้เฉพาะบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งพันบาท หรือเป็นหนี้เจ้าหนี้หลายคนซึ่งเขาชอกันเป็นปัจเจกเป็นจำนวนรวม มกนัไม่น้อยกว่าหนึ่งพันบาท

และ

(๓) หนั้นน้อจกกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ไม่ว่าหนั้นจะถึงกำหนดชำระโดย
พลันหรือในอานาคคก็ตาม”

คำฟ้องจะต้องกล่าวถึงลักษณะแห่งหนด้วย จะกล่าวถึงเพียงว่าเป็นหนเฉย ๆ ไม่ได้
ต้องบรรยายถึงมูลหนทำให้เห็นได้ว่าจกกำหนดจำนวนได้แน่นอน

ส่วนคำขอท้ายฟ้องก็ขอ ให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนล้มละลาย ไม่จำเป็นต้องกล่าวว่า
ขอให้ศาลพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เพราะถือว่าเป็นกระบวนการพิจารณาของศาลที่จะต้องปฏิบัติ
อยู่แล้วก่อนพิพากษาให้ลูกหนล้มละลาย

นอกจากนี้ ในการยื่นฟ้องคดีล้มละลาย เจ้าหนผเช่นโจทก์จะต้องวางเงินประกัน
ค่าใช้จ่ายไว้ต่อศาลเป็นจำนวนห้าสิบบาทด้วยในขณะยื่นคำฟ้องตามมาตรา ๑๑

ในกรณีที่เป็นเจ้าหนผประกันในเบื้องต้น ต้องถือว่าเป็นโจทก์ฟ้องคดีล้มละลายไม่
ได้ เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในมาตรา ๑๐ เจ้าหนผประกันตามกฎหมายล้มละลาย
นี้ ต่างกับเจ้าหนผประกันตามประมวลกฎหมายแพ่ง กล่าวคือ เจ้าหนผประกันตามประมวล
กฎหมายแพ่งนั้น อาจมีประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์ เจ้าหนผขมรสติชในอนทจะไครบชำระ
หนก่อนเจ้าหนอน ก็อยู่ในประเภทเจ้าหนผประกันด้วย แต่ในคดีล้มละลายนั้น ไคมวเคราะห์
คัพทไว้โดยเฉพาะตั้งขัญญูคไว้ตามมาตรา ๖ ว่าเจ้าหนผประกันหมายความว่า “เจ้าหนผ
สทธิเห็นอทรัพย์สินของลูกหนในทางจำนอง จำนำ หรือสทธิยคหนวง หรือเจ้าหนผขม
สทธิขงคชไคทวนองเคยวคยผรขจัน่า” ซึ่งจะเห็นได้ว่าเจ้าหนผประกันตามกฎหมายล้ม
ละลายนั้นมีเพียง ๔ ประเภทเท่านั้น

เงื่อนไขประการแรกเจ้าหนผประกันนั้นต้องไม่เป็นผลของห้ามม ไคยงคชการชำระหน
เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนเกินกว่าตัวทรัพย์สินเป็นหลักประกันนั้น ถ้ามีสทธิเฉพาะจากทรัพย์สิน
ที่เป็นหลักประกันเท่านั้นแล้ว ก็ไม่มีสทธิฟ้องคดีล้มละลายได้

โดยปกติแล้ว เจ้าหนผสทธิไครบชำระหนโดยสันเชิงและสัญญาประกันนั้นเป็นเพียง
อุปกรณซึ่งไม่ควรคคสทธิเจ้าหนทจะขงคชจากทรัพย์สินอนของลูกหนอก ประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ไคขัญญูคพิเศษกวันหลักทวไปเฉพาะเรื่องจำนองเท่านั้น มิให้ผรขจันอง

บังคับเอาจากทรัพย์สินอันของลูกหนอก แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการคดโกงหรือมิชอบตกลงกันเป็นพิเศษในอันที่จะให้บังคับเอาจากทรัพย์สินอันใดอีก

ในกรณีเจ้าหนี้ประกันพ้องล้มละลายนั้นจะต้องกล่าวในฟ้องด้วยว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้วจะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือมีคะแนนของตราค่าหลักประกันมาในฟ้อง ซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้วยังขาดอยู่อีกไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ บาท จึงจะยื่นหนังสือคัดล้มละลายได้

เรื่องหนี้หากำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนนั้น หมายถึงลักษณะแห่งหนี้ ไม่ใช่เหตุที่ลูกหนี้ปฏิเสธหนี้หรือยังเบี่ยงเบนความรับผิดชอบอยู่ ลักษณะแห่งหนี้ที่สทธีเรียกร้องของเจ้าหนี้หากำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนนั้น คือตามจำนวนที่ใดกำหนดไว้หรือตกลงไว้โดยแน่นอน หรืออาจคำนวณได้โดยง่ายจากการนับระยะเวลาหรือจำนวนสิ่งของ ไม่ใช่แล้วแต่ศาลจะกำหนดให้เท่าใดก็ได้ เพราะถ้าศาลจะกำหนดให้เท่าใดก็ได้ ก็ไม่ใช่หนี้ที่แน่นอน เช่นในเรื่องค่าเสียหาย ไม่ว่าจะเขียนมูลละเมิดหรือผิดสัญญาก็ตาม ไม่ใช่หนี้แน่นอนจึงไม่อาจฟ้องล้มละลายได้ เว้นแต่จะทำได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความตกลงจำนวนกันแล้ว หรือมีคำพิพากษาของศาลกำหนดให้แล้ว

การออกหมายเรียกและการพิจารณาคดีล้มละลายนั้น ต้องกระทำโดยด่วนและรวดเร็ว มีขัญญัติไว้ตามมาตรา ๑๓ ว่า “เมื่อศาลสั่งรับฟ้องคดีล้มละลายไว้แล้ว ให้กำหนดวันนั่งพิจารณาคดีเป็นการด่วน และให้ออกหมายเรียกและสั่งสำเนาคำฟ้องไปยังลูกหนี้ให้ทราบก่อนวันนั่งพิจารณาไม่น้อยกว่า ๗ วัน” หมายเรียกของศาลนั้นก็ให้มีแบบพิมพ์ ล. ๑ อยู่แล้ว ไม่มีขัญญัติให้จำเลยให้การเมื่อใด ถ้าศาลไม่ได้กำหนดให้จำเลยให้การเมื่อใดแล้ว จำเลยจะให้การต่อสู้คดีในวันที่นั่งพิจารณาคดีก่อนสืบพยานก็ได้

การฟ้องคดีล้มละลายนั้น แม้จะมีการยื่นฟ้องลูกหนี้ไว้แล้ว เจ้าหนี้อาจแยกฟ้องลูกหนี้คนเดียวกันอีกส่วนต่างหากได้ถ้ามีสิทธิของตน แต่ถ้าศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในสำนวนใดแล้ว เช่นเรื่องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะระงับการทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไปส่วนเดียว ในกรณีที่มีคดีฟ้องล้มละลายอยู่หลายเรื่อง คดีอื่น ๆ ศาลต้องสั่ง

เจ้าหน้าคดี แม้จะยื่นคัดทศกาลไค้มีคำสั่งพักกษทรพยชั่วคราวแล้วก็ตาม คงจัดการทรพย
ไปแต่เพียงในสำนวนที่ศาลพักกษทรพยเกิดขาดสำนวนเดี๋ยวนั้น

ตามพระราชบัญญัติล้มละลายโดยบัญญัติการที่จะต้องปฏิบัตกอนทศกาลอนุญาตถอน
ฟ้องหรือจำหน่ายคดี ในกรณีทศกาลไค้มีคำสั่งพักกษชั่วคราวแล้วไว้ตามมาตรา ๑๕๔ ว่า
“ในคดีทศกาลไค้มีคำสั่งพักกษทรพยของลูกหนี้ชั่วคราวแล้ว ถ้าเจ้าหนี้ยื่นใจทกทงฟ้อง
ถอนฟ้อง หรือขาดกพิจารณา ก่อนที่ศาลจะสั่งจำหน่ายคดี ให้โฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวัน
อย่างน้อยหนึ่งฉบับเพื่อให้เจ้าหนี้ทงหลายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน” ทงนี้ เพื่อให้
เจ้าหนี้อมีโอกาสรักษาสิทธิของตน แต่มีใค้หมายความว่าให้เข้ามาเป็นโจทกแทนที่โจทก
ในคดีนั้น เพราะเป็นหน้คนละอย่างและต่างประเด็นกัน มล้หน้คนละราย ไม่ใช่เป็นเรื่องสวม
แทนที่ ของฟ้องคดีใหม่อีกคดีหนึ่งต่างหากและขอให้ศาลสั่งพักกษทรพยชั่วคราวในคดีใหม่

ข้อสังเกต ถ้าศาลมีคำสั่งพักกษทรพยเกิดขาดแล้ว จะถอนฟ้องล้มละลายไค้หรือ
ไม่ ขอนแม่จะมีใค้มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ก็ตาม แต่ก็อยู่ในหลักของมาตรา ๑๑ นั้นเอง
กล่าวคือ จะถอนฟ้องไม่ได้เว้นแต่ศาลจะอนุญาต ถ้าศาลเห็นว่าไม่ควรมีคำสั่งไม่อนุญาต
ความประสงค์ของกฎหมายล้มละลายทให้ศาลสั่งพักกษทรพยเกิดขาดเสียชนหนึ่งกอนพิพาก
ษาให้ล้มละลายนั้น ก็เพื่อให้โอกาสลูกหนี้ประนอมหน้ก่อนล้มละลาย จะได้ไม่ชนช้อว่าเคย
เป็นคนล้มละลายเท่านั้น เมื่อไม่มีการประนอมหน้หรือการประนอมหน้ไม่เป็นผลแล้ว ศาล
จะต้องพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายไปตามมาตรา ๖๑ เจ้าหนี้จะถอนฟ้องไม่ได้ และถ้าให้
ถอนไค้ พระราชบัญญัติล้มละลายคงจะต้องกล่าวว้จัดการปฏิบัตไว้ เช่นเรื่องทศกาลสั่งพักกษ
ทรพยชั่วคราวแล้วนั้น

การพิจารณาคดีล้มละลายนั้น ใช้วิธีการพิจารณารวรัคโดยอนุโลม การสืบ
พยานก็ยอมทำอย่างคดีแพ่ง ปกติเป็นหน้ที่โจทกนำสืบกอน เว้นแต่จำเลยจะรัยในข้อใด
ถึงชนที่ศาลจะตัดสิน มีหลักในมาตรา ๑๔ บัญญัติว่า “ในการพิจารณาคดีล้มละลาย

ตามคำฟ้องของเจ้าหนั้น ศาลต้องพิจารณาเอาความจริงตามทฤษฎีไว้ในมาตรา ๕ หรือ
มาตรา ๑๐ ถ้าศาลพิจารณาได้ความจริง ให้ศาลมีคำสั่งพักยกทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด
แต่ถ้าไม่ได้ความจริง หรือลูกหนี้น่าสงสัยใคว่าอาจชำระหนี้ทั้งหมด หรือมีเหตุอันไม่ควร
ให้ลูกหนี้ล้มละลายให้ศาลยกฟ้อง”

วิธีปฏิบัติการที่จะวินิจฉัยคดีสิน ควรพิจารณาว่าคดีมีเหตุที่จะยกฟ้องหรือไม่เสีย

ก่อน ถ้ามีเหตุดังนี้ คือ

๑. พิจารณาไม่ได้ความจริงดังฟ้อง หรือ

๒. ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ทั้งหมด หรือ

๓. มีเหตุอันที่ลูกหนี้ไม่ควรล้มละลาย ซึ่งเป็นข้ออยู่ในดุลพินิจของศาล เช่น ไม่

ยอมรับชำระหนี้ควรต้องรับ เพราะต้องการใหม่จำนวนหนี้พอที่จะฟ้องล้มละลายเป็นต้น

ถ้าได้ความดังกล่าว ศาลก็ต้องพิพากษายกฟ้อง ถ้าไม่มีเหตุยกฟ้อง แทนที่จะ
พิพากษาให้ล้มละลาย ก็ต้องมีคำสั่งพักยกทรัพย์เด็ดขาดเสียชั้นหนึ่งก่อน

ข้อสังเกตการบังคับคดีล้มละลายกับคดีแพ่งต่างกันคือ ในคดีแพ่ง เมื่อพ้นระยะ
เวลาตามคำบังคับแล้ว เมื่อโจทก์ขอ ศาลออกหมายบังคับคดีให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนิน
การตามหมายนั้น แต่ในคดีล้มละลาย ศาลเพียงแจ้งคำสั่งไปยังเจ้าพนักงานพักยกทรัพย์
และเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพักยกทรัพย์ที่จะดำเนินการไปตามกฎหมาย ศาลมีหน้าที่
สอดส่องหรือมีคำสั่งตามทเจ้าพนักงานพักยกทรัพย์ขอตั้งกล่าวมาแล้ว

ถ้าศาลยกฟ้องคดีล้มละลาย และให้โจทก์เสียดำกล่าวค่าธรรมเนียมแก่จำเลย เมื่อ
โจทก์ไม่ชำระก็เป็นเรื่องของบังคับคดีทางแพ่ง ไม่ใช่หน้าที่ของเจ้าพนักงานพักยกทรัพย์.

จำนง	นิยมวิภาต	บันทึก
ฉัตรพันธ์ุ	รัศมิทัต	บันทึก

ตอน ๓

(บรรยายเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๒)

การศาลจะวินิจฉัยคดีล้มละลายนั้น มีข้อพึงสังเกตว่า เบื้องต้นคดีจะต้องคิดว่ามีเหตุให้ยกฟ้องหรือไม่ แม้โจทก์จะสืบได้ความจริงตามฟ้อง ถ้าลูกหนี้สงสัยได้ว่าตนมีทรัพย์สินอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือมีเหตุอันไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ก็ให้ศาลยกฟ้องตามมาตรา ๑๔ ดังนั้นต้องเห็นว่าไม่มีเหตุให้ยกฟ้องแล้ว จึงควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย แต่ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ เพียงให้ศาลสั่งพักยกทรัพย์เด็ดขาดเสียชั้นหนึ่งก่อน เพื่อให้โอกาสลูกหนี้ขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้ เมื่อการประนอมหนี้ไม่เป็นผลหรือไม่มีการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย จึงจะพิพากษาให้ล้มละลาย

เมื่อศาลมีคำสั่งพักยกทรัพย์เด็ดขาดแล้ว วิธีการทางกฤษฎีกาบังคับคดีในทางแพ่งคดีล้มละลายนั้นศาลไม่ต้องออกหมายบังคับคดี เพียงแต่แจ้งคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรา ๑๕๕ และผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้นก็มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕ ให้ถือเสมือนว่าเป็นหมายของศาล ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ายึดคฤหาสน์ สมคดียุติ และเอกสารของลูกหนี้ และบรรดาทรัพย์สินซึ่งอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ หรือของผู้อื่นอันอาจแย่งได้ในคดีล้มละลาย ในการยึดทรัพย์นั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ใด ๆ อันเป็นของลูกหนี้ หรือลูกหนี้ได้ครอบครองอยู่ และมีอำนาจหักง้อเพื่อเข้าไปในสถานที่นั้น ๆ รวมทั้งเขตที่ดินรั้ว รั้วหรือที่เกี่ยวของอื่น ๆ ตามที่จำเป็น แต่การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะค้นหาทรัพย์สินในสถานที่ซึ่งไม่ใช่ของลูกหนี้หรือลูกหนี้ครอบครองอยู่แล้ว ต้องขอหมายค้นจากศาลตามมาตรา ๒๐ มีข้อพึงสังเกตว่าพระราชบัญญัติล้มละลายนั้นวิธีการบางอย่างนั้นใช้ได้ทั้งการพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวและพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ถ้าความในตัวบทกล่าวแต่คำว่า "พิทักษ์ทรัพย์" เท่านั้นแล้ว ก็หมายความว่ากรณีพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือกรณีพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวด้วย

ย้อนมาถงเรื่องพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว ซึ่งการพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนั้น เป็นเรื่องการคุ้มครองก่อนคำพิพากษา ทำนองเดียวกับการยึดทรัพย์ก่อนคำพิพากษาในประมวลกฎหมาย

หมายวินิจฉัยพิจารณาความแพ่ง ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนั้น ยิ่งกว่าการยกทรัพย์ก่อน คำพิพากษา เพราะผลตกพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว มีฐานะและถูกจำกัดสิทธิทำนองเดียวกับผู้ต้องพิทักษ์ทรัพย์เกิดขาดหรือผลล้มละลาย และถ้าลบกหนี้ล้มละลายก็ถือว่าพ้นพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวเป็นวันเริ่มต้นล้มละลาย บังมวิธิการทอาจขอให้ศาลสั่งตามมาตรา ๑๖ โคอิก คช

๑. ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปในเคหสถานหรือที่ทำการของลูกหนี้ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบทรัพย์สิน ควบตรา สมุดบัญชี หรือเอกสารของลูกหนี้ และให้อำนาจสอบสวนลูกหนี้หรือออกหมายเรียกลูกหนี้มาสอบสวนได้

๒. ให้ลูกหนี้หาประกันจนพอใจศาลว่า ลูกหนี้จะไม่หลบหนีไปนอกอำนาจศาลและจะมาศาลทุกคราวที่ศาลสั่ง ถ้าลูกหนี้ไม่สามารถให้ประกัน ศาลมีอำนาจสั่งขังลูกหนี้ได้มีกำหนดไม่เกินครั้งละ ๑ เดือน แต่เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกิน ๖ เดือน

๓. ออกหมายจับลูกหนี้มาขังไว้ จนกว่าศาลจะพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือจนกว่าศาลจะยกฟ้อง หรือจนกว่าลูกหนี้จะให้ประกันจนพอใจศาล

แต่โจทก์จะต้องนำสืบให้ได้ความว่าลูกหนี้ได้กระทำการตามท โดยฉันทระบไว้ ศาลจึงจะมีคำสั่งให้ การสั่งตามมาตรา ๑๖ นี้ ไม่ถึงกับขัดอำนาจจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ไม่ค่อยมีผลได้ประโยชน์จริงจัง จึงไม่มีใครขอ มีแต่ขอตามมาตรา ๑๗ คือ โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ชั่วคราว และ เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยทันที ถ้าศาลเห็นว่าคดีมีมูลให้สั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราว แต่ก่อนจะสั่งตั้งว่าจะให้เจ้าหนี้เป็นโจทก์ให้ประกันค่าเสียหายของลูกหนี้ตามจำนวนที่เห็นสมควรก็ได้ ข้อสำคัญในเรื่องนี้คือศาลต้องพอใจจากพยานหลักฐานของโจทก์ ในการไต่สวนว่าคดีมีผลพอให้ล้มละลาย และการที่จะออกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนั้น ปกติต้องให้เจ้าหนี้เป็นโจทก์วางเงินประกัน การเรียกเงินประกันถ้าเป็นเรื่องยกทรัพย์ก่อนคำพิพากษาในคดีแพ่ง ก็ย่อมพิจารณาถึงจำนวนหนี้ของโจทก์ และย่อมให้ยกทรัพย์ แต่เพียงพอใช้หนี้และค่าธรรมเนียมแก่โจทก์ หากโจทก์ชนะคดี เว้นแต่ทรัพย์จะแบ่งแยกไม่ได้ แต่การพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวนั้น ไม่ใช่เพียงประโยชน์เฉพาะเจ้าหนี้เป็นโจทก์เท่านั้น เพื่อประโยชน์เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ ทรัพย์สินของลูกหนี้ตกอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทั้งหมด

การเรียกเงินประกันจึงพิจารณาจากกิจการของลูกหนี้เป็นสิ่งสำคัญ เช่นลูกหนี้ที่ประกอบกิจการ
อุตสาหกรรมมักต้องเรียกเงินประกันสูงกว่าลูกหนี้ประกอบการค้าขายเล็กๆ น้อยๆ การ
พิกษทรพย์ชั่วคราว ศาลไม่ต้องออกหมายเพียงแต่แจ้งคำสั่งแก่เจ้าพนักงานพิกษทรพย์
เป็นเรื่องของเจ้าพนักงานพิกษทรพย์จะดำเนินการต่อไปตามกฎหมายและเป็นหน้าที่ของเจ้า
หน้เป็นผู้ไปติดต่อข้เจ้าพนักงานพิกษทรพย์

เมื่อศาลมีคำสั่งพิกษทรพย์เด็ดขาดแล้ว ยังมีกระบวนการพิจารณางบประมาณ
ต้องขออนุญาตศาล เช่นการไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผย การไต่สวนโดยเปิดเผย ก็ต่อเมื่อ
ได้มีการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกแล้ว เจ้าพนักงานพิกษทรพย์เสนอรายงานมาให้ศาลทราบ
เพื่อนัดไต่สวนโดยเปิดเผยและบางกรณีขอให้ศาลพิจารณาข้อข้ประนอมหนี้ด้วย

ศาลต้องแจ้งวันไต่สวนให้เจ้าพนักงานพิกษทรพย์ เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงาน
พิกษทรพย์นัดหมายไปยังเจ้าหนี้และลูกหนี้ แต่ศาลต้อง กำหนดเวลานานพอสมควร
เพื่อให้โอกาสแก่เจ้าพนักงานพิกษทรพย์แจ้งแก่เจ้าหนี้และลูกหนี้ทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า
๗ วันรวมทั้งการที่เจ้าพนักงานพิกษทรพย์จะได้ประกาศทางหนังสือพิมพ์ด้วย

การไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผยพึงสังเกตว่าฐานะของลูกหนี้ในการตอบคำถาม
ไม่เหมือนกัฐานะของจำเลยในคดีอาญาหรือพยาน ศาลจะบังคับให้จำเลยให้การไม่ได้และ
คำถามที่ข้ให้พยานต้องคดีอาญา พยานไม่ต้องยกได้ แต่ลูกหนี้ในคดีล้มละลายไม่ต้องตอบ
แม้คำตอบนั้นจะทำให้ลูกหนี้ต้องไต่สวนโทษในทางอาญาก็ตาม แต่ข้อสำคัญต้องเป็นเรื่อง
เกี่ยวกับกิจการ และทรัพย์สินของลูกหนี้หรือความประพฤติของลูกหนี้เกี่ยวกับการล้มละลาย
ลูกหนี้ให้ทนายตอบหรือแถลงแทนไม่ได้ ต้องตอบคำถามด้วยตนเอง ในเรื่องการถามนั้น
ก็ทำนองเดียวกับการสืบพยาน ศาลจะอนุญาตให้เจ้าพนักงานพิกษทรพย์และเจ้าหนี้ถามหรือ
ศาลจะถามเองก็ได้ เมื่อเสร็จแล้วศาลก็มีคำสั่งข้การไต่สวน คดีสำเนาการไต่สวนส่ง
ให้แก่เจ้าพนักงานพิกษทรพย์เพื่อเก็บไว้ทางเจ้าพนักงานพิกษทรพย์ อีกด้วย เมื่อข้การ
ไต่สวนแล้วข้ยังไม่ท้คดีอันวางศาลที่จะเรียกมาไต่สวนอีก การไต่สวนโดยเปิดเผยต้องกระทำ
ทุกเรื่อง แต่ถ้าจำเป็นศาลอาจสั่งงด หรือไต่สวนโดยวิธีอื่นใด ตามที่เห็นสมควรก็ได้

แต่ในกรณีการขอประนอมหนี้ ห้ามมิให้ศาลพิจารณาคำขอประนอมหนี้จนกว่าจะได้มีส่วน
ลูกหนี้โดยเปิดเผยแล้ว เว้นแต่กรณีลูกหนี้บางคนไม่สามารถมาศาลอย่างน้อยต้องมีส่วน
ลูกหนี้รวมกันคนหนึ่ง

เมื่อศาลพักชำระหนี้เกิดขาดแล้ว เจ้าหนี้ทอาจขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายจะ
มาฟ้องลูกหนี้ไม่ได้ ไม่ว่าคดีแพ่งหรือคดีล้มละลาย ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงาน
พักชำระหนี้

การตกลงหนี้ขอประนอมหนี้ นั้น ยังไม่เกี่ยวกับศาล เป็นเรื่องลูกหนี้ยื่นคำขอต่อ
เจ้าพนักงานพักชำระหนี้ ๆ เสนอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้ ถ้าที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่ยอมรับ ก็ยุติ
แต่ถ้าที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติพิเศษยอมรับแล้ว เรื่องจึงจะมาถึงศาล เพราะกฎหมายล้มละลาย
ไม่ให้การขอประนอมหนี้มีผลเว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเห็นชอบด้วย ผู้ที่จะมาขอความเห็นชอบ
จากศาล ก็ได้แก่เจ้าพนักงานพักชำระหนี้หรือลูกหนี้ แต่ทางปฏิบัติเจ้าพนักงานพักชำระหนี้
รายงานมาขอให้ศาลพิจารณา เพราะเจ้าพนักงานพักชำระหนี้มีหน้าที่ต้องรายงานถึงการ
ประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกอยู่แล้ว

ในกรณีที่เจ้าพนักงานพักชำระหนี้รายงานขอความเห็นชอบในการประนอมหนี้ก่อน
ล้มละลายศาลต้องนัด ๒ ครั้ง คือนัดวันพิจารณาคำขอประนอมหนี้ และนัดวันได้ส่วนโดย
เปิดเผย เจ้าพนักงานพักชำระหนี้มีหน้าที่ทนายเจ้าหนี้และลูกหนี้ให้ทราบวันพิจารณาล่วง
หน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน และในการพิจารณาของศาล เจ้าหนี้มีสิทธิโต้แย้งการขอประนอมหนี้
นั้นได้ไม่ว่าจะได้ออกเสียงในการประชุมเจ้าหนี้มาแล้วประการใดหรือไม่ ศาลต้องพิจารณา
การกระทำของลูกหนี้และพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในสำนวนและจากรายงานของเจ้าพนักงาน
พักชำระหนี้ ของตนถ้อยจากรายงานเจ้าพนักงานพักชำระหนี้เป็นจริงตามนั้น แต่ก็ไม่ได้
ถือเป็นเด็ดขาด เจ้าหนี้ลูกหนี้อาจโต้แย้งข้อเท็จจริงนั้นได้ โดยการนำสืบหลักฐานของ
เจ้าพนักงานพักชำระหนี้ได้

ในเรื่องที่ศาลจะสั่งอย่างไร เห็นชอบในการขอประนอมหนี้หรือไม่นั้น ต้องพิจารณา
ว่ามีเหตุห้ามตามมาตรา ๕๓ หรือไม่ คือมิให้ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยในการประนอมหนี้ใน
กรณีต่อไปนี้ (๑) การประนอมหนี้ไม่มีข้อความให้ใช้หนี้ก่อนและหลังตามลำดับที่กฎหมาย

บัญญัติไว้ว่าด้วยการแบ่งทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายตามมาตรา ๑๓๐ หรือ (๒) การ
 ประenomหนนไม่เป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั่วไปหรือทำให้เจ้าหนี้เปรียบเสียบริยกัน หรือ
 ปรากฏข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งถ้าหากว่าลูกหนี้ของล้มละลายแล้ว ไม่มีเหตุที่จะปลด
 จากล้มละลายได้เลย เหตุที่ไม่ให้ปลดลูกหนี้จากล้มละลายได้เลย คือเหตุตามมาตรา
 ๑๑ วรรคสุดท้าย คือเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต ตามความหมายในมาตรา ๖ และไม่มี
 เหตุผลพิเศษ นอกจากนั้นยังมีข้อห้ามตามมาตรา ๕๕ คือปรากฏข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใด
 ตามมาตรา ๑๒ ศาลจะมีคำสั่งเห็นชอบได้ต่อเมื่อลูกหนี้ประกันไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของ
 จำนวนหนี้ซึ่งไม่ประกัน ดังอย่างใดก็ดี แมกรณไม่ตองด้วยบัญญัติห้ามก็อยู่ในดุลพินิจของ
 ศาลแล้วแต่พฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ

เมื่อศาลมีคำสั่งพักทรัพย์เกิดขาดแล้ว ปัญหาว่ามีทางที่จะเลิกคดีก่อนศาล
 พิจารณาให้ล้มละลายบ้างหรือไม่ ตามด้วยทแล้วไม่มีทางที่ศาลจะสั่งเลิกคดีได้ เพราะการที่
 พักทรัพย์เกิดขาดเสียบนหนงก่อนที่จะพิจารณาให้ล้มละลายนั้น ก็เพื่อให้โอกาสแก่ลูกหนี
 ขอดประenomหนนก่อนล้มละลายได้เท่านั้น ถ้าไม่มีการประenomหนนก่อนล้มละลายหรือการประenom
 หนนไม่ได้รับความเห็นชอบจากศาล ก็ตองพิจารณาให้ลูกหนี้ล้มละลายตามมาตรา ๖๑ แม้จะ
 ไม่มีเจ้าหนี้ไปประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรกเลยก็ ต่อเมื่อศาลพิจารณาให้ล้มละลายแล้วจึงจะยกเลิก
 การล้มละลายได้ ถ้าเจ้าหนี้ผเป็นโจทกทอดคดีและไม่มีผู้ดำเนินการต่อไป ก็เป็นอำนาจ
 ของเจ้าพนักงานพักทรัพย์ที่จะขอให้ยกเลิกการล้มละลายตามมาตรา ๑๓๕ (๑) เมื่อศาล
 พิจารณาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ผลของการยกเลิกการล้มละลายนั้นอาจมีประโยชน์แก่
 เจ้าหนี้และลูกหนี้แล้วแต่กรณี

การทลถหนจะพ้นจากการล้มละลายได้นั้น มีได้ ๒ ประการคือ การปลดจากล้ม
 ละลายประการหนึ่ง และการยกเลิกการล้มละลายอีกประการหนึ่ง การยกเลิกการล้มละลาย
 นั้นแตกต่างกับเรื่องการปลดการล้มละลายคือ การยกเลิกนั้นถ้าไม่ใช่ยกเลิกเพราะเหตุว่า
 เจ้าหนี้ไกรขชำระหนี้เสร็จสิ้นหรือล่วงเลยเวลา ก็เสมือนว่าไม่มีการล้มละลาย เจ้าหนี้ไม่ว่า
 ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้แล้วหรือไม่ ยงมีสิทธิเรียกร้องอยู่ ถ้าไม่ขาดอายุความ แต่ไม่เกี่ยวกั

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ออก ส่วนการปลดจากการล้มละลายนั้น ทรัพย์สันตมก่อนปลดจาก
ล้มละลายยังคงตกอยู่แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แยก แก่เจ้าหนี้ ยื่น คำขอรับชำระหนี้ ไว้
ลกหนพณควมรยผลกในหนสนอนออจขอรับชำระไต่ แต่สำหรับทรัพย์สันตมลกหนจะไต่ มาใน
อนาคต ในเรื่องการที่จะให้การล้มละลายสิ้นสคนัน จะตองมาขอใคศาลมีคำสั่ง ถ้าศาลไม่มี
คำสั่งแล้ว การล้มละลายของลกหนนงยังคงอยู่ตลอดไป และตัวผู้ล้มละลายก็ไม่อาจทำการ
ใด ๆ อย่างคนธรรมดาได้ เช่นการจัดการทรัพย์สินเป็นต้น ส่วนการที่จะขอให้ยกเลิกการล้ม
ละลายนั้นก็มีบัญญัติเหตุไว้ในมาตรา ๑๓๕ และผู้ที่จะมีสิทธิมาร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการ
ล้มละลายก็คือ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้มีส่วนได้เสียและในกรณีพิเศษผู้ล้มละลายเป็นผู้ขอ
ศาลก็ตองสอบถามเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อน และให้โอกาสแก่เจ้าหนี้ที่จะโต้แย้งเพราะ
ถ้าศาลสั่งยกเลิกการล้มละลายแล้วก็มีผลถึงเจ้าหนี้ด้วย และไม่อาจสั่งเพิกถอนคำสั่งเช่น
คำสั่งปลดจากล้มละลายได้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ควรแจ้งให้เจ้าหนี้ทราบเสียก่อนถึงการ
ที่จะขอยกเลิกการล้มละลาย ทำนองเดียวกับกฎการปฏิบัติเรื่องขอปิดคดีตามมาตรา ๑๓๓ หาก
ไม่ปรากฏข้อความดังกล่าวข้างต้น ศาลก็ควรสอบถามเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่าได้แจ้งให้
เจ้าหนี้ทราบแล้วหรือยัง การสั่งให้ยกเลิกการล้มละลาย นอกจากเหตุตามมาตรา ๑๓๕ แล้ว
ในกรณีศาลสั่งเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ภายหลังล้มละลายนั้น ศาลควรสั่งให้ยกเลิก
การล้มละลายตามมาตรา ๑๓๓ ด้วย.

เรื่องสวัสดิ์ พรหมสาขา ณ สกลนคร บันทึกลง
บรรณาธิการ กุสุวรรณ บันทึกลง

ตอน ๔

(บรรยาย เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๐๒)

การที่ศาลจะสั่งยกเลิกการล้มละลายนั้น จะตองมีการล้มละลายเสียก่อนเพราะถ้า
ยังไม่มี การล้มละลายแล้ว ก็ไม่มีการล้มละลายที่จะยกเลิก เช่นศาลสั่งเห็นชอบด้วยการประ
นอมหนี้ก่อนล้มละลาย คดีเสร็จไปกับการประนอมหนี้ ศาลไม่ตองสั่งให้ยกเลิกการล้มละลาย

ควย เมื่อศาลมีคำสั่งพักชั่วคราวยกคดีแล้วถ้าไม่มีการขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย หรือศาลไม่เห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ ศาลก็สั่งพิพากษาให้ล้มละลายตามมาตรา ๖๑ เมื่อลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ลูกหนี้อาจพ้นจากการล้มละลายได้ ๒ ประการคือ

๑. การยกเลิกการล้มละลาย

๒. การปลดจากการล้มละลาย ผลล้มละลายต้องยื่นคำร้องต่อศาล ศาลจะพิจารณาสั่งว่าควรให้ปลดหรือไม่ ต้องแล้วแต่เหตุผลต่าง ๆ ซึ่งมีหลักเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงซึ่งห้ามไม่ให้ศาลสั่งปลดจากล้มละลาย กับข้อเท็จจริงที่จะให้ศาลปลดจากล้มละลายได้ก็ต้องมีเงื่อนไข ซึ่งเงื่อนไขนั้นมี ๓ ประการ

๑) สั่งให้จัดการปลดจากล้มละลายไว้ภายในกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี

๒) สั่งให้จัดการปลดจากล้มละลายไว้ จนกว่าจะได้แบ่งทรัพย์สินชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้วไม่น้อยกว่าห้าสิบในร้อย ศาลจะสั่งกำหนดจำนวนกว่าเท่าใดก็ได้ เช่น ๗๕ หรือ ๘๐ แต่จะสั่งให้น้อยกว่าร้อยละห้าสิบไม่ได้

๓) สั่งปลดจากล้มละลาย แต่ให้ลูกหนี้อยู่ในความรับผิดชอบทางแพ่งใช้เงินแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่ศาลจะกำหนดไว้ ความรับผิดชอบทางแพ่งจะต้องบังคับคดีเป็นการบังคับคดีทางแพ่ง เพราะเหตุที่ลูกหนี้ออกจากการล้มละลายไปแล้ว ถ้าเจ้าพนักงานบังคับคดีขอให้ทรัพย์ลูกหนี้ ศาลก็ต้องออกหมายบังคับคดีในทางแพ่ง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ต้องไปฟ้องเป็นคดีแพ่งขึ้นมาใหม่ ข้อสังเกต เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ไม่ต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นมาใหม่ มีคำขอให้บังคับคดีในคดีล้มละลายเดิมนั่นเอง

เรื่องเกี่ยวกับการปลดจากล้มละลายนี้ ผลล้มละลายจะต้องยื่นคำร้องต่อศาล ศาลต้องแจ้งวงพิจารณาแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เป็นหน้าที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งวงนัดแก่เจ้าหนี้และผลล้มละลาย และมีหน้าที่ยื่นรายงานเกี่ยวกับกิจการทรัพย์สินและความประพฤติของผลล้มละลาย ศาลจะมีคำสั่งประการใดต้องพิจารณาข้อเท็จจริงท่านเองเกี่ยวกับเรื่องประนอมหนี้

การที่ศาลสั่งปลดจากล้มละลายไปแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งได้ตามมาตรา ๗๕ หรือ ๘๐

เรื่องการยกเลิกการล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้มีส่วนได้เสียอาจ
ขอได้ ศาลจะไม่ออกนั่งพิจารณาโดยไม่เรียกเสียก็ได้ เมื่อปรากฏว่าการแจ้งให้ทราบแล้ว
ไม่มีผู้ใดคัดค้าน ไม่เหมือนกับการที่จะสั่งปลดจากล้มละลายหรือเรื่องการประนอมหนี้

การขอยกคดี เป็นเรื่องที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขอให้ศาลสั่ง แต่ไม่ทำให้ลูกหนี้
พ้นจากการล้มละลาย เพียงเพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พ้นจากความรับผิดชอบไปตอนหนึ่ง
ก่อนเท่านั้น ก่อนศาลควรพิจารณาว่ามีอะไรที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำค้างอยู่ หรือไม่
มีการเรียกร้องให้รับผิดชอบประการใดหรือไม่ และควรให้โอกาสเจ้าหนี้คัดค้านการขอรับชำระหนี้
การที่เจ้าหนี้เรียกร้องขอให้ชำระหนี้ นั้น ตามพระราชบัญญัติล้มละลายเดิมให้อำนาจเจ้าพนักงาน
งานรักษทรัพย์เป็นผู้ส่งอนุญาตหรือไม่ ผู้ใดไม่พอใจคำสั่งเจ้าพนักงานรักษทรัพย์ ก็ให้
อุทธรณ์ยังศาล แต่ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
เพียงมีหน้าที่สอบสวนแล้วทำความเห็นส่งสำนวนเรื่องหนี้สินที่ขอรับชำระหนี้ต่อศาล ศาลก็
พิจารณาว่าหลักฐานนั้นควรสั่งให้รับชำระหนี้ใดหรือไม่ ไม่ว่าจะมีส่วนคัดค้านหรือไม่ การวินิจฉัย
ข้อโต้แย้งก็เหมือนคดีสันนิษฐานธรรมดา ถึงแม้ไม่มีผู้ใดคัดค้านถ้าศาลเห็นว่าไม่ควรได้รับ
ชำระหนี้ ก็สั่งไม่อนุญาตได้

การขอรับชำระหนี้ต้องยื่นต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แม้เจ้าหนี้จะชนะในคดี
แพ่งมาแล้วก็ตาม ความรับผิดชอบในทางแพ่ง อาจเป็นหนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย
ก็ได้ ปัญหาว่าเป็นหนี้จริงหรือไม่ ก็เป็นไปตามหลักกรรมกานตนเอง คือของตนต้องถือว่า
เป็นหนี้จริงตามคำพิพากษานั้น ผู้ใดว่าไม่จริงก็ต้องพิสูจน์ ผู้ใดแย้งอาจเป็นเจ้าหนี้อื่นหรือ
เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ได้

หนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนต้องห้ามมิให้ฟ้องคดีล้มละลายนั้น ไม่
ห้ามในการที่จะได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
เรื่องบุคคลภายนอกเป็นหลักฐานนั้น เรื่องอาจจะมาลงศาลได้เหมือนกัน เจ้า
พนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ไม่ต้องฟ้องโดยมีวิธีการตามมาตรา ๑๑๘, ๑๑๙ บัญญัติไว้เป็นพิเศษ
ถ้ามีการคัดค้านต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และมาคัดค้านต่อศาล ศาลก็ต้องพิจารณา

ข้อสังเกต อาจารย์พรพยบางอย่างซึ่งเดิมเป็นของลูกหนี้ แต่ลูกหนี้ได้ออนไป ซึ่งอาจขอให้เพิกถอนการโอนได้นั้น ก็ต้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนการโอนกลับคืนมาเป็นของ ลูกหนี้เสียก่อนตามมาตรา ๑๑๓, ๑๑๔ และ ๑๑๕ ซึ่งมี ๓ ประการด้วยกัน คือ

- ๑) ขอให้เพิกถอนการฉ้อฉลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๒๓๗
- ๒) ขอให้เพิกถอนการโอนในระหว่าง ๓ ขกอนถูกพิทักษ์ทรัพย์เป็น เรื่องเพิกถอน การฉ้อฉลเหมือนกัน แต่เป็นเรื่องกลียหนาทนาศัย ซึ่งให้ทรัพย์โอนนำสืบความสจริตและค่า ทอຍแทน ต่างกยมาตรา ๒๓๗ ซึ่งเบองตนถือว่าทรัพย์โอนสจริต ผู้ขอเพิกถอนต้องนำสืบพสจัน
- ๓) ขอให้เพิกถอนการทลภทหนีโอนทรัพย์แก่ผู้เป็นเจ้าหน้อยแล้ว ระหว่าง ๓ เดือน กอนมีการฟ้องคดีล้มละลายหรือภายหลังนั้นถ้าลูกหนี้ไม่สจริตมุ่งหมายให้เจ้าหนนั้นได้เปรียบ แม้เจ้าหนสจริตก็ใช้ไม่ได้ เป็นข้อยกเว้นจากหลักกรรมคา แต่ถ้าโอนเลย ๓ เดือนกอนฟ้อง ให้ล้มละลาย และเจ้าหนสจริตก็ใช้ได้ ต่อเมือศาลมีคำสั่งเพิกถอนการโอนกลับคืนมาเป็นของ ลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จงระยคได้

ข้อสังเกต การทลภทหนีโอนทรัพย์ส้นให้บุคคลภายนอกไป บางเรื่องไม่จำเป็นต้อง ขอให้เพิกถอน คือถ้าเป็นเรืองการโอนโดยเจตนาลวงซึ่งเป็นโมฆะ กรรมสิทธิ์ชยอยู่กบลูกหนี้ จึงยกได้ทันที เพราะระกล่าวอ้างการเป็นโมฆะชนเมื่อไรก็ได้ ไม่ต้องให้ศาลสั่งเพิกถอน

ส่วนการโอนทรัพย์ค่อไปยังบุคคลภายนอกนั้นมาตรา ๑๑๖ บัญญัติไว้ว่า ไม่ กระทบถึงสิทธิของบุคคลภายนอกอันได้มาโดยสจริตและมีค่าทอຍแทน แต่ต้องได้รับโอนก่อน มีการขอให้ล้มละลาย

เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วน ตามหลักกรรมคาถ้าจะฟ้องให้ใครล้มละลาย หลักใหญ่อยู่ ที่ว่าลูกหนี้คนนั้นมีหนี้ส้นลนพันตัว ซึ่งหมายถึงลูกหนี้แต่ละคนต้องมีหนี้ส้นลนพันตัว แต่ สำหรับห้างหุ้นส่วนนี้บุคคลนั้นถ้าถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เมื่อเจ้าหนเป็นผู้เป็นเจทกหรือเจ้าพนักงาน พักษ์ทรัพย์มีคารอง ศาลมีอำนาจสั่งให้ขเป็นหุ้นส่วนที่ไม่จากัดความรับผิดชอบล้มละลาย ตามห้างได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าเป็นหุ้นส่วนนั้นมีหนี้ส้นลนพันตัวหรือไม่ เป็นข้อยกเว้น จากหลักกรรมคา

คำว่า "ผู้เป็นส่วน" จะต้องเป็นส่วนอยู่ในขณะถูกพิทักษ์ทรัพย์ ถ้าออกไปก่อนแล้วก็ไม่อยู่ในขอบเขตนี้ แต่จะมีความรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้อย่างไรก็เป็นเรื่องของเจ้าหนี้ฟ้องร้องคดีใหม่ ไม่ใช่ในคดีล้มละลายนี้.

เปลื้อง วัฒนารมย์ บัณฑิต

อัมพร ศตะกูรี บัณฑิต

นึกว่าใช้กติกาแบบชกมวย

ในการขายทอดตลาดของศาล มีผู้มาประมูลสู้ราคามากมายพอๆ ชายคนหนึ่งติดตามสู้ราคามาถึงแต่ต้นในราคา ๕,๐๐๐ บาท สู้ราคานั้นในครั้งแรกๆ ก็รวดเร็วก็พอเจ้าหน้าที่ศาลนับได้อย่างมากเพียง หนึ่ง หรือ สอง ผู้คนที่ชนะราคาไปตามๆ กัน แกกสู้ราคาตามเขาตลอดมา แต่พอคนชนะราคาถึง ๑๐,๐๐๐ บาท แกกก็ชกคิดเพราะจำนวนเงินมากขึ้นแล้ว เจ้าหน้าที่ศาลนับหนึ่ง แกกคิดว่าจะสู้หรือไม่ เจ้าหน้าที่ศาลนับสอง แกกก็ยังคิดไม่ตก ในที่สุดเจ้าหน้าที่ศาลก็สาม แล้วบอกว่าผู้ให้ราคาสูงประมูลได้

ชายคนนั้นเอื้อมถามว่า "บ๊ะ! แล้วก็นึกว่านับถึงสิบ แบบชกมวย"

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอัน เกี่ยวกับกฎหมายอาญาและวิธี

พิจารณาความอาญา

อุทัย วิเศษสมิต

หัวหน้ากองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

จำเริญแห่งองค์การสหประชาชาติได้ตั้งขึ้นมา วัตถุประสงค์อันสำคัญอันหนึ่งขององค์การนี้คือ ประสงค์จะให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของมนุษยชน ทั่วทุกแห่งเพื่อให้มนุษยชนทั่วโลกไม่ว่าชาติใด ภาษาใด ศาสนาใด เผ่าพันธุ์ หรือแหล่งกำเนิดใดได้รับความคุ้มครองในการที่จะดำรงตนเป็นมนุษย์ด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม ไม่มีการฉกฉวยหรือแตกต่างกัน ในอันที่จะครองชีวิตด้วยความผาสุก ในอันที่จะประกอบการทำมาหากิน ในอันที่จะแสดงความคิดเห็นหรือที่จะนับถือศาสนาใด ๆ ฉะนั้นองค์การจึงได้จัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาปัญหาสากลเพื่อสิทธิของมนุษยชน เพื่อเสนอและแนะนำให้รัฐต่าง ๆ ทั่วโลกได้นำไปใช้เป็นหลัก ก็จึงเห็นได้ว่า หลักปัญหาสากลหรือสิทธิของมนุษยชนก็ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๘

หลักปัญหาสากลนี้เป็นหลักใหญ่ที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิของมนุษย์ในเรื่องต่างๆ ไป แต่อย่างไรก็ดี องค์การสหประชาชาติก็หาได้นิ่งนอนใจ ได้พยายามอยู่เสมอและทุกวิถีทางในอันจะให้มวลมนุษยชนไปได้มีการครองชีวิตด้วยความสุขและเสมอภาค ฉะนั้นจึงได้ใช้ความพึงพอใจพิจารณาหาทางที่จะช่วยเหลือให้บรรลุดังวัตถุประสงค์อันสำเร็จข้างบน ได้มีการศึกษาค้นคว้าในแขนงหรือช่องทางอันอื่นๆ ในทางกฎหมายอาญาหรือวิธีพิจารณาความอาญา ถ้าหากจะได้มีการศึกษาพิจารณา เพื่อเสนอและแนะนำให้รัฐต่าง ๆ ได้มีหลักกฎหมายที่ดีแล้ว ก็จะเป็นเหตุอันหนึ่งที่จะให้วัตถุประสงค์อันได้มาตรฐานข้างบน ฉะนั้น ทางองค์การสหประชาชาติ ก็ได้จัดทำให้มีการสัมมนา (Seminar) ในทางกฎหมายและวิธีพิจารณาความอาญา

ซึ่งได้จัดพิมพ์ที่ประเทศฟิลิปปินส์กรุงมาเก๊าเมื่อวันที่ ๒๕๐๑ การประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมเฉพาะแขวง (region) มิใช่ทุกประเทศทั่วโลก ประเทศที่ได้รับเชิญก็เช่นประเทศที่อยู่ในทวีปเอเชีย ในภาคตะวันออกไกล คือ ฟิลิปปินส์ ไทย อินเดียนีญิบูนจีนคณะชาติ เกาหลี ออสเตรเลีย ซาอุดีอาระเบีย บอร์เนียวเหนือ บรูไน สิงคโปร์ ปากีสถาน เวียดนาม เขมร นิวซีแลนด์ นิวซีแลนด์ ชองกง และชิลอน

หัวข้อที่จะพิจารณาในคราวนี้ ก็ได้เสนอแนะมาจากองค์การสหประชาชาติซึ่งได้ขอให้ผู้แทนประเทศต่าง ๆ ได้จัดทำเอกสาร (background papers) เสนอไปเพื่อเสนอต่อที่ประชุม หัวข้อที่ประชุมก็มีดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิและการให้ความคุ้มครองซึ่งกันและกัน เอกชน ต่อการจับกุมหรือการคุมขังโดยพลการหรือโดยอำนาจอันมิชอบด้วยกฎหมาย

(๒) การปล่อยตัวชั่วคราวก่อนหรือในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล

(๓) คำรับสารภาพและการให้การยอมรับ การคุ้มครองซึ่งกันและกันทั้งในทางบริหารและตุลาการในการสืบสวนหรือสอบสวนต่อวิธีการอันมิชอบ

(๔) การหลีกเลี่ยงมิให้มีการชักช้าในการนำตัวจำเลยไปสู่การพิจารณาของศาล รวมทั้งวิธีพิจารณาและวิธีการอันล่าช้าอื่น ๆ

(๕) สิทธิของเอกชนในอันที่จะได้รับการช่วยเหลือในการพิจารณาคดีและในขณะที่มีการพิจารณาคดี และในขณะที่ก่อนเริ่มดำเนินคดี เกี่ยวกับ

(ก) ให้คำแนะนำในข้อกฎหมายและการเข้าไปดำเนินการแทน

(ข) การพิสูจน์ความผิด

(ค) ความยุ่งยากในเรื่องภาษา

(๖) การพิจารณาโดยยึดเผยแพร่และข้อยกเว้นของการพิจารณาโดยยึดเผยแพร่ การป้องกันจำเลยต่อการพิจารณาคดีหลังจำเลย

(๗) การคุมขังโดยปราศจากพิจารณาของศาล

การสัมมนาได้ใช้เวลาพิจารณาคดีศึกษาและแลกเปลี่ยนความรู้นับถึง ๑๕ วันเต็มประเทศต่าง ๆ ทุกประเทศก็ได้แสดงให้เห็นถึงกฎหมายอาญาและวิธีพิจารณาของ ประเทศ รวมทั้งทรรศนะและความคิดเห็น อันเป็นประโยชน์แก่การประชุมนี้เป็นอันมาก เมื่อการ

ประชุมเสร็จสิ้นแล้ว ที่ประชุมก็ได้รวบรวมความคิดเห็น ซึ่งไม่ถือว่าเป็นรายงานการประชุม หากแต่เป็นการเสนอแนะเพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ได้นำไปปฏิบัติ อันเป็นการแผ้วถางไปให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การสหประชาชาติที่มีความประสงค์ไว้

โดยที่ผู้เขียนได้รับเกียรติจากองค์การสหประชาชาติให้เป็นผู้แทนของประเทศไทยไปร่วมการประชุมคราวนี้ด้วย จึงขอสรุปผลของข้อเสนอแนะโดยย่อมาแล้วสักนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าหวังใจว่าคงเป็นประโยชน์อย่างไม่มากนักแก่บรรดาผู้สนใจในวิชาการนี้ด้วย คงปรากฏต่อไป

๑. สิทธิและการคุ้มครองป้องกันเอกชนต่อการจับกุมหรือคุมขังโดยอำนาจพลการหรืออำนาจอันมิชอบด้วยกฎหมาย

โดยที่ความหมายในข้อนี้ยังไม่ชัดแจ้งนัก ที่ประชุมได้พิจารณาให้การจำกัดความของคำ “การจับกุมอันมิชอบด้วยกฎหมาย” ว่าหมายถึงการตัดเสรีภาพในการที่จะไปไหนมาไหน โดยไม่มีอำนาจที่จะทำได้โดยกฎหมาย ส่วนการจับกุมโดยอำนาจพลการหมายถึงการจับกุมที่อำนาจจะทำได้ แต่อำนาจที่ไล่ให้ไว้นั้นกว้างขวางมาก จึงทำให้ใช้อำนาจนั้นเกินขอบเขตประการหนึ่ง ก็การใช้อำนาจจับกุมนั้นเกินความจำเป็นที่จะต้องจับกุมอีกประการหนึ่ง

ส่วนการแก้ไขหรือคุ้มครองป้องกันนี้ ที่ประชุมได้แยกพิจารณา คือ

(ก) การช่วยตัวเอง (Self-help)

เมื่อมีการจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจอันมิได้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ก็ควรให้ผู้ที่ถูกจับกุมนั้นทำการชกชนได้ ความเห็นที่ประชุมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ ฝ่ายหนึ่งไม่ยอมให้ทำการชกชนได้ เพราะว่าการจับกุมนั้นก็ได้เป็นที่ยอมรับแล้วว่า เป็นเจ้าพนักงาน โดยมีเครื่องแบบหรือเครื่องหมายว่าเป็นเจ้าหน้าที่ และการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของราษฎร จึงไม่ควรให้ทำการชกชนได้ อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า เมื่อทำโดยมิได้มีอำนาจแล้วก็ย่อมมีสิทธิที่จะทำการช่วยตัวเองได้

(ข) โดยทางตุลาการ

เมื่อมีการจับกุมโดยมิได้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ก็ควรที่จะให้ผลถูกจับกมนั้นร้องต่อศาลเพื่อหลีกเป็นอิสระ ตามระบอบของวิธีการที่เรียกว่า Writ of habeas corpus นอกจากนั้นให้ผลที่ทำการจับกุมโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้นต้องริบผลทางกฎหมาย กล่าวคือ ริบผลในทางค่าสินไหมทดแทน รวมทั้งความริบผลในทางอาญาอีกด้วย

(ค) โดยทางฝ่ายบริหาร

ที่ประชุมเห็นควรจักให้มีการอบรมวิชาการและวินัยให้แก่ตำรวจ เพื่อให้มีความรู้และสมรรถภาพยิ่งขึ้น และควรให้ตำรวจมีรายได้เพียงพอและมีระเบียบในการที่จะเลื่อนเงินเพิ่มหรือความดีความชอบเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพอมิให้มีการจับกุมอันมิได้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้นได้

(ง) โดยทางการเมือง

ที่ประชุมเห็นว่า ควรให้หนังสือพิมพ์หรือสมาคมในทางวิชาการได้มีอิสระในการที่จะให้ความเห็น เพื่อที่จะส่งเสริมให้การดำเนินงานของตำรวจหรือผู้ทำหน้าที่จับกุมได้ดำเนินไปอย่างดี

นอกจากนี้ ที่ประชุมได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการจับกุมว่า ควรจะพยายามใช้อำนาจให้น้อยลง เฉพาะในกรณีจำเป็นเท่านั้น นอกจากนี้ควรใช้วิธีการออกหมายเรียกให้มากขึ้น

๒. การปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราวก่อนหรือในระหว่างเวลาที่มีการพิจารณาพิพากษา

ที่ประชุมมีความเห็นว่า เมื่อไม่มีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวแล้ว ก็ควรที่จะปล่อยตัวไปโดยมีเงื่อนไขต่อไป นอกจากนั้นก็มีความคิดเห็นอีกว่า นอกจากการปล่อยตัวไปโดยมีเงื่อนไขหรือไม่หลักฐานแล้ว ก็ควรนำเอาวิธีการที่จะส่งตัวผู้ต้องหาจับกมนั้นมอไปอยู่ในความดูแลของพลเมือง หรือจะปล่อยไปแล้วอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ และถ้าหากว่าสมรรถภาพของตำรวจได้อยู่ในมาตรฐานดีพอแล้ว ก็ควรที่จะปล่อยตัวไปแล้วใช้วิธีการโดยให้หมายเรียกแทน เพื่อให้มารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๓. การรับสารภาพ การให้การยอมรับ และการคุ้มครองทั้งในทางบริหารและทางตุลาการต่อวิธีการสืบสวนหรือสอบสวนโดยวิธีการอันมิชอบ

การประชุมหัวข้อนี้ ที่ประชุมได้แยกพิจารณาหัวข้อที่สำคัญ คือ วัตถุประสงค์ที่มาซึ่งคำรับสารภาพและให้การยอมรับ ซึ่งที่ประชุมเห็นว่า คำรับสารภาพนั้นจะต้องได้มาโดยที่จำเลยหรือผู้ต้องหาได้ทำขึ้นเองโดยสมัครใจ นอกจากนั้นก็ได้พิจารณาถึงเครื่องมือสมัยใหม่ที่ใช้ในการสอบสวนคดีอาญา วิธีการสอบสวนโดยใช้ยาต่างๆ หรือเครื่องขย้ำทึง ซึ่งที่ประชุมได้ฟังความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญว่า โดยการใช้ยานั้นไม่ได้ผลสมความมุ่งหมาย เพราะไม่อาจเป็นเหตุเชื่อถือได้ ตรงกันข้ามกลับเป็นการชักต่อสุขภาพและจิตใจอีกด้วย และการใช้เครื่องขย้ำเส้นลวดนั้น ก็ไม่ควรนำมาใช้มากนัก เพราะเป็นการชักต่อความเป็นเอกภาพของบุคคลและควรจะใช้เฉพาะในกรณีจำเป็นจริงๆ เท่านั้น เช่นการรับฟังต่อการเปิดเผยความลับของประเทศ ฯลฯ เป็นต้น คำรับสารภาพที่จะยอมรับเป็นพยานหลักฐานนั้น ก็เฉพาะที่ได้ให้โดยใจสมัครเท่านั้น

สรุปผลของข้อเสนอก็คือว่า

- (ก) คำรับสารภาพ หรือการให้การยอมรับที่ได้ให้แก่เจ้าพนักงานด้วยวาจา นั้นไม่ควรรับฟัง
- (ข) คำรับสารภาพ หรือการให้การยอมรับที่ทำเป็นหนังสือนั้น ไม่ควรยอมรับฟัง เว้นคำรับสารภาพหรือคำให้การยอมรับได้มีทนายความ ญาติ หรือมิตรสหายได้รับความเห็นชอบด้วย หรือได้ทำให้ไว้แก่ผู้พิพากษา
- (ค) คำรับสารภาพหรือการให้การยอมรับ ซึ่งมีได้กระทำด้วยใจสมัครแล้วไม่ควรยอมรับฟัง

๔. การหลีกเลี่ยงมิให้มีการชักช้าในการนำตัวจำเลยไปสู่การพิจารณาของศาลรวมทั้งวิธีพิจารณาและวิธีการอันล่าช้า

สำหรับข้อ เสนอขอมริบกันว่า การสอบสวนนั้นจะต้องกระทำให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ และก็ขอมิให้มีการขยายเวลาไปได้ในกรณีที่เป็นเหตุจากการพิจารณาคดีล่าช้าเวลานักเองมาจาก

(ก) คติที่ตำรวจได้ยื่นฟ้องไว้แล้ว แต่มีความจำเป็นที่จะต้องหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีก

(ข) เป็นความผิดของจำเลยเอง ในกรณีที่ได้มีการปล่อยตัวไปโดยมีประกัน

(ค) กฎหมายของวิพิจารณาซึ่งมีวิธีการมากมาย

(ง) จำนวนผู้พิพากษาไม่เพียงพอ

ส่วนวิธีแก้ไขนั้น ก็เห็นว่าศาลควรจะไมยอมให้มีการเลื่อนการพิจารณาคดีบ่อยนัก เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุอันจำเป็นจริง ๆ ส่วนวิธีการอันล่าช้าของวิธีการ ก็ควรจะได้ทำการศึกษาและให้บริการสอดคล้องจากศาลสูง

๕. สิทธิของเอกชนที่จะให้ความช่วยเหลือในการพิจารณาคดี ในขณะที่มีการพิจารณาและในขณะที่มีการพิจารณาเริ่มแรก

(ก) การให้คำแนะนำในข้อกฎหมายและการเข้าไปดำเนินการแทน

ที่ประชุมเห็นว่า ในการดำเนินการพิจารณานั้น จำเลยควรได้รับความช่วยเหลือในทางข้อกฎหมาย เพราะจะทำให้การพิจารณานั้นได้รับความเที่ยงธรรมยิ่งขึ้น และเห็นว่าควรจะได้แจ้งถึงสิทธิใหม่ต่องานได้ทราบ และควรได้มีประกาศให้ทราบถึงสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือที่สถานีตำรวจหรือที่เรือนจำ

ส่วนปัญหาที่ว่า จำเลยไม่สามารถมีทนายความนั้น รัฐก็ควรจะช่วยจัดการหาทนายความให้ด้วย และถ้าสามารถทำได้ก็ควรจ่ายค่าทนายความ ค่าเขียนเรียงและเดินทางให้แก่พยานอีกด้วย

(ข) การพิสูจน์ความผิด

การพิสูจน์ความผิดว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่นั้น เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดจะต้องปรากฏว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงถึงโทษจำเลย เพียงแต่มีความสงสัยว่าจำเลยนั้นจะได้กระทำความผิดนั้น หรือเพอคิลธรรมแล้วจำเลยก็ควรจะต้องรับผิด หากจะนำมาใช้ไม่ได้

ในการนำสืบนั้น ถัดจากเป็นหน้าที่ของอัยการผู้ต้องหาจะต้องพิสูจน์ว่าจำเลยได้กระทำผิด จำเลยจะมีหน้าที่นำสืบเฉพาะในบางกรณีที่จะให้หลุดพ้นจากความผิดหรือในกรณีขอลดหย่อนผ่อนโทษ เช่น ในคดีของกันทวหรือยิวโทสะ เป็นต้น

(ค) ความยุ่งยากในเรื่องภาษา

ที่ประชุมเห็นว่า รัฐควรระคิดใหม่ล้ามทมความชำนาญและเพียงพอไว้ประจำศาล เพื่อช่วยเหลือ ล้ามนจะต้องไ้รับบริการอรรถมอย่างดีและควรจะได้เงินเคอนเพียงพออีกด้วย

๖. การพิจารณาโดยเปิดเผยและข้อยกเว้นของการพิจารณาโดยเปิดเผย และคุ้มครองบังกันจำเลยต่อการพิจารณาลับหลังจำเลย

เป็นหลักของการพิจารณาที่ว่า จะต้องกระทำกันโดยเปิดเผย ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ประชาชนได้ทราบความเป็นไปของการพิจารณา และการพิจารณานั้นได้เป็นไปโดยชาวสะอาด เรืองนงเป็นสิทธิของมนุษย์ แต่อย่างไรก็ดี ในบางกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องทำการพิจารณากันโดยมิเปิดเผย เช่น ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการปลอตกภัยของประเทศชาติ การคุ้มครองบังกันศีลธรรมของประชาชน การคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้เคราะห์ร้ายในคดี หรือคุ้มครองเยาวชน และการคุ้มครองบังกันผลประโยชน์ของจำเลยเอง

๗. การคุมขังโดยปราศจากการพิจารณาพิพากษาลงโทษ

ข้อนี้ได้มีการพิจารณาดัง การคุมขังบุคคลบางจำพวก เช่น เยาวชน บุคคลอันธพาล บุคคลที่เป็นโรคจิต ผู้มีสันดานเป็นร้าย ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งการคุมขังมิได้มีการพิจารณาพิพากษาของศาล แต่ได้เป็นไปโดยอำนาจบริหาร ข้อนี้ได้มีผู้คัดค้านว่าไม่น่าจะนำมาพิจารณาเพราะมิได้เกี่ยวกับกฎหมายอาญาหรือวิธีพิจารณา จึงอยู่นอกวงวิสัยประสงค์ที่ประชุมจะพิจารณา จึงได้พิจารณาแต่เฉพาะในกรณีอยู่ในกฎหมายอาญาหรือวิธีพิจารณาคดีนั้น ที่ประชุมจึงได้พิจารณาเรื่องของการที่จะขอร้องต่อศาลตามสิทธิของ Writ of habeas corpus เท่านั้น ซึ่งก็ได้มีผู้แทนหลายประเทศเห็นว่าแม้ว่าประเทศจะอยู่ในภาวะฉุกเฉิน ก็ไม่ควรจะปฏิเสธสิทธินี้เสีย เพราะการที่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามวิธีพิจารณาก็เป็นการคุ้มครองบังกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างดี

เรื่องเกี่ยวกับวันอาสาฬหะ

บุญส่ง คล้ายแก้ว

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดกำแพงเพชร

บทความเรื่อง “วันอาสาฬหะ” ของท่านผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสมุทรปราการที่ลงพิมพ์ในหนังสือศาลพาหุเล่ม ๗ ปีที่ ๖ เดือนกรกฎาคม ๒๕๐๒ ตอนหนึ่งมีความว่า เมื่อพระพุทธเจ้าทรงตกลงพระทัยที่จะสั่งสอนประกาศธรรมที่พระองค์ค้นพบแล้ว ทรงระลึกว่าอาฬารดาบสและอุทกดาบสเป็นผู้สมควรจะได้รับการปฐมเทศนา เมื่อทรงทราบว่าท่านดาบสทั้งสองถึงแก่กรรมเสียแล้ว จึงทรงระลึกถึงนักบวชปัญจวัคคีย์ว่าควรจะให้ปฐมเทศนา ใจความของบทความตอนนั้นทำให้ข้าพเจ้าต้องค้นหาหนังสือเกี่ยวกับพระพุทธานุสาวรีย์ที่มอญในตู้ออกมาอ่านหลายเล่ม เพื่อต้องการทราบว่าท่านดาบสทั้งสองนั้นเป็นใคร ลักษณะธรรมของท่านทั้งสองเป็นอย่างไร และมีความสัมพันธ์กับพระพุทธเจ้าอย่างไร เมื่อได้ครุธรรมอันประเสริฐและทรงศึกษาค้นพระทัยที่จะประกาศธรรมแล้วจึงทรงระลึกถึงท่านดาบสทั้งสองเป็นอันดับแรกแทนที่จะนึกถึงนักบวชปัญจวัคคีย์ซึ่งออกสำหรัสนธิพระองค์เมื่อทรงกระทำทักษิณียาโดยหวังว่าเมื่อพระองค์ได้บรรลุธรรมใดก็ยกอภรณ์นั้นแก่ท่านทั้งห้าด้วยเหตุนี้เองทำให้ข้าพเจ้าเขียนบทความเรื่องนี้ขึ้นมาให้ “ศาลพาหุ” เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับเรื่อง “วันอาสาฬหะ” ที่ลงพิมพ์ใน “ศาลพาหุ” มาแล้ว

เมื่อพระพุทธเจ้าได้ตรัสพระธรรมอันประเสริฐแล้วทรงท้อพระทัยที่จะประกาศธรรมที่พระองค์ตรัสเพราะทรงเห็นว่า เป็นธรรมที่ลกขบถยากที่บุคคลธรรมดาจะเข้าใจ จึงได้เห็นได้จากบาลีโพธิราชสูตร มีฉวมินปัญณาสก มีฉวมินิกาย พระพุทธเจ้าทรงตรัสแก่โพธิราชกุมารว่า “ราชกุมาร ความชอบใดเกิดแก่เราว่า ธรรมที่เราบรรลุแล้วนี้เป็นธรรมอันลึก สักวอนเห็นยาก ยากที่สักวอนจะรู้ตาม เป็นธรรมระงับและประณีตไม่เป็นวิสัยที่หยาบง่าย ๆ แห่งความตรึก เป็นของละเอียด เป็นวิสัยที่เฉพาะบัณฑิต....” เมื่อพระพุทธเจ้าทรงคิดว่า ธรรมที่พระองค์ตรัสนั้นยากที่บุคคลธรรมดาจะเข้าใจ แต่เมื่อคิดถึงพระทัยที่จะประกาศ

พระธรรมแน่แล้ว ในการแสดงปฐมเทศนาจึงของคนหายบุคคลแน่พระทัยว่าเมื่อทรงแสดงธรรมให้ฟังแล้วผู้นั้นจะต้องเข้าใจธรรมเช่นเดียวกับพระองค์ ขอความตอนหนึ่งในพระสูตรที่กล่าวข้างต้น มีว่า “ราชกุมาร ความชอบมีแก่เราว่า “เราควรแสดงธรรมแก่ใครก่อนหนอ? ใครจักทรงดวงธรรมนโดยพลันหนอ” ความรู้สึกเกิดแก่เราว่า “อาฬารผู้กาลามโคตรนี้แลเป็นบุคคลฉลาดคัมเมธา มีชาติแห่งสัตว์ผู้มีจิตใจแห่งดวงตาแต่เล็กน้อยมานานแล้ว ถ้ากระไรเราควรแสดงธรรมแก่อาฬารผู้กาลามโคตรนก่อนเถิด เธอจักทรงดวงธรรมนเป็นแน่” อีกตอนหนึ่งมีข้อความว่า “อาฬารผู้กาลามโคตรได้กระทำกาละเสีย ๗ วันแล้ว อาฬารผู้กาลามโคตรได้เสียมจากคุณอันใหญ่เสียแล้ว เพราะหากว่าเธอได้ฟังธรรมอันใหญ่ในชั่วจักทรงดวงธรรมนได้โดยพลัน” เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบว่าท่านอาฬารคายสถึงแก่กรรมเสียแล้วจึงทรงระลึกถึงว่าท่านออกทคายสในลำดับต่อมา เมื่อทรงทราบว่าท่านฝันถึงแก่กรรมเสียอีกก็ทรงคิดว่าท่านฝันได้เสียมจากคุณอันใหญ่เสียแล้ว ถ้าหากได้ฟังธรรมก็จะบรรลุธรรมโดยพลันเช่นเดียวกับท่านอาฬารคายส

ท่านอาฬารคายสและท่านออกทคายสเป็นใคร ในพระสูตรที่กล่าวข้างต้น มีใจความตอนหนึ่งว่าพระพุทธเจ้าทรงเล่าให้โพธิราชกุมารฟังว่าพระองค์เคยเข้าไปสมัคเป็นศิษย์ท่านอาฬารคายส ได้สอบถามถึงเรื่องที่สุดแห่งทุกข์หรือภาวะที่ปราศจากทุกข์สิ้นเชิง ท่านอาฬารคายสได้สอนวิธีของท่านซึ่งเรียกกันในภาษาธรรมว่าการเจริญอภิญญาตนวนาน พระพุทธเจ้าได้ทรงศึกษาจนมีความรู้เท่าท่านอาฬารคายสเป็นอาจารย์ พระองค์ทรงเห็นว่าวิธีของท่านนั้นไม่อาจทำให้พ้นโทษโดยสิ้นเชิงได้ พระองค์ประสงค์ธรรมที่สูงกว่านั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ก็ธรรมนี้จะไปเป็นไปพร้อมเพื่อเขื่อน่าย เพื่อคลายกำหนด เพื่อระงับ เพื่อสงบ เพอร์บาย เพอร์พร้อม เพื่อนพพานก็หาไม่ แต่เป็นไปพร้อมเพียงเพอการยังเกิดในอภิญญาตนวนาน (อรุปรหมชน ๓ สมายกัถงเจตคอรุปรมาน ๔ และอรุปรมาน ๓) เท่านั้นเอง. ราชกุมาร ตลาคคเมื่อเห็นโทษในสมายกัถงเจต จึงไม่พอใจเขื่อนจากธรรมนนั้นไปเสีย.” พระพุทธเจ้าลาจากสำนักท่านอาฬารคายสได้เข้าไปสมัคเป็นศิษย์ท่านออกทคายสตามท่านออกทคายสถึงเรื่องที่สุดแห่งทุกข์หรือภาวะที่ปราศจากทุกข์สิ้นเชิงเช่นเดียวกัน ท่านออกทคายสได้ สอนและให้ปฏิบัติตามวิธีของท่านที่เรียกในภาษาธรรมว่าการเจริญเนวส์ัญญานาสัญญายตนวนาน

พระองค์ทรงเห็นว่าวิชของคายนสักราทำให้ดังทศกัณฑ์โดยสิ้นเชิงก็หาไม่ จึงได้ลาท่าน
ออกคายนสมาคั้นควาหาวิชทศกัณฑ์โดยสิ้นเชิงด้วยพระองค์เอง

ความเกยวพณและความคล้ายคลึงกัน ระหว่างมติของท่านคายนสทั้งสี่งกับของ
พระพุทธรเจ้าในเรองทศกัณฑ์หรือภาวะที่ปราศจากทศกัณฑ์สิ้นเชิง เราจะศึกษาได้จากบาลีโพธิ
ราชสูตรมชฌมขัณณาสกมชฌมนกายทกขณกลาวข้างต้นกับขาลนวกนขาตองคฺตรนิกายซึ่ง
เป็นเรองราวที่พระพุทธรเจ้าทรงตรัสแก่พระอนนททอรวลทศสปีนคิมของชาวมลลระในมลลครรัฐ
ดังเรองที่พระองค์ได้ทรงพยายามในเนกขัมมจิตและอุปพวิหารสมาบัติก่อนตรัสรู้ใจความว่า
พระองค์ได้เจริญตามลำดับก่อนตรัสรู้ เมื่อเจริญปฐมฌานสัญญาหรือความรูสึกในความ
วิตกคัปปไป แต่ยังมีวิตกวิจารณ์และขัตติสขอนเกิดจากวิเวกเกิดขณแทน ในทตติยฌานกับวิตก
วิจารณ์ได้แต่ขัตติสและสขอนเกิดแต่สมาธิเกิดขณ ในทตติยฌานขัตติสและสขอนเกิดแต่สมาธิคัปปไป
ความสขอนเกิดแต่ความวางเฉยเกิดขณ ในจตุทกฌานสัญญาที่เป็นสขุคัปปไปแต่สัญญาที่ไม่สขุ
ไม่ทศขัรบรสทศอัยควยอเบกขาเกิดขณ เมื่อผ่านรูปสัญญา (ความกำหนดคหหมายในรูป) ก็เจริญ
ฌานต่อไปจนอรุพฌานชั้นอากาศานัญจายตนฌานโดยการไม่ทำใจกำหนดคหหมายในภาวะ
ต่าง ๆ สัญญาส่วนที่เป็นรูปคัปปไปสัญญาส่วนที่เป็นไปในความว่าง ๆ จากรูปยังมีอยู่ (พระสุท
รทอนนใช้คำว่า “จึงบรรลอากาศานัญจายตนะ อันมีการทำในใจว่าอากาศไม่มีสขุแล้วแล
อยู่เกิดคณ”) ในชั้นวิญญาณัญจายตนฌานสัญญาในความว่างจากรูป (การทำในใจว่า
อากาศไม่มีสขุ) คัปปไปแต่สัญญาในตัวความรูแจหรือตัววิญญาณเกิดขณ ในชั้นอากาศัญ
จัญญาตนฌาน สัญญาในตัวความรูแจ (คิด) ในตัววิญญาณหมดไปแต่สัญญาในความไม่
มีอะไรเลยเกิดขณแทน (พระสุทรทอนนใช้คำว่า “จึงบรรลอากาศัญจัญญาตนะอันมีการทำ
ในใจว่า อะไรไม่มีแล้วแลอยู่”) เจริญฌานต่อไปในชั้นเนวสัญญานาสัญญาตนะ สัญญา
ที่เกิดจากอากาศัญญาตนะคัปปไปคือสัญญาในความไม่มีอะไรคัปปไปแต่อย่างไรก็ตามสำหรั
ญานชั้นเนวสัญญานาสัญญาตนะอำนาจแห่งสัญญาในความไม่มีอะไรขัแทรกแซงอยู่ (พระ
สุทรทอนนมีข้อความว่า อนนท! แม้เมื่อเราอยู่ด้วยวิหารธรรมคือเนวสัญญานาสนะการทำให้
ตามอำนาจจากสัญญาที่เป็นไปในอากาศัญญาตนะก็ยังเกิดแทรกแซงอยู่) คือยังคัสัญญา
ในตัวผู้มีความรู้สึกว่าได้อยู่ในวิหารธรรมไม่ได้ พระพุทธรเจ้าได้เห็นโทษของเนวสัญญานา

สัญญา ยทนะจึงได้เจริญภาวนาขึ้นต่อไปจึงบรรลุสัญญาเวทียคินโรช โดยการ คัยสัญญาเสีย
 สัน แล้วจึงได้เห็นอริยสัจสี่ พระสูตรตอนนมัสขอความว่า “อานนท์! ความคิดใดเกิดขึ้นแก่
 เราสไปว่าดำหากเราได้เห็นโทษในแนวสัญญานาสัญญา ยทนะแล้วนำมาคิดนึกข้อนั้นให้มาก
 ใ้รับอันสงส์ในสัญญาเวทียคินโรชแล้วพึงเสพนในอันสงส์นั้นอย่างทวดังไซ้ร ขอนั้นแหละ
 จะเป็นฐานะ ที่จะทำให้อจิตของเราพึงแล่นไป พึงเลื่อมใสตั้งอยู่ได้ หลุดออกไปในสัญญาเวท
 ยคินโรช โดยที่เห็นว่ามันสงข อานนท์! โดยกาลต่อมา เราทำเช่นนั้นแล้วอย่างทวดัง จิต
 ของเราจึงแล่นไป จึงเลื่อมใส ตั้งอยู่ได้ หลุดออกไปในสัญญาเวทียคินโรชนั้นโดยที่เห็นอยู่
 ว่ามันสงข อานนท์! เราและท่านพินแนวสัญญานาสัญญา ยทนะโดยประการทั้งปวงเสียแล้ว
 จึงบรรลุสัญญาเวทียคินโรชแล้วแลอยู่ (ไม่มีอาพาธอะไรอีกต่อไป) อนึ่ง อาสวะทั้งหลาย
 ไ้ถลงความสันไปรอยเพราะเราเห็นอริยสัจสี่ได้ด้วยปัญญา”

การทกลาวดังขาลโพธิราชสูตรกยขาลนวกนขาตองคตรนกายเสยขยขาวกเพอให้
 เห็นความแตกต่างทมิแต่เล็กนอยระหว่างวิททำใหองทสคแห่งทกขตามวธิของท่านคยสทง
 สองกยวิของพระพทเจ้าของเร . ประเทศอินเดียในสมัยพทกาลมีคาศคาคัพระกาศลทท
 ธรรมหลายท่านแต่ทคมีภททางฝ่ายพทคศนากล่าวองมากทสคคือท่านปรณกสสยท่านมีค
 โคสาล ท่านอชิตเกสกัมพล ท่านปากกัจจายนะ ท่านสญชัยเวลัญญบุตรซึ่งเวัยกรวมว่าพวก
 อัญญาเคยรดิย และท่านมหาวัระทคมีภทของฝ่ายพทคศนาระีกท่านผนวานคณฐนาญบุตร
 ไ้ประกาศลทททของท่านซึ่งขัจจุบันเรียกว่าคศนาศน มีผนเขลอมักและเขนค้แข่งกยพท
 คศนามาจนทกวนน ลททของท่านทกลาวนามขางทนนไม่ใช้แต่เพียงสงสอนในเพียงชนค
 ธรรมแต่สงสอนถึงชนปรวมทคคือเรื่องเกยวขการเวัยนว่ายตายเกิด การคัยสญ หรือความ
 ดงทสคแห่งทกข แต่ลทททคความเห็นในเรองนพพานทไกลเคัยงกยมีคของพทคศนาศน
 กคชลททเคยรดิยนคตรณฐของท่านนคณฐนาญบุตร. ลทททต่าง ๆ เหล่านี ท่านอรรธ
 กถาจารย์ทางฝ่ายพทคศนาคือว่าเขนมีจลาทฏฐทงนนมแต่ลทททของนคณฐนาญบุตรซึ่ง
 มีขรยายอยู่ในขาลสามัญญผลสุตร อนเขนคมีภทของฝ่ายพทคศนาศนเองมีขอความไม่แตก
 ต่างกยหลกพทคศนาคัก จะผคกนอยู่ขงคคาสอนของคศนาศนเขนสอนว่านรวาน (ซึ่งตรง
 กยคว่านพพานในภาษาขาล) นน เกิดขนเมอจตบรสททคเต็มทแล้วกรรมหมคอำนาจทจะให้ผล

เป็นกรยาที่วางจากทุกขเป็นภาวะตามธรรมชาติของอาตมัน (ตรงกบัตถาในภาษาบาลี)
 ส่วนคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ปฏิเสธอิตตาอย่างเด็ดขาด ลัทธิอื่นนอกจากพุทธศาสนาที่
 ท่านไม่จัดเป็นมิจฉาทิฏฐิคือมิจฉาทิฏฐิของท่านอาฬารกายสและท่านอุทกกายส ท่านกายสทั้งสอง
 สอนลัทธิกรรมของท่านเช่นเดียวกับพระพุทธเจ้า คือก้านการบูชาขันธ์และพิธีการต่าง ๆ เช่น
 เทียวกัน และมุ่งถึงการลงโทษแก่ทุกขด้วยตนเองโดยวิธีเทียวกัน ไม่ใช่วิธีของนพพเจ้า
 หรือทำให้อิตตาไปรวมกับพระเจ้าย่างศาสนาที่พระเจ้ายืนยันโดยบางนิกาย ก่อนที่พระพุทธ
 เจ้าจะตรัสพระองค์ใดทรงศึกษาลัทธิของศาสนาต่าง ๆ ในสมัยนั้น พระองค์ทรงเห็นว่า เป็น
 ลัทธิที่ผิดทงนนั้น ผู้สนใจเรื่องนั้นโดยเฉพาะหาอ่านได้จากบาลีมหาวรรคตินิกายต้องศึกษานิกาย
 ส่วนมคิของท่านอาฬารกายสและของท่านอุทกกายสเมื่อพระองค์ใดศึกษาและไตร่ตรองโดย
 ละเอียดยแล้วมีได้ทรงปฏิเสธว่าเป็นลัทธิที่ผิด แต่พระองค์ทรงเห็นว่าเมื่อปฏิบัติตามวิธิตของท่าน
 อาฬารกายสก็ผิดของท่านอุทกกายสก็ผิด ยังไม่ทำให้ถึงที่สุดแห่งทุกขโดยสิ้นเชิงใด เมื่อปฏิบัติ
 ตามวิธิตของท่านอาฬารกายสซึ่งในพระสูตรเรียกว่าอาภิณฺญญายตนฌานจะเกิด ฌานหรือ
 ความรู้สึกเกิดขึ้นแก่จิตของผู้นั้น ทวสังทรรสก็เช่นนั้นคืออาตมัน แต่มคิของลัทธินี้ลว่าทวอาต
 มันเป็นสิ่งต่างหากจากจิต อาตมันจะเกิดขึ้นได้โดยเมื่อบรรลุตถิถึงที่สุดแล้ว พระพุทธเจ้าทรงแย้ง
 ว่าสังนจะเรียกว่าอาตมันหรืออะไรก็ตาม การที่ยังมีความรู้สึกอยู่ว่าตัวเองถึงชดพนทุกขแล้ว
 จะเรียกว่าพ้นทุกขโดยสิ้นเชิงไม่ไ้ เมื่อยังรู้สึกในสิ่งที่ย่อมเชื่อว่ายังติดอยู่ในคุณของสังนนั้นยัง
 ไม่อาจพ้นไปได้ พระพุทธเจ้าทรงประสงค์สังทสงยังไปกว่านั้นจึงได้ทรงลาจากสำนักท่าน
 อาฬารกายสมาศึกษาในสำนักของท่านอุทกกายส วิธิตทำให้ถึงที่สุดแห่งทุกขตามวิธิตของท่าน
 อุทกกายสเป็นวิธิตประณีตกว่าของท่านอาฬารกายส กล่าวคือมคิของท่านอาฬารกายสเมื่อ
 ปฏิบัติแล้วก็เพียงเพื่อยัง เกิดในอาภิณฺญญายตนภพ (ผู้ใดฌานชั้นใดอยู่ก็เกิดในชั้นนั้นเป็นภพ
 นั้นสำหรับท่านผู้นั้น เช่นผู้ใดฌานสมาบัติที่เจ็ดอยู่ในชั้นอรุปรมาณุที่อยู่ของท่านเรียกว่าอรุปรภพ)
 ส่วนมคิของท่านอุทกกายสส่งไปอีกชั้นหนึ่งคือชั้นยังเกิดในเนวสัณฺญานาสัณฺญายตนภพ ซึ่ง
 ยังมีความรู้สึกอยู่แต่จะเขยียงมากก็ตาม (อาภิณฺญญายตนภพคืออรุปรพรหมชั้น ๓
 เกิดจากสมาบัติ ๗ คืออรุปรมาณุ ๔ และอรุปรมาณุ ๓ เนวสัณฺญานาสัณฺญายตนภพคืออรุปรพรหม
 ชั้น ๔ เกิดจากสมาบัติ ๘ คืออรุปรมาณุ ๔ อรุปรมาณุ ๔) ฌานชั้นเนวสัณฺญานาสัณฺญายตนภพนั้นท่าน

อรรถกถาจารย์อธิบายว่าเป็นฉานชั้นสูงจะเรียกจิตในขณะนั้นว่ามัจฉตวิโมกข์ไม่ใช่ไม่มีมัจฉตวิโมกข์ไม่ใช่
 ถึงขนาดที่เรียกว่ามีความรักที่ยากที่คนธรรมดาจะเข้าใจได้ พระพุทธเจ้าทรงเห็นว่าแม้แต่
 มติของท่านอรรถกถาจารย์ก็อาจทำให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์โดยสิ้นเชิงได้ เพราะมติของท่านผู้นั้นว่า
 เมื่อจิตบริสุทธิ์ถึงที่สุดแล้วบรรลุถึงที่สุดแห่งทุกข์ แต่ยังมีตัวผู้รักว่าบรรลุถึงขั้นที่พ้นทุกข์
 ซึ่งเรียกว่าผู้รักหรือผู้รักตน เมื่อยังมีตัวผู้รักยังติดอยู่ในตัวผู้รักหรือสิ่งที่เป็นเหตุชนเมื่อจิต
 บรรลุถึงขั้นนั้นเอง จึงได้ลาจากสำนักท่านอรรถกถาจารย์เพื่อค้นหาถึงวิมุตติที่สุดแห่งทุกข์โดย
 สิ้นเชิงด้วยพระองค์เอง เพราะวิมุตติของท่านอาศัยทั้งสองแม้จะทำให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์แต่ก็ไม่
 สิ้นเชิง ในที่สุดก็ทรงพบว่านอกจากจะทำให้บริสุทธิ์ถึงที่สุดตามมติของท่านอาฬาริกายาส
 และของท่านอรรถกถาจารย์แล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นยังไม่ใช่สิ่งที่สุดแห่งทุกข์สิ้นเชิง จะถึงที่สุดแห่งทุกข์
 สิ้นเชิงจะต้องตัดความยึดมั่นถือมั่นความรักความยินดีที่สุดแห่งทุกข์โดยสิ้นเชิง ในขั้นปฐมัตถนจะตอง
 ตัดอิตตาโดยเกิดจากใจจะถึงที่สุดแห่งทุกข์สิ้นเชิงได้เพราะไม่มีตัวที่จะเวียนไปหาทุกข์อีกแล้ว
 เหมือนไฟที่สิ้นเชื้อคงท่านเจ้าคุณราชชาญกวี (พุทธทาสภิกขุ) เขียนไว้ในหนังสือเรื่องนิพพาน
 หน้า ๒๐๓ ว่า “ตัวความหลงใหล ๆ ทั่วร่างกายที่ติดคือตัวความรักที่ติดอยู่ว่า “ตัวเรา”
 “นั่นแหละคือตัวเรา” “นั่นแหละของเรา” “ตัวเราจะเอาอย่างนั้นอย่างนี้” รวมความว่าตัวเรา
 ก็คือ “ตัวความหลงใหลแห่งทุกข์ในตัวมันเองอยู่โพล่ง ๆ” หน้า ๒๐๔ เขียนไว้ว่า “สรุปความ
 ยึดมั่นถือมั่น ก็คือความยึดมั่นถือมั่นของความทุกข์จะมีติดโดยติดตัวผู้ต้องการจะพ้นทุกข์นั้นเสีย”
 ในหน้าถัดมาเขียนว่า “ความยึดมั่นถือมั่นก็ติดเมื่อติดตัวความอยากหรือผจญอยากจะพ้น
 ทุกข์เสียให้เท่านั้นเพราะว่าตัวนั้นเองเป็นตัวทุกข์ โดยไม่ต้องมีอิตตา ไม่ต้องมีบุคคล”
 ถ้าจะไม่พิจารณาถึงคำสอนปลัดย่อยอื่นเปรียบเหมือนกระพุ่มไม้ใช้แก่นแล้ว มติ
 ของท่านอาฬาริกายาสและของท่านอรรถกถาจารย์มีความใกล้เคียงกับพุทธมตินามากยากที่จะแยกให้
 เห็นความแตกต่างกันได้ง่าย ๆ ถ้าไม่ทำความเข้าใจถึงหลักเรื่องนิพพานและหลักเรื่องอนัตตา
 ของพุทธศาสนา พุทธศาสนาดูว่าธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตาไทยไม่มีข้อยกเว้นซึ่งเป็นลักษณะ
 เฉพาะของพุทธศาสนาซึ่งทำให้ศาสนาพุทธแตกต่างกับลัทธิ และศาสนาอื่นในโลกทั้งหมด
 ส่วนมติของท่านอาฬาริกายาสของท่านอรรถกถาจารย์ปฏิเสธโลกหรือโลกีย์ธรรมต่างๆทั้งหมดว่า
 เป็นอนัตตาคือไม่ยึดถือว่าสิ่งหรือธรรมทั้งปวงว่าเป็นของตนเช่นเดียวกับพุทธศาสนา ส่วนที่

ผิดกันก็ยอมดีของท่านกายสิทธิ์สองในชั้นปรมาภิมถังแม้จะปฏิเสธอศิกตาชนิดที่เป็นกายหาย
 และกายทิพย์ แต่ก็ยังยึดถือตัวผู้ริความหลุดพ้นหรือหลุดพ้นมาจากโลกียธรรมได้ สิ่งนี้แหละ
 เป็นตัวอาตมัน (อศิกตา) และอาตมันนั้นเป็นสิ่งที่เกกชนเองตามธรรมชาติไม่ใช่จิต แต่ก็ยังมีตัว
 ผู้รู้สึกถึงภาวะเช่นนั้นอยู่ ถึงแม้มีจิตของท่านกายสิทธิ์สองกับพุทธมคิจะผิดกันเพียงเล็กน้อย
 แต่ก็เห็นการผิดกันทางตรงกันข้าม กล่าวคือมีจิตของท่านกายสิทธิ์สองมีอศิกตาในชั้นที่พ้นโลกีย
 ธรรม ส่วนพุทธมคิปฏิเสธอศิกตาทั้งในชั้นโลกียธรรมและโลกุตระธรรม พุทธมคิที่แสดงว่า
 ทรงปฏิเสธอศิกตาโดยแท้จักจะพบในบาลีไปฏฐูปาทสตร เรื่องมีว่าปริพพาชกรูปหนึ่งชอ
 ไปฏฐูปาทได้พบกับพระพุทธเจ้า ก็ทูลถามพระองค์ว่าสัญญาขี้อศิกตาเป็นอย่างไรเกี่ยวกันหรือ
 คนละอย่าง ทรงทวิสว่า “ไปฏฐูปาทเอ๋ย มันยากเกินที่ท่านจะเข้าใจได้ เพราะท่านมีความ
 เห็นอนันนเป็นอย่างอื่นแล้ว ” เหตุที่ทวิสเช่นนั้นเพราะลทธิของปริพพาชกพวกนั้นมีอศิกตาส่วน
 พุทธศาสนาคือว่าธรรมทั้งหลายเป็นธรรมชาตินั้น ๆ หมุนกลิ้งไปไม่ควรเข้าไปยึดถือ อย่า
 ว่าจะเข้าไปยึดถือเขาโดยความเป็นอศิกตาเสีย มติของพระองค์ไม่มีอศิกตาจึงไม่อาจอธิบายว่า
 สัญญาขี้อศิกตาที่เขาถามจะเป็นอย่างไรเกี่ยวกันหรือไม่ ต่อมาอีก ๒-๓ วันไปฏฐูปาทปริพพาชก
 ไต่พยานายจิตะมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ไต่สนทนากันถึงเรื่องทค้างไว้เมื่อวันก่อน ตอนหนึ่ง
 ของการสนทนาพระพุทธเจ้าทวิสว่า “ไปฏฐูปาทเอ๋ย ถ้ามีสมณพราหมณพวกอนถามเราว่าที่
 ท่านแสดงธรรมให้ละอศิกตา ๆ นั้นท่านหมายถึงอศิกตาอันไหนเล่า (เมื่อท่านว่าอศิกตาไม่มี)
 เมื่อถูกถามเช่นนั้นเราจะตอบว่ามันจะเป็นอศิกตาอันหรืออันโนนก็ถาม มันเป็นอศิกตาที่ท่านถือ
 อยู่โดยประจักษ์แก่ใจท่านนั่นแหละที่เมื่อท่านละเสียแล้วจะเป็นสุข ”

พระสูตร อสตรหนึ่งททำให้เห็นความแตกต่างของมติของท่านทั้งสองและพุทธมคิ
 ที่เกี่ยวกับเรื่องนิพพานก็ยกบาลีสถปริยายสตรซึ่งเป็นเรื่องทพระพุทธเจ้าทวิสแก่ภิกษททั้งหลาย
 ทโคณฑันสาละในป่าสุภควันว่า “ภิกษททั้งหลาย แม้ทถาคคิมเป็นพระอรหันตทสรสขชอบเอง
 ก็ริชทชงนิพพานตามความเป็นนิพพาน ครนรินพพานตามความเป็นนิพพานชดแจ้งแล้ว
 ก็ไม่ทำความมั่นหมายชงนิพพาน ไม่ทำความมั่นหมายในนิพพาน ไม่ทำความมั่นหมาย
 โดยความเป็นนิพพาน ไม่ทำความมั่นหมายว่านิพพานเป็นของเรา ไม่เพลิตเพลินลุ่มหลง

ในนิพพาน ข้อนเพราะเหตุใดเล่า? เรากล่าวว่าเพราะรู้ว่า ความเพิกเพี้ยนก็เป็นมูลแห่งทุกข์ เพราะภพพวงมีชาติ เมื่อเกิดเป็นสัตว์แล้วต้องมีแก่และตาย. เพราะเหตุนี้ตถาคตจึงตรัสรู้อนตรสสัมมาสัมโพธิญาณ เพราะคิดหาทั้งหลายสิ้นไป ปราศไป คบไป สละไปได้ถอนไปโดยประการทั้งปวงดังนี้” ข้อความในพระสูตรนั้นแสดงว่า พุทโธมตนั้นเมื่อถึงที่สุดแห่งทุกข์หรือนิพพานแล้วก็ต้องไม่ตกหลงหรือเพิกเพี้ยนในนิพพานเพราะจะทำให้เกิดทุกข์ขึ้นมาได้โดยถึงที่สุดแห่งทุกข์ โดยไม่สิ้นเชิงนั่นเอง ซึ่งตรงข้ามกับมติของท่านอาฬารกายสและอุตกคายสซึ่งมีวาทะวิสัทธิถถึงที่สุดแล้วก็บรรลุถึงภาวะที่ปราศจากทุกข์ แต่เพียงแค่นี้ก็อยู่ในภาวะเช่นนั้นเพราะยังมีตัวผู้รู้สึกว่ายู่ใน ภาวะเช่นนั้นอยู่ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่จิตเป็นสัตว์ก็ตามก็เท่ากับเพิกเพี้ยนอยู่ในนิพพาน ซึ่งตามความเห็นของพระพุทธเจ้าทรงเห็นว่าเป็นสิ่งทองที่สุดแห่งทุกข์เหมือนกันแต่ไม่สิ้นเชิง อาจเกิดทุกข์ขึ้นได้เนื่องจากยังมีชาติภพอยู่เหมือนนกขวางไฟที่ดับแล้วแต่ยังไม่สิ้นเชื้อ อาจต้องเวียนว่ายตายเกิดอีก

ตามทักกล่าวข้างบนจะเห็นได้ว่ามติในเรื่องทองที่สุดแห่งทุกข์ของท่านอาฬารกายสกับของท่านอุตกคายสใกล้เคียงกับพุทธมติน่าจนยากจะแยกให้เห็นความแตกต่างได้ง่าย ๆ แต่เมื่อพยายามทำความเข้าใจแล้วจึงทำให้แก่ข้อสงสัยที่อยากทราบไปได้ เพราะเหตุว่ามติของท่านคายสทั้งสองกับพุทธมติในเรื่องที่สุดแห่งทุกข์ใกล้เคียงกันมากนั่นเอง พระพุทธเจ้าจึงทรงเลือกท่านคายสทั้งสองเป็นผู้บัญญัติศาสนาเป็นอันดับแรกก่อนนักบวชชั้นอื่น ๆ เพราะท่านคายสทั้งสองมีความเห็นเป็นทุนเดิมอยู่ใกล้เคียงกับธรรมของพระองค์นั่นเอง สัมกับพุทธคำรัสทว่าท่านคายสทั้งสองมีจิตใจในดวงตาแต่เล็กน้อยมานานแล้ว ถ้าได้ฟังธรรมก็จะบรรลุธรรมโดยพลัน

บทความนี้ข้าพเจ้าเรียบเรียงขึ้นโดยอาศัยหนังสือหลายเล่มประกอบกับความรู้ที่มีอยู่เป็นทุนเดิมที่ได้รับเมื่อครั้งได้รับการอบรมจากท่านเจ้าคุณราชชาญภักวี (พุทธทาสภิกขุ) เมื่อข้าพเจ้าเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา เดิมข้าพเจ้าไม่เคยสนใจหรือศึกษาพุทธศาสนามาก่อนเพิ่งจะมาสนใจหลักพุทธศาสนาเพราะทั้งในธรรมของพระพุทธเจ้าเมื่อได้รับการอบรม จากท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุนี้เอง ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุอย่างสูงที่ประสาท

ความรู้^๖ให้จนทำให้บทความนี้สำเร็จขึ้นได้ และขอขอบคุณท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ซึ่งเข้าใจว่าเป็นผู้ริเริ่มใหม่การอบรมหลักพระพุทธศาสนาแก่ผู้ช่วยผู้พิพากษาซึ่งมีส่วนทำให้ข้าพเจ้าเกิดสนใจสิ่ง^๗ที่ท่านอาจารย์เคยเรียกว่า “แสงสว่างแห่งชีวิต” (ตามคำกล่าวของท่านอาจารย์สัญญา ที่กล่าว^๘บิณฑการอบรมวิชาหลักพุทธศาสนา ผู้ช่วยผู้พิพากษารุ่น ๒) ข้าพเจ้าไม่เคยบวชมาก่อน รู้ตัวว่าบทความนี้ต้องมีความผิดพลาดอยู่มากเพราะความไม่รู้ของข้าพเจ้าแต่ผู้เดียว ขออภัยท่านผู้ช่วย และหวังว่าท่านผู้พิพากษาที่เคยศึกษาพุทธศาสนา มาคงกรุณา^๙ที่ท้วงเป็นวิทยาทานบ้าง

พยานของศาลจังหวัดอ่างทอง

คดี^๑นี้โจทก์ฟ้องว่าจำเลยใช้มีดแทงผู้ตายโดยเจตนาจะฆ่าให้ตาย ผู้ตายถึงแก่ความตายด้วยพิษบาดแผล^๒ที่ถูกจำเลยทำร้าย เหตุเกิดที่ตำบลลาดหลวง อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

จำเลยให้การปฏิเสธ ต่อสู้^๓อย่างสู้นทนอยู่

ตามทางพิจารณา ได้ความว่า วันเกิดเหตุเวลากลางคืน ผู้ตายไป^๔ที่ร้านจำหน่ายฝิ่น ถูกจำเลยลอบเข้ามาแทง ถึงแก่ความตาย พยานของโจทก์ในชั้น^๕นี้คงมีแต่ผู้สืบ^๖ฝิ่น แต่พยานเบิกความผิดแผกแตกต่างกันจนศาลไม่เชื่อ ศาลพิพากษาว่าพยานของโจทก์ล้วนแล้วแต่^๗อสรุข^๘ จะให้ศาลเออชวยไป^๙ด้วยกระไรได้ จึงพร้อมกันพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ ปล่อยตัวจำเลยไป

ประเสริฐ สุนทรนนท์.

คำพิพากษาศาลฎีกา

[แล: บันทึกประกอบ]

ยล ธีรกุล
เลขานุการศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๖/๒๕๐๒

พนักงานอัยการจังหวัดนครสวรรค์

ระหว่าง

นายสว่าง ศรีเกษม

เรื่อง อำนาจศาลสูง

โจทก์

จำเลย

ในคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานมึนเมาไม่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ. อาวุธปืน ฯลฯ กระทั่งหนึ่งและผิดฐานพยายามฆ่าคนอื่นอีกกระทั่งหนึ่ง แต่เห็นสมควรลงโทษจำเลยฐานพยายามฆ่าคนซึ่งเป็นกระทั่งหนึ่ง เมื่อศาลสูงเห็นว่าจำเลยไม่มีผิดฐานพยายามฆ่าคน คงผิดแต่ฐานมีอาวุธปืนไม่ได้รับอนุญาตกระทั่งเดียว แม้ความผิดฐานนี้ศาลชั้นต้นจะไม่ได้กำหนดโทษไว้ ศาลสูงก็มีอำนาจที่จะกำหนดโทษในความผิดฐานมีอาวุธปืนได้.

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยผิดฐานมีอาวุธปืน โดยไม่ได้รับอนุญาตกระทั่งหนึ่งและพยายามฆ่าคนอื่นอีกกระทั่งหนึ่ง แต่ให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๔๘ ซึ่งเป็นกระทั่งหนึ่ง วางโทษจำคุก ๑๐ ปี ลงโทษตามมาตรา ๗๘ กึ่งหนึ่งคงจำคุก ๕ ปี แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง โจทก์ฎีกาค่อมมา

ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยยังไม่มีผิดฐานพยายามฆ่าคน คงมีความผิดแต่เพียงฐานมึนเมาไม่ได้รับอนุญาตกระทั่งเดียว จึงมีปัญหาว่าจะวางกำหนดโทษในเรื่องมีอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาตไว้เพียงไร ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยดังนี้ "คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษา

ว่าจำเลยมีความผิดฐานพยายามฆ่าคนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๔ ประกอบด้วยมาตรา ๘๐ กระทงหนึ่ง และมีความผิดฐานมีอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ มาตรา ๗, ๗๒ อีกกระทงหนึ่ง และพิพากษาต่อไปว่า เห็นสมควรลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๔, ๘๐ ซึ่งเป็นกระทงหนัก วางโทษจำคุกจำเลยไว้กำหนด ๑๐ ปี คำให้การรับของจำเลยเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ เหลือโทษจำคุกจำเลย ๕ ปี บั้นและปลอกกระสุนปืนของกลางริบ จึงมีปัญหาว่าเมื่อศาลฎีกาได้วินิจฉัยมาแล้วว่า การยิงทำร้ายของจำเลยไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุ จำเลยไม่ต้องรับโทษฐานพยายามฆ่าคนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๗ ศาลฎีกาจะมีอำนาจวางโทษจำเลยในกระทงความผิดฐานมีอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งศาลชั้นต้นมิได้วางโทษไว้เช่นนี้ได้หรือไม่ ในข้อนี้ศาลฎีกาได้พิจารณาในที่ประชุมใหญ่ ลงมติว่า ศาลฎีกามีอำนาจวางโทษจำเลยฐานมีอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ ได้ ทั้งนี้โดยเห็นว่า เมื่อศาลชั้นต้นวางโทษจำคุกจำเลย ๑๐ ปี ฐานพยายามฆ่าคน และลดโทษลงเหลือ ๕ ปี ที่ให้การรับสารภาพนั้น คงจะได้พิจารณาว่าเป็นการลงโทษหนักอยู่แล้ว จึงวางแต่กระทงหนัก ฉะนั้นเมื่อศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจำเลยไม่ต้องรับโทษฐานพยายามฆ่าคน ศาลฎีกาก็ควรวางโทษจำเลยในความผิดฐานมีอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต

อาศัยเหตุดังกล่าวแล้ว จึงพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้ปรับจำเลย ๒๐๐ บาท ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๕๐ มาตรา ๗, ๗๒ คำให้การรับสารภาพของจำเลยเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาลดโทษให้กึ่งหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงให้ปรับจำเลย ๑๐๐ บาท ถ้าไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕, ๓๐ กับให้ริบบั้นและปลอกกระสุนปืนของกลาง นอกจากที่แก่นคงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์”

(นายชวน สิงหกละ หลวงจัญญเนติศาสตร์ หลวงเจริญฤทธิศาสตร์)

หมายเหตุ: - เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยผิด ๒ กระทง แต่ให้ลงโทษฐานพยายามฆ่าผู้อื่นเป็นกระทงหนักกระทงเดียว และศาลฎีกาว่าจำเลยไม่ผิดฐานพยายามฆ่าคน อันเป็นความผิดกระทงหนัก แต่กระทงตาม พ.ร.บ. ควบคุมปืน ฯลฯ ยังผิดอยู่ จึงลงโทษกระทงเบาได้ เพราะความผิดยังมีอยู่ ไม่ได้หายไป

ส่วนกรณีที่รวมกระทงลงโทษนี้ มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๑๔/๒๕๐๐ วินิจฉัยไว้ว่า ศาลอุทธรณ์พิพากษารวมกระทงลงโทษจำเลยสำหรับความผิดตาม ก.ม. ลักษณะอาญามาตรา ๒๔๓ และ ๒๗๖ เมื่อผู้เสียหายก่อนคำร้องทุกข์หรือยอมความกับจำเลยสำหรับความผิดตามมาตรา ๒๔๓ แล้ว จำเลยก็ยอมมีความผิดตามมาตรา ๒๗๖ กระทงเดียว ศาลฎีกามีอำนาจกำหนดโทษสำหรับความผิดตามมาตรา ๒๗๖ ได้

* * * * *

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๐๐/๒๕๐๒

เรื่อง เทศบาลละเมิด

นายชอน เคนัน

โจทก์

ระหว่าง

เทศบาลนครกรุงเทพ โดยพลเอกมังกร พรหมโยธี

นายกเทศมนตรี

จำเลย

เทศบาลจัดการขยายถนน ทำให้บ่อน้ำซึ่งขอบเป็นคอนกรีตเข้ามาอยู่ในตัวถนน เมื่อเปิดถนนขยายให้รถสัญจรไปมาได้ ก็ยังมีได้ถมบ่อทำให้เรียบเป็นพื้นถนนธรรมดาและมีได้จัดใหม่เครื่องหมายและสัญญาณไฟติดตั้งให้เป็นท่งสังเกตเห็นได้ในเวลาค่ำคืน รถยนต์ของโจทก์เข้ามาชนบ่อน้ำเข้าโดยมิใช่ความประมาท เลินเล่อของโจทก์ รถยนต์เสียหายและโจทก์ได้รับบาดเจ็บ ต้องถือว่าเป็นความประมาทเลินเล่อของเทศบาล ซึ่งจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้โจทก์.

ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์เป็นเงิน ๑๒,๕๐๐ บาท พร้อมทั้งดอกเบี้ยร้อยละ ๕ ต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระหนี้เสร็จ จำเลยฎีกาต่อมา “ศาลฎีกาประชุมปรึกษาแล้ว ทางพิจารณาได้ความว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ จำเลยได้จัดการขยายถนนนครไชยศรีตั้งแต่หัวถนนด้านตลาดสดศรีบ้านไปจนเลขตรอกวัดแคเล็กน้อยโดยมอบให้บริษัทไทยพัฒนาการจำกัดรับเหมาทำ จำเลยตั้งกรรมการควบคุมการก่อสร้างด้วย เดิมก่อนขยายถนนนั้นบ่อน้ำสาธารณะเรียงรายอยู่ริมถนนเป็นระยะๆ ไป บ่อเหล่านี้มีขอบเป็นคอนกรีตสี่เหลี่ยมกว้างทางด้านละ ๑ เมตรเท่ากัน ขอบบ่อสูงจากพื้นดินประมาณครึ่งเมตร เมื่อขยายถนนให้กว้างออกไปแล้ว บ่อน้ำสาธารณะเหล่านี้จึงเข้ามาอยู่ในถนน จำเลยรื้อบ่อออกเสียบ้าง คงเหลืออยู่ ๑ บ่อ เมื่อราวกลางเดือนพฤศจิกายน ๒๔๕๕ บริษัทไทยพัฒนาการ จำกัด ผู้รับเหมาขยายถนนได้ส่งมอบงานซึ่งได้ทำเสร็จและเปิดถนนให้รถเดินไปมาได้ ครั้นวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๕๕ เวลา ๒๓ นาฬิกาเศษ โจทก์ขับรถยนต์มาส่งนายสมสนิทที่ปากตรอกวัดแคถนนนครไชยศรี แล้วออกรถจะไปส่งนางจงกลซึ่งอยู่ห่างไปอีก ๒๐๐ เมตร โจทก์ขับรถชิดทางซ้ายของถนนเพราะมีรถยนต์แล่นสวนมาและเปิดไฟสว่าง รถของโจทก์ก็ชนเข้ากับขอบบ่อที่ยังไม่ได้รื้อออกนั้น บ่อน้ำเข้ามาอยู่ในตัวถนนห่างขอบถนนประมาณ ๑ เมตร โจทก์ได้รับบาดเจ็บตามร่างกายหลายแห่ง และรถยนต์เสียหายจนไม่สามารถซ่อมได้

ข้อเท็จจริงที่โต้เถียงกันและจะต้องวินิจฉัยก็คือ

(๑) จำเลยว่าได้มีรั้วไม้ทาสีขาวดำเป็นเครื่องหมายล้อมบ่อน้ำสาธารณะนั้นไว้และมีไฟจุดให้เป็นที่สังเกตแก่ผู้ขับขี่รถยนต์ผ่านไปมา โจทก์ว่าไม่เคยมีเลย

(๒) จำเลยว่าเป็นความผิดและประมาทเลินเล่อของโจทก์เอง โจทก์ว่าไม่ได้ประมาทเลินเล่ออย่างใด

(๓) ถ้าเสียหายควรเป็นเท่าใด

สำหรับข้อ (๑) นั้น พยานโจทก์ที่นำมาสืบ นอกจากตัวโจทก์แล้ว ยังมีนายสนอง นายสมสนิท นางจงกลนี้ และนายอนันต์ ซึ่งมาบนเรือนอยู่ใกล้เคียงที่

เกิดเหตุมาเบิกความยืนยันว่า บ่อน้ำสาธารณะที่เข้าไปอยู่ในถนนนี้ไม่มีไฟจุดหรือมีเครื่องหมายอะไรให้คนทั้งหลายรู้ได้เลย ฝ่ายจำเลยมีแต่นายกำธร ผู้ควบคุมการก่อสร้างของบริษัทไทยพัฒนาการจำกัดผู้เคี่ยวเบิกความว่าได้ใช้ไม้กั้นบ่อโดยรอบและจุดตะเกียงไว้เวลากลางคืน ศาลฎีกาได้พิเคราะห์แล้ว เห็นว่าพยานโจทก์มีบ้านเรือนอยู่ใกล้ที่เกิดเหตุและเบิก ความสอดคล้องต้องกันมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ และยังได้ความจากพยานโจทก์บางปากว่าในเวลากลางคืนมีรถจักรยาน ๒ ล้อชนบ่อน้อย ๆ บางครั้งเด็กจักรยานชนจนศีรษะแตกไปก็มี

สำหรับข้อ (๒) ที่จำเลยอ้างว่าโจทก์ประมาทเลินเล่อก็ไม่ได้ความว่าโจทก์ประมาทเลินเล่ออย่างไร การที่โจทก์ขับรถไปชนบ่อที่เข้ามาอยู่ในถนน ก็เพราะไม่มีเครื่องหมายหรือแสงไฟให้เห็นสุดตา ทั้งขณะนั้นมรยนต์ เปิดไฟสว่างสวนทางมาทำให้โจทก์ไม่เห็นบ่อ ที่โจทก์ขับสวนทางไป ก็เพราะถนนตรงนั้นกว้างพอที่รถจะแล่นสวนกันได้สะดวก หากแต่ตามแนวทางที่โจทก์ขับรถไปมีบ่อมาขวางอยู่จึงเกิดชนขึ้น

ส่วนในข้อ (๓) เรื่องค่าเสียหายโจทก์มีเจ้าของอู่ ซึ่งเป็นช่างฟัดด้วยมาเบิกความรับรองว่ารถโจทก์เสียหายดังฟ้อง ส่วนบาดเจ็บที่โจทก์ได้รับ ก็มีแพทย์เบิกความประกอบคำโจทก์ ฝ่ายจำเลยไม่ได้นำสืบหักล้างแต่ประการใด เท่าที่โจทก์นำสืบประกอบฟ้องมากเห็นว่าค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องไม่มากมาย จนเกินสมควรอย่างไรเลย

ตามทางพิจารณาได้ความตั้งวินิจฉัยมา สรุปแล้วก็ถือจำเลยจัดการขายถนนนครไชยศรีทำให้บ่อน้ำซึ่งชอบเป็นคอนกรีตเข้ามาอยู่ในตัวถนนทั้งเปิดถนนที่ขายให้รถสัญจรไปมาได้โดยยังมีได้ถมบ่อทำให้เรียบเป็นพื้นถนนธรรมดา และบ่อที่เข้ามาอยู่ในถนน จำเลยก็ได้จัดให้มีเครื่องหมายและสัญญาณไฟติดตั้งให้เป็นที่สังเกตเห็นได้ในเวลากลางคืน รยนต์ของโจทก์ขับมาชนบ่อน้ำเข้า โดยมีใช้ความประมาทเลินเล่อของโจทก์ รยนต์เสียหายและโจทก์ได้รับบาดเจ็บจริงตามฟ้อง

คงมีปัญหาว่าการกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นการละเมิดต่อโจทก์และจะต้องใช้
ค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์หรือไม่

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า จำเลยเป็นเทศบาลนครมีหน้าที่ต้อง ทำใน
เขตเทศบาล ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.
๒๔๕๖ มาตรา ๕๖ ประกอบด้วยมาตรา ๕๐, ๕๓ การขยายถนนนครไชยศรีนั้นก็อยู่ใน
หน้าที่ของจำเลย แต่เมื่อขยายถนนเสร็จเปิดให้รถสัญจรไปมาในถนนได้แล้ว
ปรากฏว่ายังมีบ่อสาธารณะเข้าไปอยู่ในถนน บ่อนชอบเป็นคอนกรีตสี่เหลี่ยมกว้าง
ยาวด้านละ ๑ เมตร และสูงจากพื้นดินครึ่งเมตร จำเลยยอมเห็นได้อยู่แล้วว่าเป็นสิ่ง
อันตรายแก่รถและผู้คนสัญจรไปมาอย่างมากที่จะปล่อยให้บ่ออยู่เช่นนั้น จำเลย
ละเว้นหน้าที่อันจะต้องกระทำ กล่าวคือ จัดให้ถมบ่อทำให้เป็นพื้นเดียวกับ พื้นถนน
เสียก่อนที่จะเปิดถนนให้รถผ่านไปมาได้ ทั้งยังปรากฏว่าจำเลยมิได้จัดให้ถมบ่อ
ถมบ่อนั้นเป็นเครื่องหมายให้สุดุดตาแก่ผู้คนที่ผ่านไปมา และในเวลากลางคืนก็มี
ได้จัดให้มิโคมไฟจุดให้ความสว่างตามสมควรจนเป็นเหตุให้รถโจทก์ขับไปชน
ขอบบ่อนเข้าและเกิดการเสียหายขึ้น ดังนั้นต้องถือว่าเป็นความประมาทเลินเล่อ
ของจำเลยทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย ซึ่งจำเลยจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหม
ทดแทนให้โจทก์ ฎีกาของจำเลยอ้างเหตุต่างๆ ที่จะไม่ต้องรับผิดชอบนั้น ฟังไม่ขึ้น
จึงพิพากษายืน."

(หลวงสุขฉิมนคฺ์ณนาท พระคุณวารศนฺ์ปฎิภาณ หลวงวิชัยนคฺ์นาท)

* * * * *

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๒๓/๒๕๐๒

เรื่อง ฎีกา - แกนฮอย

พนักงานอัยการจังหวัดสมุทรสาคร

โจทก์

ระหว่าง

พลตำรวจหน่วย รอคพนันท์

จำเลย

ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลย ๓ เดือน ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เฉพาะโทษ เป็นจำคุก ๑ ปี ๖ เดือน คงจำคุก เป็นแก่น้อย ต้องห้ามภูกันในปัญหาข้อเท็จจริง.

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ในหน้าที่ราชการ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ จำคุก ๖ เดือน ลดโทษเพราะสารภาพตามมาตรา ๗๘ คงจำคุก ๓ เดือน โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษให้หนัก ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เฉพาะโทษ เป็นให้ลงโทษจำคุกจำเลย ๓ ปี ลดโทษให้ถ่วงรับสารภาพให้คงหนึ่ง คงจำคุก ๑ ปี ๖ เดือน จำเลยฎีกาว่าศาลอุทธรณ์ลงโทษจำเลยหนักไป ขอให้ลงโทษตามศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นส่งฎีกา โดยเห็นว่า ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขมาก

“ศาลฎีกาพิจารณาปรึกษาโดยมติที่ประชุมใหญ่ว่า ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นเพียงเล็กน้อย จำเลยฎีกาเฉพาะข้อเท็จจริงซึ่งถือว่าฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘ รับวินิจฉัยไม่ได้ จึงพิพากษายกฎีกาจำเลย”

(หลวงวิชัยนิติมาท หลวงการุณย์นราทร หลวงสุทธีมนต์นฤนาท)

หมายเหตุ:- หลักเกณฑ์ในเรื่องที่ถือว่าแก้มากหรือแก้ช้อยนี้ เดิม ๆ มาศาลฎีกาถือว่าถ้าแก้ทั้งบทและแก้โทษ จึงจะถือว่าเป็นการแก้ไขมาก ถ้าแก้แต่เพียงบทไม่แก้โทษหรือแก้โทษไม่แก้บท ก็ถือว่าแก้ช้อย ต่อมาเมื่อคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๘/๒๔๘๘ ศาลชั้นต้นจำคุก ๒๐ ปี ตาม ก.ม. ลักษณะอาญา มาตรา ๒๔๘,๕๓ ศาลอุทธรณ์แก้เป็นจำคุก ๔ ปี (บทไม่แก้) วินิจฉัยว่าเป็นแก้มาก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๒๘/๒๔๘๘ ศาลชั้นต้นจำคุก ๑ ปี ศาลอุทธรณ์แก้เป็นจำคุก ๔ ปี ถือว่าแก้มาก

คำสั่งคำร้องที่ ๑๑๖/๒๔๕๕ ศาลชั้นต้นจำคุก ๑๐ ปี ศาล
อุทธรณ์แก้เป็นจำคุก ๕ ปี เป็นแก้้น้อย

คำสั่งคำร้องที่ ๑๔๐/๒๔๕๕ ศาลชั้นต้นจำคุก ๑ ปี ศาล
อุทธรณ์แก้เป็นจำคุก ๓ ปี เป็นแก้้น้อย

คำสั่งคำร้องที่ ๕๖/๒๕๐๐ ศาลชั้นต้นจำคุก ๓ ปี ศาล
อุทธรณ์แก้เป็นจำคุก ๑ ปี เป็นแก้้น้อย

เห็นว่าในระยะหลัง ๆ นี้ ไม่มีหลักที่จะยึดได้ว่าอย่างไรเป็นแก้้มาก
อย่างไรเป็นแก้้น้อย ความจริงการแก้ไขโทษแต่อย่างเดี่ยวนั้น เป็นการแก้เรื่อง
ดุลพินิจ ควรจะเป็นแก้้น้อยมากกว่า แต่ถ้าพิจารณาในแง่ที่ต้องโทษ เช่น
แก้จากจำคุก ๕ ปี เป็น ๑๐ ปีแล้ว รู้สึกว่าหนักเหลือเกิน ฉะนั้น เมื่อ
ยังไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน ก็คงต้องใช้ดุลพินิจวินิจฉัยเฉพาะเรื่อง ๆ ไป
โดยอาศัยแนวคำพิพากษาฎีกาในระยะหลัง ๆ นี้ประกอบ.

* * * * *

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๒๕/๒๕๐๒
นายชั้น สิ้นตะพาน

เรื่อง ฐานะจำเลย
โจทก์

ระหว่าง

นายทอง ปานพาน ที่ ๑, นายตา ปานพานที่ ๒.

จำเลย

ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ศาลชั้นต้นสั่งในคำฟ้องว่า โจทก์ไม่มีอำนาจ
ฟ้องให้ชกฟ้อง แต่เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ชกคำสั่งศาลชั้นต้น และให้ศาลชั้น
ต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาได้สวนมูลฟ้องหรือพิพากษาคามรูปคดีต่อไป เช่นน
จำเลยย่อมนไม่มีสิทธิฎีกา เพราะก่อนที่ศาลประทับฟ้อง จำเลยยังไม่เข้ามาสู่ฐานะ
เป็นจำเลย.

ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ยกฟ้องโจทก์โดยว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ยกคำสั่งศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ส่วนมูลฟ้องหรือพิพากษาคามรปคดีต่อไป จำเลยจึงฎีกา ศาลชั้นต้นสั่งฎีกาจำเลยโดยเห็นว่า จำเลยมีสิทธิฎีกาได้ตามนัยแห่งคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๗๒/๒๕๕๘

“ศาลฎีกาได้ประชุมปรึกษาคดีแล้ว เห็นว่า คดีนี้เป็นคดีทราษฏรเป็นโจทก์ซึ่งจะต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องก่อนประทับฟ้อง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๖๕ บัญญัติว่า ก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น ดังนั้น จำเลยจึงยังมีเข้ามาสู่ฐานะคู่ความ ย่อมไม่มีสิทธิฎีกา จึงพร้อมกันพิพากษาให้ยกฎีกาจำเลย.”

(นายสัญญา ธรรมศักดิ์ พระพิบูลย์ไธสวรรย์ หลวงสฤทธิวาทนฤพณี)

หมายเหตุ: - เนื่องจากมีคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๗๒/๒๕๕๘ และ ๓๑๑/๒๕๐๑ ฎีกาของจำเลยวินิจฉัยเนื้อหาที่ฎีกาให้ จึงทำให้มีผู้สงสัยว่าจำเลยฎีกาได้ และก็ปรากฏจากคำพิพากษาฎีกาอีกหลายฉบับว่า จำเลยฎีกาไม่ได้ เพราะยังไม่อยู่ในฐานะเป็นจำเลย เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๘๖/๒๕๐๑, ๑๒๔/๒๕๐๒ และ ๑๒๒๕/๒๕๐๒ เป็นต้น จึงทำให้เกิดสับสนกันขึ้นเป็นอันมาก แต่ถ้าจะพิเคราะห์ดูคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวเหล่านั้นให้ดีแล้ว จะเห็นว่าคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๗๒/๒๕๕๘ นั้น ปัญหาที่ฎีกาขึ้นมาสู่ศาลฎีกานั้นมีว่า ที่ศาลชั้นต้นงดสืบพยานบางปากชั้นไต่สวนเสียสิ้น ชอบหรือไม่ชอบ ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยไปว่าไม่ชอบ ให้สืบพยานต่อไป ยื่นตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ปัญหาที่ว่าจำเลยฎีกาได้หรือไม่นั้น อาจไม่ได้พิจารณาก็ได้ คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๑/๒๕๐๑ ก็เช่นเดียวกัน (จริงอยู่การที่ศาลฎีการับวินิจฉัยฎีกาของจำเลยแล้ว ก็ย่อมแสดงอยู่ในตัวว่าจำเลยฎีกาได้ ศาลฎีกาจึงวินิจฉัย ถ้าจำเลยฎีกาไม่ได้ศาลฎีกาก็จะยก

ฎีกาเสีย) แต่เมื่อคำพิพากษาฎีกา ที่ ๑๑๘๖/๒๕๐๓,๑๒๔/๒๕๐๒ และ ๑๒๒๙/๒๕๐๒ นี้ พิพากษายืนชั้นติดต่อกันมาว่า ในกรณีดังกล่าว จำเลย ยังไม่อยู่ในฐานะเป็นจำเลย จึงฎีกาไม่ได้ จึงยอมเป็นบรรทัดฐานในกรณี ดังกล่าวนั้นต่อไป.

* * * * *

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๕๐/๒๕๐๒
พนักงานอัยการจังหวัดปัตตานี

เรื่อง บังคับ
โจทก์

ระหว่าง

นายบุษะ มะหลัด

จำเลย

มีคนร้ายลักทรัพย์ของจำเลยไปในตอนกลางคืน รุ่งเช้าจำเลยไปพบ ทรัพย์ที่ถูกลักไปซ่อนอยู่ในป่า จึงดั๊กซุ่มรอคอยคนร้ายอยู่ ๓-๔ ชั่วโมง ผู้ตายก็ มาเอาทรัพย์ออกจากที่ซ่อนเดินไปได้ ๓-๔ วา จำเลยใช้ปืนยิง ผู้ตายถึงแก่ความ ตาย ดังนี้ ถือว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นการป้องกันตามประมวลกฎหมาย อาญามาตรา ๖๘ จึงมีผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนา

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๘๘,๒๘ ให้จำคุก ๗ ปี ๖ เดือน ศาลอุทธรณ์เห็นว่าจำเลยกระทำการเป็นการป้องกันสิทธิของจำเลยเพื่อ มิให้ผู้ตายเอาทรัพย์ของจำเลยไป แต่เกินสมควรแก่เหตุ จึงพิพากษาแก้ให้จำคุกจำเลย เพียง ๕ ปี ลดโทษเพราะรับสารภาพโดยดี กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๒ ปี ๖ เดือน โจทก์และ จำเลยฎีกา

“ศาลฎีกาได้ประชุมปรึกษาคดีแล้ว ข้อเท็จจริงคงฟังได้ตามคำ พยาน โจทก์ที่สืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลยว่า จำเลยได้ใช้ปืนยิงผู้ตายจริง สา เหตุที่ยัง เพราะในตอนกลางคืนก่อนเกิดเหตุ ขวางแผ่น ๔-๕ แผ่นของจำเลย ได้หายไป แต่ไม่รู้ว่าใครเป็นคนร้าย จึงได้ไปแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านไว้ รุ่งเช้า

จำเลยไปพบชายชื่อน้อยในป่า ได้ไปร่วมดักรอคอยอยู่ห่างกองยาง ๑๐ วา นาน ๓-๔ ชั่วโมง ผู้ตายก็มาเอายางจากที่ซ่อน พอเดินไปได้ ๔-๕ วา จำเลยก็ใช้ปืนยิงผู้ตายตาย แล้วจำเลยก็ไปแจ้งเหตุและมอบตัวจำเลยพร้อมด้วยปืนลูกซองของกลางต่อผู้ใหญ่บ้าน และยังได้นำเจ้าพนักงานสอบสวนไปช้สถานที่เกิดเหตุ และถ่ายภาพประกอบสถานที่เกิดเหตุไว้ด้วย ฯลฯ

ได้ความต้งนี้ ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า ภายหลังที่จำเลยได้พบที่ซ่อนยางที่ในป่า สัตหิรครอบครองในทรัพย์สินได้กลับคืนมายังจำเลยแล้ว การที่จำเลยช้ร่วมดักรอคอยคว่าใครเป็นคนร้ายนานถึง ๓-๔ ชั่วโมง เมื่อพบผู้ตายมาเอาทรัพย์สินที่ออกป้ก็ยิงไปทันที นั้น จึงเป็นการแสดงเจตนาของจำเลยอยู่ในตัวว่าจะทำร้ายผู้ตาย เพราะถือว่าผู้ตายเป็นคนร้ายราย การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นการป้องกันสิทธิของตนให้พ้นอันตราย ชงเกิดจากการ ประทุษร้าย อันละเมิดต่อกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๖๕ อย่างที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยไว้เพราะตามความในมาตราจะถือได้ว่าการเพื่อบอกกันสิทธิต้องได้ความในเบื้องต้นว่า เป็นการ “จำต้องกระทำ” แต่ในเรื่องนี้จำเลยมีทางอื่นที่จะทำได้หลายประการ เพื่อไม่ให้ผู้ตายเอาทรัพย์สินไป ทังยังไม่ปรากฏว่าจำเลยได้ทำอะไรได้อย่างหนึ่งลงไปจนถึงกับว่ามีความจำเป็นที่จะต้องกระทำเช่นนั้นทันที ด้วยเหตุนี้ศาลจึงไม่เห็นพ้องด้วยกับคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ จึงอยู่ในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าเห็นใจจำเลยอยู่มาก แต่ศาลชั้นต้นก็ได้ลงโทษจำเลยในสถานเบาแล้ว ด้วยเหตุดังกล่าวแล้ว ฎีกาของโจทก์มีเหตุผลฟังชน

จึงพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ โดยพิพากษายืนตามศาลชั้นต้นทุกประการ ให้ยกฎีกาจำเลย”

(นายไขจรเจริญ สันศิริ นายประมุล สุวรรณศรี หลวงสารนิตย์ประสาน)

หมายเหตุ:— ปัญหาในคดีนี้ว่า การที่จำเลยใช้ปืนยิงผู้ตายถึงแก่ความตายนั้นเป็นการกระทำโดยบังเอิญหรือไม่ เช่นตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๔/๒๔๗๒

วินิจฉัยว่าเป็นการป้องกันทรัพย์สินเกินสมควรแก่เหตุ แต่ข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏชัดว่า ไม่ใช่เรื่องป้องกัน จำเลยไปพบยางแผ่นของจำเลยที่หายไปซ่อนอยู่ในป่าแล้ว จำเลยชอบที่จะเอายางแผ่นของจำเลยกลับบ้าน แต่จำเลยก็ทำได้ทำเช่นนั้นไม่ จำเลยกลับข่มขอยคนร้าย จะมาเอายางแผ่นนั้นต่อไป ทั้งนี้เห็นเจตนาของจำเลยได้ชัดเจนว่าการที่จำเลยปล่อยให้ยางแผ่นที่ถูกลักมากองอยู่ที่เดิมนั้น เป็นการล่อจะจับผู้ตายหรือจะทำร้ายผู้ตาย ไม่ใช่เรื่องป้องกัน ครั้นผู้ตายมายกเอายางแผ่นจากที่ซ่อนไปได้ ๔-๕ วาจำเลยก็เอาปืนยิงผู้ตายถึงแก่ความตายดังนี้ ย่อมเป็นการฆ่าคนโดยเจตนา

* * * * *

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๗๗/๒๕๐๒
พนักงานอัยการจังหวัดอุดรธานี
ระหว่าง
นายสมบุรณ์ แก้วสะอาด

เรื่อง ใช้ปืนยิงในการปล้น
โจทก์
จำเลย

ตามข้อบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๔๐ วรรค ๔ นั้น เพียงแต่ใช้ปืนยิงในการปล้น ก็เป็นกรณีเข้าอยู่ในวรรคนั้นแล้ว เพราะไม่มีข้อบัญญัติว่าการใช้ปืนยิงนั้น จะต้องทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแต่อย่างใด.

ได้ความว่า จำเลยกับพวกทำการปล้นทรัพย์สินและกำลังพาทรัพย์สินหนีไป เจ้าทรัพย์สินได้ติดตามจำเลยกับพวกไปตึก ๆ กัน แล้วจำเลยกับพวกได้ยิงต่อสู้เจ้าทรัพย์สิน ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าจำเลยผิดฐานปล้นทรัพย์สินตามมาตรา ๓๔๐ วรรค ๔ จำคุก ๒๐ ปี ลก เพราะสารภาพโดยคิ่งหนึ่ง คิ่งจำคุก ๑๐ ปี จำเลยฎีกาว่าไม่ผิดมาตรา ๓๔๐ วรรค ๔ เพราะเจ้าทรัพย์สินมิได้รับอันตรายจากการใช้ปืนยิงของจำเลยกับพวก

“ศาลฎีกาได้ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาคดีแล้ว ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ วรรค ๔ บัญญัติว่า “ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้อาวุธปืนยิง ใช้อาวุธระเบิด หรือกระทำทรมาน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกยี่สิบปี” ศาลฎีกาเห็นว่าตามข้อบัญญัติของมาตรา ๓๔๐ วรรค ๔ นั้น เพียงแต่ใช้อาวุธปืนยิงก็เป็นการผิดกฎหมายอยู่แล้ว เพราะไม่มีข้อบัญญัติว่าการใช้อาวุธปืนนั้นจะต้องทำให้ผู้ถูกรับอันตรายแต่อย่างใด คดีนี้จำเลยกับพวกทำการปล้นทรัพย์และกำลังพาทรัพย์หนีไป เจ้าทรัพย์ได้ติดตามจำเลยกับพวกไปติด ๆ กัน แล้วจำเลยกับพวกได้ยิงต่อสู้กับเจ้าทรัพย์ เห็นได้ว่าการปล้นทรัพย์ยังไม่ขาดตอน การที่จำเลยกับพวกใช้อาวุธปืนยิงต่อสู้กับเจ้าทรัพย์จึงได้ชื่อว่าจำเลยกับพวกใช้อาวุธปืนยิงในการปล้นนั่นเอง ความผิดของจำเลยจึงเข้าอยู่ในวรรค ๔ ของมาตรา ๓๔๐ และคดีไม่มีทางลงโทษจำเลยเบากว่าที่ศาลล่างกำหนดไว้เพราะศาลล่างวางโทษในอัตราขั้นต่ำของกฎหมาย และลดโทษให้จำเลยเต็มตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว ฎีกาจำเลยฟังไม่ขึ้น จึงพร้อมกันพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลล่าง ให้ยกฎีกาจำเลยเสีย”

(นายสอาด นาวิโรจฉัญ พระคฤศนุทธธรรมบัณฑิต หลวงสารนิพนธ์ประศาสน์)

หมายเหตุ— เมื่ออ่านคดีฉบับที่ใน ก.ม. ลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๓๐๓ วรรค ๓ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๗๗ ซึ่งมีข้อความว่า “ถ้าในการปล้นนั้น ทำให้เขามึนเมาเจ็บโดยใช้อาวุธปืนยิง หรือใช้อาวุธระเบิดทำร้าย ฯลฯ”

ส่วนในประมวลกฎหมายอาญาใหม่ เป็นกฎหมายที่ออกใช้ภายหลังโดยแก้ไขปรับปรุง ก.ม. ลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ เสียใหม่ กลับใช้ถ้อยคำในมาตรา ๓๔๐ วรรค ๔ ว่า “ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้อาวุธปืนยิง ใช้อาวุธระเบิดหรือกระทำทรมาน ฯลฯ”

จะเห็นได้ว่า ตามประมวลกฎหมายใหม่ ไม่มีคำว่าทำให้เขาบาดเจ็บโดยใช้ปืนยิงคงมีแต่ใช้ปืนยิง เฉย ๆ จึงย่อมจะแสดงเจตนาว่า ได้แก้ไขหลักใน ก.ม. ลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ เสียแล้ว ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะเหตุว่า การปล้นโดยใช้ปืนยิงนั้น แม้จะไม่ถูกใครก็เป็นเรื่องหวาดเสียวเป็นพิเศษกว่าธรรมดา.

พยานของศาลจังหวัดกบินทร์บุรี

- ศาลถาม : พยานเกี่ยวพันกับคู่ความฝ่ายใดบ้างหรือเปล่า
 พยานตอบ : เป็นญาติช่วยบ้านกับผู้เสียหาย
 ศาลจท : ไม่เกี่ยว
 โจทก์ถาม : พยานทราบไหมว่าผู้เสียหายนี้เป็นคนอพยพมาจากไหน
 พยานตอบ : มาแต่เมืองนอก
 ศาลจท : มาจากภาคอีสาน
 โจทก์ถาม : คั้นเกิดเหตุพยานไม่ได้อยู่ที่บ้านผู้เสียหายไม่ใช่หรือ
 พยานตอบ : หือ — อี
 ศาลจท : ข้า ๆ อยู่ที่บ้านผู้เสียหาย
 โจทก์ถาม : คนร้าย ๔ คนนี้ พยานรู้จักบ้างไหม
 พยานตอบ : จักแล้ว
 ศาลจท : ข้า ๆ ไม่รู้จักคนร้าย ๔ คนนี้เลย
 โจทก์ถาม : นายทาเป็นอะไรกับนายจัน ผู้เสียหาย
 พยานตอบ : เป็นลูก
 ศาลจท : เป็นภรรยา ของ ผู้เสียหาย

โจทก์ถาม : เวลาขอยกไปแจ้งความ พยานไปด้วยหรือเปล่า
 พยานตอบ : ขอยกไปนำ
 ศาลยก : ข้าฯ ตามไปด้วย
 ศาลร่ำฟัง : เห็นว่าอย่างนี้ เขาต้องจัดอย่างนี้ มันถึงจะได้ความ

ท. พระประแดง

โลกนี้ดีใหม่

เมื่อเทียบกฎเรื่องความคั่งคอกของโลกแล้วก็น่าขนานมาก เวลาที่ยกเอาผู้หญิง
 สักคนหนึ่งขึ้นมาในข้างสะกดกตายน่าจะปลดทิ้งลงเป็นไหน ๆ

* * * * *

ผู้หญิงนั้นนว่าเป็นของมีค่าในยามเมื่อยกขึ้น แต่พอว่างทิ้งลง ก็กลายเป็น
 วัตถุระเบิดขึ้นมาทีเดียว

นาม ปรีศนี้

เรื่องแปลกแต่จริงในกฎหมาย นานาประเทศ “เรือนแก้ว”

อภินิหารแห่งน้ำสาบาน :

ในสมัยที่ประเทศไทยเรายังมีศาลกงสุลอยู่นั้น มีคดีประหลาดเกิดขึ้นเสมอ ๆ ในศาลกงสุลในกรุงเทพฯ เช่นกันว่า ในคดีหนึ่งซึ่งทั้งโจทก์และจำเลยต่างก็เป็นแขกอินเดียด้วยกัน แขกผู้เป็นโจทก์ถามจำเลยในศาลว่า ท่านายปฏิเสธว่าไม่ได้เป็นลูกหน้คนเลยแม่ แต่สิดางค์แดงเคียวนน นายจะกล้าสาบานต่อหน้าอันศักดิ์สิทธิ์ของแม่พระคงคาได้ไหม? แขกผู้เป็นจำเลยตอบหน้าตาเฉยว่าไอซี ถ้าหากว่ามีน้ำแม่พระคงคาอยู่ในศาลนี้ล่ะก็ แต่ถ้าไม่มีฉันต้องสาบานต่อหน้าสิ่งอื่นนะ โจทก์แขกได้ทักถั่วต่อไปว่า นายอย่าเข้าใจผิดว่าจะไม่มีน้ำแม่พระคงคาที่นั่นะ นี่ไงเล่า.... ฉันเตรียมเอาใส่ขวดมาไว้ให้นายสาบานที่ในศาลนี้เลยทีเดียวนะ..... จำเลยแขกตกใจหน้าซีดเขียว รีบชำระหนี้ที่ตนคิดค้างให้แก่โจทก์แขกในทันที โจทก์แขกปรารถนาด้วยความภาคภูมิใจในภายหลังว่า ความจริงนั้นน้ำที่ใส่ขวดมานั้นหาใช้น้ำในแม่น้ำพระคงคาไม่ หากแต่เป็นน้ำในคลองข้างหลังศาลกงสุลนั่นเอง.....!

เมื่อสมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรียหมหาราชทรงพระพิโรธ :

เมื่อสมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรียหมหาราชยังทรงครองราชสมบัติอยู่นั้น มีอยู่คราวหนึ่งคือในปี ค.ศ. ๑๘๘๓ ซึ่งเป็นคราวเคราะห์ของพระนาง ให้เกิดมีคนร้ายคนหนึ่งเป็นคนวิกลจริตเอาขันทูไปยิงพระนางท่าน คนร้ายถูกยิงได้คาหนังคาเขา ศาลตัดสินว่าจำเลย

“ไม่ผิด เพราะวิกลจริต” สมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรียทรงกริ้วศาลซึ่งชำระความในพระ
 ปรีชาญาณของพระนางเป็นหนักหนา พระนางมีพระราชดำรัสว่าเมื่อมีคนร้ายมายังพระนาง
 อย่างนี้ ศาลไม่น่าจะตัดสินเลยว่ามีผิด ศาลควรจะตัดสินว่า “จำเลยผิด” ส่วน
 การที่จำเลยจะสมควรได้รับโทษทัณฑ์ประการใดนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก จะอย่างไรก็ดี
 อองคมนตรีของพระนางไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของพระนาง แต่ก็ไม่สามารถจะมุ่งใจให้
 สมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรียทรงเปลี่ยนพระทัยได้ อองคมนตรีจึงต้องไปกระชับกระซำตาม
 พรหมคำในรัฐสภาว่า เรือราวขึ้นมาอย่างไรกัน จึงในข้อมาจากบทสมเด็จพระนาง
 วิกตอเรียถึงคือปี ค.ศ. ๑๘๘๓ รัฐสภาที่ผ่านพระราชบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาพิ
 ทิษคดีวิกลจริตเป็นจำเลย (The Trial of Lunatics Act, 1883) โดยไม่มีการโต้เถียง
 หรือคัดค้านแต่ประการใดในชั้นรัฐสภา ภายหลังที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อศาลเห็น
 ว่าจำเลยเป็นผิดกระทำผิดความผิดที่ถูกต้อง แต่จำเลยมีจิตวิกลในขณะทำความผิดที่ถูกต้อง
 นั้น ศาลจึงตัดสินว่า “จำเลยผิด แต่วิกลจริต (guilty but insane)” และจะตัดสิน
 อย่างที่เคยตัดสินมาแต่เดิมคือ “จำเลยไม่ผิด เพราะวิกลจริต” หาได้ไม่

พระราชบัญญัติอันไร้เหตุและผลอันยังคงใช้บังคับมาจนกระทั่งทุกวันนี้ และโดยพระ
 ราชบัญญัติฉบับนี้ก็แสดงให้เห็นแก่นซัดใน ความมีขีดதியะมานะของประมุขของประเทศอังกฤษ
 ยิ่งนัก นักกฎหมายอังกฤษส่วนใหญ่วิพากษ์วิจารณ์ตลอดมาว่าสมควรจะยกเลิกพระ
 ราชบัญญัตินี้มานานแล้ว

เรื่องของโทษในกฎหมาย :

อันความไม่มีเหตุและผลในกฎหมายอังกฤษนั้นยังมีอีกมากมายนัก ในที่นี้ใครจะ
 ขอยกเอาที่เด่นชัดสักสองสามเรื่อง การขโมยสุนัขก็ การขโมยขวานก็ ถ้าหาก
 จำเลยเคยต้องโทษฐานขโมยสุนัขหรือขวานมาก่อนแล้ว กระทำผิดซ้ำอีกต้องระวางโทษ
 หนักขึ้นฐานไม่เข็ดหลาบ ทรงข้าม ถ้าหากจำเลยเคยต้องโทษฐานขโมยโค ปลา หรือ

๒ The Reform of the Law โดย Glanville Williams จัดพิมพ์โดย Victor Gollancz Ltd 1951

กระทำมาแล้ว ถูกลงโทษซ้ำอีก ดังนั้นจะถูกลงโทษหนักกว่าเดิมไม่ได้” เหตุผลในการบัญญัติกฎหมายไว้ดังนี้มีประการใดไม่มีใครสามารถให้คำตอบได้!

ยิ่งกว่านั้น การล่อลวงหญิงไปเพื่อหวังเอาทรัพย์สินของหญิงนั้นต้องระวางโทษจำคุกอย่างสูงถึง ๑๔ ปี แต่ถาล่อลวงเด็กหญิงอายุต่ำกว่า ๑๔ ปี เพื่อสำเร็จความใคร่ต้องระวางโทษจำคุกอย่างสูงเพียง ๒ ปี..!^๔

ข้อที่น่าสังเกตุเกี่ยวกับการวางโทษทางอาญาในกฎหมายอังกฤษก็คือ กฎหมายกำหนดไว้แต่เพียงอัตราโทษขั้นสูงสุด และมีได้กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ เช่น ในประมวลกฎหมายของเราหรืออาจกล่าวได้กับยี่หนึ่งว่า กฎหมายอังกฤษให้ดุลพินิจแก่ศาลในการกำหนดโทษกว้างขวางกว่ากฎหมายไทย

ประมวลกฎหมายนโปเลียน :

ในประเทศฝรั่งเศสก่อนที่จะมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งที่เรียกกันว่าโคตโนโปเลียนนั้น มีกฎหมายใช้อยู่มากมาย แต่ละดิน แต่ละแดน ก็มีกฎหมายของตนใช้เป็นเอกเทศ จนกระทั่งโคตโนโปเลียนว่าเป็นประเทศแห่งกฎหมายประเพณี นักปราชญ์เอกของฝรั่งเศสคือ วอลแตร์ ผู้มีนามขจรไกล เคยกล่าวว่าใครก็ตามที่เดินทางในฝรั่งเศสต้องเปลี่ยนม้าเป็นระยะ ๆ ไป แต่การเปลี่ยนม้านั้นยังน้อยกว่าการเปลี่ยนกฎหมายแห่งท้องถิ่นที่เขาผ่านไปเสียอีก

กฎหมายประเพณีที่ใช้อยู่นั้น มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น “ประเพณีแห่งปารีส” “ประเพณีแห่งออร์เลองส์” “ประเพณีแห่งนอรั่มก” เป็นต้น จะอย่างไรก็ดีโดยที่ “ประเพณีแห่งปารีส” เป็นประเพณีของนครหลวง และเป็นประเพณีที่สยบเนื่องมาจากกฎหมายโรมันอันเป็นกฎหมายอมตะ จึงเป็นกฎหมายซึ่งใช้บังคับในท้องถิ่นต่าง ๆ มากที่สุด แต่จะอย่างไรก็ดี กฎหมายยังไม่เป็นแนวเดียวกันทั่วราชอาณาจักร ทั้ง ๆ ที่ได้มีการพยายามที่จะประมวลกฎหมายขึ้นใช้หลายครั้งก็ตาม

ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๘๐๐ นโปเลียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อ
 ร่างประมวลกฎหมายแพ่งขึ้นโดยมี ซอง ปอร์ทัลีส เป็นประธาน คณะกรรมการวิชาการคณะ
 นี้ได้ร่างประมวลดังกล่าวได้เสร็จเรียบร้อยภายในเวลาเพียงสี่เดือน จากนั้นก็ได้มีการปรึกษ
 ปรึกษานักนิติศาสตร์ฝรั่งเศสวิพากษ์วิจารณ์กันไปและอย่างเสรี เมื่อได้ฟังข้อคิดเห็นของนัก
 นิติศาสตร์โดยทั่วไปพอสมควรแล้ว ก็ได้มีการร่างประมวลกฎหมายแพ่งขึ้นอีกครั้งหนึ่งและ
 ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๐๔ ประมวลกฎหมายแพ่งนี้มีที่มาคือ
 กฎหมายประเพณีของฝรั่งเศส และกฎหมายโรมัน

นโปเลียนได้เคยมาเป็นประธานในการพิจารณาร่างกฎหมายนี้หลายครั้ง และ
 กรรมการวิชาการรู้สึกพิศวงอย่างยิ่งที่นโปเลียนมีความปรีชาสามารถมากในเรื่องกฎหมาย ทั้ง ๆ
 ที่นโปเลียนเองก็ไม่เคยศึกษากฎหมายมาก่อน การศึกษานโปเลียนได้รับมาแต่เดิมก็คือวิชา
 ทหารเท่านั้น แต่จะอย่างไรก็ดี นโปเลียนเป็นบุตรนักกฎหมายและสนใจในงานเกี่ยวกับร่าง
 ประมวลกฎหมายแพ่งมาก ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการนี้ นโปเลียน
 ได้อ้างกฎหมายโรมัน คือ Digest of Justinian บ่อยครั้งจนกระทั่งกรรมการกระซิบ
 กระซิบถามกันว่า นโปเลียนไปเรียนกฎหมายโรมันมาจากไหน ?

ประมวลกฎหมายแพ่งฉบับนี้ เมื่อแรกใช้ยังคงเรียกว่า “ประมวลกฎหมายแพ่ง
 ฝรั่งเศส” แต่ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๘๐๗ อันเป็นปีที่นโปเลียนเป็นสมเด็จพระเจ้าจักรพรรดิแห่ง
 ฝรั่งเศส เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติของพระองค์ มวลนักกฎหมายจึงได้เปลี่ยนชื่อประมวล
 กฎหมายแพ่งฝรั่งเศสเป็น “ประมวลกฎหมายนโปเลียน” (Code Napoléon) อันยังคงใช้
 ยังกัมมาตราห้าทศวรรษ โดยมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย มาตราในประมวล
 กฎหมายนโปเลียนมีทั้งสิ้นรวม ๒,๒๘๑ มาตรา

เมื่อพระเจ้านโปเลียนมหาราชทรงสิ้นอำนาจและวสานานัน ทรงปรารภว่า “อัน
 เกียรติศักดิ์ของเรานั้น ทำได้อยู่ที่ชัยชนะในการรบถึงสี่สิบครั้งไม่... ความปราชัยของ
 เราทำเอาเตอร์ลุทำให้ความมีชัยในสมรภูมิจึงเราแต่เดิมมาลางเลือนไปจาก ความทรงจำจน

สั้น.... แต่จะไม่มีสิ่งใดมาลบล้างประมวลกฎหมายแพ่งของเราได้เลย.... ประมวลกฎหมายแพ่งของเรา.... จะคงอยู่คู่ฟ้าและดิน....” ๕

ความไม่ผันและคำกล่าวของนโปเลียนยังคงเป็นความจริงอยู่แม้เวลาจะล่วงเลยมาร่วมสองศตวรรษแล้วก็ตาม.... ประมวลกฎหมายนโปเลียนนั้นนับได้ว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์สิ่งหนึ่งของโลก เพราะนอกจากจะใช้มาเป็นเวลานานแล้วยังเป็นที่มาของประมวลกฎหมายใหม่ๆ ของนานาประเทศแทบทั่วโลก มีชาติเช่น ประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นยุโรป ญี่ปุ่น จีน ฟิลิปปินส์ มลรัฐชิวาโนในสหรัฐอเมริกา คิวเบ็คในแคนาดา และประเทศไทย เป็นต้น

ผู้ให้กำเนิดประมวลกฎหมายของอินเดีย:

นับแต่ครั้งโบราณเป็นล้าคัมมา อินเดียเป็นประเทศที่มีกฎหมายประเพณีทั่วไปและประเพณีทางศาสนามากมายสืบต่อกันมา การแก้ไขใช้บังคับเป็นอย่างยิ่ง เมื่ออังกฤษเข้ามาครอบครองในแคว้นเบงกอลก็ยกกฎหมายพื้นเมือง เป็นหลักวางจรรยาบรรณสำหรับคดีอาญา กฎหมายอาญาของอิสลามเป็นหลัก ประเพณีของชนชั้นต่าง ๆ ศาลอังกฤษในอินเดียในตอนแรก ๆ ก็ยอมรับและบังคับใช้ มีชาติเช่น พฤติกรรมเฉพาะกฎหมายทั้งเป็นซึ่งเรียกว่า “สัทตี” (Suttee) และการฝังคนเป็นโรคเรื้อรังทั้งเป็น เป็นต้น... การเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อให้เข้าระเบียบและอยู่ในมาตรฐานเกี่ยวกับดำเนินไปอย่างล่าช้า ต่อมาเมอะคอรล (Macaulay) ผู้ซึ่งต่อมาเป็นที่ปรึกษาเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยคนหนึ่งของโลกได้รับแต่งตั้งให้เป็นมนตรีแห่งคณะมนตรีปกครองอินเดีย (The Council of India) เมอะคอรล เป็นเนติบัณฑิตอังกฤษมาหลายปีแล้ว แต่เมอะคอรลเองไม่เคยมีชื่อเสียงเด่นในทางเขียนกฎหมาย แต่มชื่อเสียงในทางเขียนและนการการเมืองในขณะนั้น

เมื่อเมอะคอรลเดินทางถึงอินเดียไม่ช้าก็ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการพิจารณาความว่าทางกฎหมายของอินเดีย และต่อมาเป็นผู้ร่างประมวลกฎหมายของอินเดียขึ้นหลายฉบับ รวมทั้งประมวลกฎหมายอาญาของอินเดีย ซึ่งใช้บังคับในปี ค.ศ. ๑๘๖๒ คือ

๕ The Bench and Bar of Other Lands โดย William L. Burdick จัดพิมพ์โดย Metropolitan Law Book Company; 1939 หน้า ๒๓๐-๒๓๑

ภายหลังที่เมอะคอร์ลิตงแก่กรรมแล้ว ๒ ปี ซึ่งประมวลกฎหมายนละตามหลักกฎหมาย
อาญาของอังกฤษ ฮินดู และอิสลาม

ประมวลกฎหมายฉบับแรก ๆ ทั้งหมดของอินเดียซึ่งส่วนใหญ่ก็ยังใช้ยังคงอยู่บน
ทุกวันนี้ นัยใกว่าเมอะคอร์ลิตเป็นบุคคลสำคัญที่สุดคนหนึ่งที่ได้ช่วยสถาปนาชน

ประมวลกฎหมายอาญาอินเดียขึ้นนัยใกว่าเป็นตำราอันสำคัญอันหนึ่งแห่งกฎหมาย
ลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ของเรา

งานสำหรับท่านผู้พิพากษาบ้านาญ:

ในปัจจุบัน คดีความในศาลแห่งสหรัฐอเมริกาคั่งคั่งมาก ทั้งในศาลสหรัฐและศาล
มลรัฐต่างๆ จนกระทั่งมีแนวความคิดใหม่ๆว่าจะขอแรงท่านผู้พิพากษาบ้านาญซึ่งมีความเต็ม
ใจและสามารถพิจารณาพิพากษาคดีได้ มาช่วยพิจารณาพิพากษาคดีของศาลด้วย ความเห็น
ของฝ่ายคัดค้านก็คือ การปลดเกษียณอายุของผู้พิพากษาก็คืออายุครบ ๗๐ ปี บริบูรณ์ ซึ่ง
ท่านผู้พิพากษาบ้านาญแต่ละท่านก็ล้วนแต่เฒ่าชราแก่ชราทำงานไม่ไหวแล้ว แม้กระนั้น
ก็ฝืนสนับสนุนความเห็นว่าจะขอแรงท่านผู้พิพากษาบ้านาญมาช่วยเหลือใค้อางข้อเท็จ
จริงว่า ท่านผู้พิพากษาที่ปลดบ้านาญแล้วยังแข็งแรงและทำงานเข้มแข็งกระฉับกระเฉงก็มี
ไม่น้อย สิ่งที่น่าสังเกตุอีกก็คือ แม้ผู้พิพากษาอเมริกันจะปลดเกษียณออกริบบ้านาญแล้ว
ท่านก็ยังใค้รับเงินบ้านาญเท่ากับเงินเดือนขณะที่ปลดเกษียณจนกระทั่งถึงแก่กรรม

วิธีการขอเชิญท่านผู้พิพากษาบ้านาญมาช่วยสะสางชำระคดีคั่งศาลัน มลรัฐหลาย
แห่งใค้เริ่มดำเนินการแล้ว มีอาทิเช่น มลรัฐแอริโซนา (Arizona) โอคเลอะโฮมาะ
(Oklahoma) และ เนบะสแอสเกอะ (Nebraska) เป็นอาทิ

อันที่จริงคดีความในชั้นศาลชั้นต้นและศาลสูงของเราก็มียังคั่ง ค้างอยู่มิใช่น้อย
และท่านผู้พิพากษาบ้านาญที่เต็มใจช่วยงานศาลทั้งยังมีสติปัญญาและกำลังวังชาสมบูรณ์
ก็มีไม่น้อย ยิ่งกว่านั้น ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบ้านาญฯ ฉบับปัจจุบันก็ยังเป็น
กำลังใจของท่านอยู่ ถ้าเราจะปรับวิธีการศาลอเมริกันมาใช้กับระบบศาลไทยก็น่าจะเข้าที่
อยู่เหมือนกัน

รายได้ของท่านผู้พิพากษาและทนายความอเมริกัน :

คำถามที่ว่า ผู้พิพากษาคณิตในสหรัฐอเมริกาได้รับเงินเดือนสูงสุด เป็นที่สนใจของวงการนักกฎหมายทั่วไป ตามสถิติปรากฏว่าไม่ใช่ประมุขตุลาการแห่งศาลสหรัฐ (The Chief Justice of the Supreme Court of the United States) กงทคนทั่วไปคาดคะเนกัน หากแต่เป็นอธิบดีศาลอุทธรณ์แห่งมลรัฐนิวยอร์ก (The Chief Judge of the Court of Appeals, New York's Highest Court) ซึ่งได้รับเงินประจำปี บัลดะ ๓๕,๐๐๐ ดอลลาร์ (เป็นเงินไทยประมาณบัลดะ ๗๘๐,๐๐๐.๐๐ บาท หรือคำนวณเป็นเงินเดือนก็ประมาณเดือนละ ๖๕,๐๐๐.๐๐ บาท) ส่วนประมุขตุลาการแห่งศาลสหรัฐได้รับเงินประจำปี เพียงบัลดะ ๓๕,๐๐๐ ดอลลาร์ (เป็นเงินไทยประมาณ ๗๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท หรือเป็นเงินเดือนก็ประมาณเดือนละ ๕๘,๓๓๓.๓๓ บาท)

ส่วนทนายความอเมริกันที่มีรายได้สูงสุดในสหรัฐอเมริกาได้แก่ทนายความแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนียซึ่งมีรายได้รวมเฉลี่ยคนละ ๑๒,๑๘๕ ดอลลาร์ต่อปี (คิดเป็นเงินไทยประมาณบัลดะ ๒๔๓,๗๐๐.๐๐ บาทหรือคำนวณเป็นเงินเดือนก็ประมาณเดือนละ ๒๐,๓๐๘.๓๓ บาท) ส่วนทนายความในมลรัฐอื่น ๆ นั้น มีรายได้ในอัตราเฉลี่ยคนละ ๑๐,๒๒๐ ดอลลาร์ต่อปี (คิดเป็นเงินไทยประมาณบัลดะ ๒๐๔,๔๐๐.๐๐ บาท หรือคำนวณเป็นเงินเดือนก็ประมาณเดือนละ ๑๗,๐๓๓.๓๓ บาท)

สิ่งที่น่าสนใจก็คือ รายได้ของท่านอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ดีกว่ารายได้ของทนายความโดยทั่วไปถึง ๓ เท่าตัวเศษ!

๖ *Journal of the American Judicature Society* Vol. 42 No. 2 หน้า ๖๔

๗-๘ *Journal of the American Judicature Society* Vol. 42 No. 4 หน้า ๓๘๘

อินทภาษคำกลอน

สุจริต ถาวรสุข

ผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครใต้

ขอเซลงคำกลอนอักษรสาร

เรื่องกฎหมายก่อนเก่าของชาวไทย

ของอินเฝียตำหรับฉบับเก่า

มนเอดอชเพราะพรังกว่าสังปวง

บทบัญญัติชอชอิน อินทภาษ

เป็นคุณธรรมล้ำเลิศประเสริฐดี

มนยายสาธกทยกข้าง

ผลศกชอชอมนในสันถวาน

อย่างเที่ยงธรรมกรรเมกประเสริฐแล้ว

เสวยสุขในสวรรค์อยู่ชั้นบน

มีเรื่องเล่าคราวหนงอมรินทร

สถิตแท่นทพิพชาน์ท่าด้วยทอง

จึงตรัสถามความทุกข์มาตย

วิมานโน้นแสงสว่างกระจ่างไป

เทพองค์หนึ่งไคศกบรียบรรหาร

จึงสนองถ้อยในเทพัญชา

อมรินทร จึงแจ้งแถลงเหต

คั่งลงไปกำเนคกอกกั

แล้วต้องทำหน้าทให้กียง

ต้องเป็นผู้พิพากษาคัดสินความ

แยชโยราณเลิศลชสขสมัย

ทตงไวชอว่า ตราสามดวง

แต่ไทยเอามาเป็นฉบัชหลวง

แม้จะล่วงกาลให้หลายร้อยยี่

มีหลักใน ธรรมศาสตร์ สูงศักดิ์ศรี

แก่ผู้ทจะเป็นตุลาการ

เขนแบชอย่างคุณใหญ่ยิ่งไพศาล

เมื่อทำงานในคภได้พลทน

จิตผองแผ้วหนนให้หนได้ผล

รคมีจารัสทนเทพอมมอง

ผเขนขันเทพขทวทตงผอง

เห็นแสงสว่างวิมานหนงกัฟงใจ

เทวราชบนสวรรค์คั่นใน

จะมีใครอยากครชงลชงชอชมา

จากโองการองคชนทรผุชนฟ้า

เรื่องวิมานโอ้อ่าช้ออยากมี

อยากอชทพิเศชรงเรชงศรี

จิตทโลกมนชยให้สทงาม

ไม่กลัวสังอินไคไม่เศชชาม

ทุกโมงยามเที่ยงธรรมประจำตน

จึงจุกไปเกิดบนฟ้าฟ้า
 เป็นเทพบุตรครุฑงามอร่ามดี
 เป็นเรือนที่พบจำรัสศรี
 ดั่งถ้อยคำอมรินทร์ได้ชี้ชวน
 วิมานนั้นอำเภอเด่นโศภภาค
 วิมานใครไม่เขี่ยมาเทียบทัน

อันโอ้อ่าเป็นประจักษ์ตึงศักดิ์ศรี
 วิมานมีแสงส่องระอุองนวล
 สถิตที่เม่นมั่นไม่ผันนวล
 เป็นชะนวนเทพสร้างแก่ปางบรรพ์
 ซึ่งหาหากเทียบได้ในสวรรค์
 คุลาการคนขยับันตรรเดวิญเทอดู.

๘๘
 พยานที่เด็ด

หญิงบ้านนอกผิวคล้ำ เรือนร่างอวบอ้วนน่าทึ่ง อายุ ๕๐ ปี มาเป็นพยานโจทก์ใน
 ศาลอาญาตามหมายเรียกของศาล ภายหลังที่เสียบนหน้าขลุ่ยลูกเรียกเข้าไปขืนในคอกพยาน
 และให้สาบานตัวเสร็จแล้ว

ผู้พิพากษาซึ่งชกนั้งพิจารณาคดีได้ตามหญิงคนนั้นตามแบบ ขันต้นว่า
 “พยานชื่ออะไร”

“นางสาว.....” พยานทอย

“อายุเท่าไร?” ท่านผู้พิพากษาดามต่อกับผู้สืบเสาะสภาพอ่อนโยนตามปกติ

“อายุ ๕๐ ปีค่ะ” หญิงทอย

“อายุ ๕๐ ยังเป็นนางสาวอีก?” ท่านผู้พิพากษาเปรยขึ้นด้วยความแปลกใจ
 แต่หน้าเสียงคงอ่อนโยนอย่างเดิม

พยานสาวทอยขยับนทควน “ยังเป็นนางสาวค่ะ”

“ทำไมไม่มีเนื้อคู่บ้างเลยหรือ” ท่านผู้พิพากษาซัก เพราะรูปทรงท่าทางของพยาน
 ก็น่าดูพอใช้ และโดยมากชาวชนบทในถิ่นนั้นไม่ค่อยจะมีสาวทมทก

หญิงสาวทอยซ้ ๆ ตามประสาคนชนบท “ก็มีบ้างค่ะ แต่ฉันไม่ชอบ”

“ตนชอบคนอย่างไรล่ะ” ท่านผู้พิพากษาไม่หยดซัก

“ชอบคนที่ตัดสินใจเด็ดหัวคนได้ค่ะ พยานสวนคำทันที ท่าทางจริงจัง

ท่านผู้พิพากษาชงรักนิกหนึ่ง แล้วบอกว่า “คนนี่ไม่ใช่ตัวเปล่าเสียแล้ว”
 ผนังฟังการพิจารณาพากันออดมอม ททวเราออกมาเบา ๆ ก็มี บรรยากาศที่ร้อน
 อยอ้าวภายในห้องพิจารณา พลันคลคลายแจ่มชื่นขณะระบะหนังก่อนศาลจะตามพยานต่อไป
 เกร็ดคดีเรื่องนี้เป็นเรื่องจริง เหตุเกิดที่ศาลจังหวัด... ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำ
 เจ้าพระยา ในภาคกลางของประเทศไทยเอง

พิชาน ตโนทัย

* * * * *

ใครแน่ ?

ในต้นร่างคำพิพากษาคดีอาญาเรื่องหนึ่ง มีข้อความอยู่ ๒ ตอนซึ่งผู้พิพากษาเจ้าของ
 ส่วนวนผู้เรียง ได้เรียงไว้ ดังนี้

“จำเลยรับสารภาพเมื่อศาลสืบพยานโจทก์ไปได้ ๓ ปาก.....” และ

“เป็นการสันนิษฐานให้เชื่อได้ว่า.....”

ครั้นต่อมา พนักงานศาลได้พิมพ์คำพิพากษานั้น เมื่อตรวจทานแล้ว ได้เสนอให้
 ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนเซ็นชื่อ ปรากฏว่า ข้อความ ๒ ตอนนั้น ได้ถูกผู้พิมพ์เปลี่ยนแปลง
 แก้ไขใหม่อย่างเล็ดลอดเย็น เช่นว่า

“จำเลยรับสารภาพเมื่อศาลสืบพยานโจทก์ไม่ได้คาปาก..” และ

“เป็นคนสติสับสนเชื่อได้ว่า.....”

ขอมีรับทราบว่า อ่านเก่ง แต่เอ๊ะ หรือว่าเขียนเก่ง ?

บุญชู สารา

เรื่องแก้เส้นไหม

กลุณิณีในการกำหนดโทษจำเลยในคดีอาญานั้น เป็นเรื่องทศพพากษาแทบทุกคน โดยเฉพาะผู้อยู่ในศาลชั้นต้น จะต้องประสพเป็นประจำวัน นับเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและยากเย็นทศพพากษาต้องศึกษาค้นคว้าและพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่จะลงโทษจำเลยให้เหมาะและสมควรแก่คดี โทษที่จะลงแก่การกระทำผิดชนิดเดียวกัน อาจจะหนักเบาแตกต่างกันไปตามแต่ผู้พิพากษาจะเห็นสมควรเพียงใด ซึ่งความคิดเห็นอันนี้แหละเป็นอิสระแท้ที่แท้จริงของผู้พิพากษา อย่างไรก็ตาม ในการใช้กลุณิณีกำหนดโทษนั้นใช้ว่าผู้พิพากษาจะกำหนดเอาตามอำเภอใจก็หาไม่ได้ ส่วนใหญ่ก็มีหลักยึดถืออยู่ ๓ ประการกล่าวคือ

๑. พิจารณาถึงตัวบุคคลผู้กระทำผิด
๒. พิจารณาถึงลักษณะของผิดเสียหาย
๓. พิจารณาถึงการกระทำและผลแห่งการกระทำ

(จากคำสอนชั้นปริญญาตรี พุทธศักราช ๒๔๕๕ วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไปโดยหลวงสุทธิวาทนฤพณี หน้า ๑๐๓-๑๖๐)

ส่วนมากในศาลชั้นต้น ถ้าเป็นคดีที่มาสู่ศาลเป็นประจำวัน และเห็นคดีทมิเพียงโทษปรับหรือจำคุกเพียงเล็กน้อย เช่นคดีผิด พ.ร.บ.การพนัน โสเภณี สรา ขาเสพติดให้โทษ จราจรทางบก ศาลแต่ละศาลมักจะลงโทษจำเลยตามบัญญัติกำหนดอัตราโทษ (ยึดถือ) ทั้งนี้เพื่อให้โทษลงแก่ความผิดชนิดเดียวกันนั้นได้มาตรฐาน ส่วนจะเหลื่อมลาต่ำสูงบ้างเล็กน้อยก็แล้วแต่พฤติการณ์พิเศษที่ปรากฏในคดีนั้น ๆ แต่ถ้าเป็นโทษที่หนักเช่นความผิดฐานปล้น ฆ่า ทำร้ายร่างกาย ศาลก็มักจะพิจารณาปรับขางโทษความผิดพฤติการณ์ของคดีเท่าที่เห็นเหมาะสมเป็นราย ๆ ไป แต่ถึงกระนั้น ศาลฎีกาเคยเตือนว่าการกำหนดอัตราโทษเป็นมาตรฐาน (ยึดถือ) โดยไม่คำนึงถึงพฤติการณ์ประกอบกรกระทำผิดตามหลักวิชาธรรมศาสตร์ อาจก่อให้เกิดความยุติธรรมได้ง่าย เมื่อศาลที่สูงกว่าไม่เห็นด้วยในกลุณิณี

เช่นนี้ ศาลชั้นต้นชอบที่จะรับเป็นข้อควรคำนึงในการอำนวยความสะดวกปฏิบัติกรรมต่อไป (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓๐๔/๒๕๐๐ ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดชัยนาทโจทก์ นายทวยก เทศธรรม จำเลย)

ในต่างประเทศเองเช่นอังกฤษ ปัญหาเรื่องความเหมาะสมในการใช้กลพินิจลงโทษ จำเลย ก็ยังถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าวางโทษสูงไปบ้าง ต่ำไปบ้าง ไม่เหมาะสมบ้าง ปรากฏว่า The Criminal Court of Appeal ได้เคยพิพากษาแก้ไขกลพินิจในการลงโทษของศาลชั้นต้นอยู่เสมอๆ นิตยสารเกี่ยวกับกฎหมายอาญาที่สำคัญของอังกฤษฉบับหนึ่งชื่อ The Criminal Law Review ถึงกับเขียนแผนกในเรื่องกลพินิจในการลงโทษของศาลไว้โดยเฉพาะ ใต้ชื่อว่า Principles of Punishment

ในประเทศไทย ความกึกก้องในเรื่องกำหนดโทษสูงต่ำนั้น มิใช่ฟังจะมีอยู่แต่ในปัจจุบัน แม้เมื่อ ๕๐ กว่าปีที่ล่วงมาแล้ว ก็ได้มีปัญหาดามกันว่า ผู้พิพากษามีหลักอันใดที่จะกำหนดโทษจำเลย หรือเช่นแต่ถ้อยความกึกก้องเพียงว่าสมควรแล้วเท่านั้น? ซึ่งเรื่องเก่าเล่าใหม่คงต่อไปนี้ จะเป็นคำถามคำทอข้อยู่ในตัวเอง

ประมุข สวัสดิ์มงคล

ผู้พิพากษาประจำกระทรวง

พระราชหัตถเลขา

สวนกุหลาบ

วันที่ ๒ มีนาคม วันวันโกสินทรศก ๑๒๑

ถึงกรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์

ด้วยกระทรวงมหาดไทยมีกฎหมายว่าข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลเพื่อชวยรับเรื่อง รวรายชื่อนักโทษ ซึ่งต้องจำมา ๔ ปีข ๑๐ วัน ขอลดโทษที่ต้องหาว่าเป็นปราชิก ศาลตัดสินจำคุก ๑๐ ปี ข้าหลวงเทศาภิบาลว่าคดีอย่างเดียวกันชั้นหลังนี้ ศาลกำหนดโทษเพียง ๕ ปี แล ๑ ปีเป็นหลัก กระทรวงมหาดไทยว่า โทษปราชิกที่ศาลกำหนด ๑๐ ปีแรง

อยู่ ที่อายุของตองรัชโทษมา ๔ ปีเศษนั้น สมนกวรรณก็ความผิดแล้ว จะขอให้ย้ายองค์หลด
 พันโทษไปครองหนึ่ง เรื่องกำหนดโทษนั้นก็ชวณกลเมื่อประมาณที่ใกล้เคียงกันเลย เหมื่อน
 อย่างเรื่องนี้ ในโขยอกเมืองเพชรบรรณวาทาจารย์ของตองรัชโทษกำหนด ๑๐ ปีเกินไป เห็นความ
 ช้นหลังเคยลงโทษกันเพียง ๕ ปี ๗ ปี ฝ่ายกระทรวงมหาดไทยเห็นว่า ๔ ปีพอแล้ว เป็นตาม
 แต่ใครเห็นว่าเท่าใดจะพอ ยังมีเรื่องอื่นอีก เช่นโทษเงินแลง รายงานไปลิสกล่าว่าว่าลงโทษ
 เขานัก ไม่พอที่จะระงับคนชั่วร้ายได้ ตัวอย่างซึ่งเขาบอกช่นในรายงานนั้นก็เห็นว่าเขาเหลือ
 เกินจริง ยังกระทรวงมหาดไทยก็เคยช่นในโขยอกแลรายงานต่าง ๆ ว่าการที่จะสืบหาพยาน
 ในเรื่องผู้ร้ายยาก ด้วยเหตุว่าราษฎรพากันกล่าวว่าผู้ร้ายมาต้องโทษอยู่มีกำหนดคน้อย พันโทษ
 ช่นไปก็ผูกพยายาท

ที่สจจณผู้ร้ายเล็กน้อยซึ่งทำอันตรายอยู่ในสวนกสิศคนถึงจับได้ไปทิดโทษอยู่เพียง
 น้อยวันก็กลับมาชระโมยอก การที่จะจับผู้ร้ายได้แต่ละคร้งก็ยาก ลงโทษเล็กน้อยไม่คุ้มแก่
 การล่ายากทจับ

การเรื่องนี้ได้เคยสนทนากับกรมหมื่นศรีวิชัยฟังคว่า เพราะเหตุใด ก็ได้ความว่า
 ศาลฎีกาได้ลงโทษเต็มตามตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้แต่ก่อนเสมอ การทศาลอื่น ๆ ลงโทษน้อย
 ไปได้เคยทวโทษช่นทกรเรื่อง

เมื่อได้ความตงนั้นก็เปอนอันสนนชฐานไควว่าทางที่จะแกนนมอยู่ คือ ถ้าศาลลงโทษ
 น้อยไป อัยการหรือโจทษควรจจะร้องอุทธรณ์ให้ทลอดถึงศาลฎีกาคงจะได้วางโทษตามแบย
 อย่างทกรเรื่อง แต่การที่จะให้มาถึงศาลฎีกาในความทกรเรื่องก็จะเป็นความล่ายากอยู่ ด้วย
 อัยการเห็นพอเสียแล้ว ฤๅโจทษชคร่านที่จะว่าให้ทลอดช่วยการ

อยากจจะทรายว่าผู้พิพากษามีหลักอันใดที่จะกำหนดโทษฤๅเปนแต่ปล่อยตามความ
 เห็นว่าสมควรอย่างเคียว จะมีทางแก้อย่างหนึ่งอย่างใดนถจากที่จะมาถึงศาลฎีกาฤๅไม่

แต่ในความเรื่องปราชิกัน ยกมากล่าวพอเปนตัวอย่าง ว่าความเห็นต่าง ๆ กัน
 เท่านั้น ในทวเรื่องนี้ได้ถามไปยังศาลฎีกาว่า ปราชิกเคยวางโทษเท่าใดแล้ว

(พระบรมนามาภิธิชัย) สยามินทร์

หนังสือกราบบังคมทูล

ที่ ๑๐๒/๓๕๕๐

กระทรวงยุติธรรม

วันที่ ๑๑ มีนาคม วันโกสินทรศก ๑๒๑

ขอเดชะ ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ด้วยได้รับพระราชทานลายพระราชหัตถ์เลขา ลงวันที่ ๖ มีนาคม ร.ศ. ๑๓๑

เรื่องการกำหนดโทษโจรกรรมสงฆ์ต่ำข้างไม่เสมอกัน พระเดชพระคุณหาทศมิตได้

ปัญหาข้อนี้ไม่ใช่เป็นปัญหาใหม่ก่พวงเกิดในเมืองไทย เป็นสิ่งทันกับปราชญ์ทั่วโลก

ได้พิจารณาวินิจฉัยมานาน ถ้าจะทรงทราบเรื่องโดยละเอียดแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานอุบายในการที่จะต้องกราบบังคมทูลพระกรุณาโดยยาว

๑ วิชิตะทรงว่ากำหนดโทษเท่านี้เท่านี้ จะสมควรกับโทษอย่างนั้นอย่างนี้

โดยคุณแต่กำหนดโทษอย่างเดียวกันไม่พอ เป็นต้นเช่นการทำผิดในถานลักทรัพย์ ถ้าจะค้นดูแล้วก็จะมิตเห็นได้ว่าในเรื่องหนึ่งคนต้องกักคุก ๓ ปี อีกเรื่องหนึ่งกักคุก ๗ วัน ได้ฟังเห็น ๆ

ก็ต้องวินิจฉัยว่าการลงโทษอันไม่เป็นระเบียบเช่นนี้เป็นการผิดยุติธรรมข้างใดข้างหนึ่ง ไม่แต่ถ้า

ตรวจลงไปละเอียดแล้ว บางทีจะเป็นยุติธรรมทั้ง ๒ เช่นนักเลงสุบผู้กินเหล้า เจาะนำต่าง

บนขนยานลักทรัพย์เช่นนี้ ๓ ปีก็พอควร แต่ถ้าคนบ้านนอกเข้ามากรุงเทพ ๆ หลงทางหา

อาหารจะบริโภคไม่ได้เวลาหิว อดย่นั่งผ้าห่มของผู้นั้นไป ๗ วันก็ไม่ไกลขยทอนควร เหตุ

ที่จะวางโทษหนักถูกเขานอนมีหลายพันอย่าง เช่นจำเลยเป็นคนผู้ใหญ่ถูกเด็ก เป็นคนนักเลง

ถูกเป็นคนกิมมาแต่เดิม เป็นคนผิดที่จะรู้สึกโทษมาก ถูกเป็นคนก่บ้านแก่โทษเสียแล้ว ถูกเป็น

ข้าราชการที่เฝ้าทำการก่ต๋อขานเมืองมาแล้ว ๆ ล : ล : เหตุเหล่านี้ในกฎหมายเก่า ๒ เล่ม

ประมาณ ๗ ปีมาแล้ว ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระพุทธเจ้ามา ณ เมือง
 อังกฤสมิสเตอร์ แลยูแซ ได้กล่าวระแหมะกันในห้องสี่ผนัง มีนามว่า 'ครุฑ' มิสเตอร์
 แลยูแซ ได้พิมพ์ข่าวซึ่งกำหนดโทษเป็นคู่ ๆ กันไป ช่างหนึ่งกำหนดถึงสี่เกล็ดเกิน ช่างหนึ่ง
 ทำท่าเหลือเกิน เรืองนได้ออกในห้องสี่ผนังตฤททุกอาทิทยกว่าย เรียกว่าลเกล็ดลเดอริ
 (ตอกข้อผิดพลาด) ได้มีข้อยุ่งเกี่ยวกับมาก แต่ถ้านในห้องสี่ผนังอย่างเดี๋ยวก การที่
 มิสเตอร์แลยูแซได้กล่าวขึ้นนั้นก็ชอชกต จึงได้มีคนพิจารณาเลียบตลงไปกันได้ว่าทรงขานูช
 เช่นนี้จะยกขึ้นเป็นเกณฑ์ไม่ได้

ในประการที่ ๑ ดังที่ได้กราบขังคมทูลพระกรณามานเป็นเหตุอย่างหนึ่งที่กำหนด
 โทษสูงบ้างต่ำบ้างอันเข้าใจง่าย ยังมีอีกประการหนึ่งที่เขาใจยาก แลตถกนลกว่าประการที่ ๑

๒. ใคร ๆ ก็ทราบอยู่แล้วว่า ในเรื่องราชการที่จะหาคน ๓ คนมีความเห็นว่าจะ
 จะดำเนินราชการอย่างไรให้ลงความเห็นกันพร้อมนั้น ก็ยากนักยากหนา มิใช่เหตุว่าที่เห็น
 ไปต่าง ๆ นั้นเป็นการที่ทำการผิด เพราะเป็นได้ทั้ง ๓ คนจะต่างคนต่างเห็นถูก ทำไป
 อย่างใดอย่างหนึ่งคงได้ผลดีแต่ผลต่าง ๆ กัน ในตัวอย่างนี้ข้าพระพุทธเจ้ากราบขังคมทูลว่า
 ถึงคนน้อยก็ดี ความเห็นยังต้องผิดกันบ้าง แต่ผู้พิพากษาในเมืองไทยหาใช่ ๓ คนไม่ ต้องนับ
 ตรวอย ความเห็นที่จะแตกออกไปต้องแยกเป็นหลายสายทวชนทุกที่ ราชการธุระการ
 ฤททหารโดยมากเป็นการบังคับบัญชาซึ่งจะใช้ในการทำราชการนั้น การบังคับบัญชามีโอกาส
 มากที่จะให้พวกธุระการแลทหารทำการให้ได้ระเขียบมากกว่าทางตุลาการ เพราะในการ
 ตุลาการ ความเห็นของข้าราชการนั้น แลละเป็น ราชการที่เขาได้ทำ คือธุระการแลทหารใช้
 ฎิรยา ตุลาการใช้ความเห็นในวิธีทำการของพระเลชพระคุณ การยากที่จะบังคับให้ความ
 เห็นลงกันหมดเป็นระเขียบมากเท่าใด การบังคับบัญชามีพิพากษาให้วางโทษเป็นระเขียบนั้น
 ก็ยากเท่ากันฤมากกว่าหลักกฎหมายนี้ได้เป็นรอยเป็นพนรอง ราชการที่จะต้องเกี่ยวกับ
 คงไม่เกิน ๑๐ ในสมัยใดสมัยหนึ่ง

ก็จริงอยู่ตมมาก ก็การตั้งโทษนั้นหนักไปๆเขาไปจนเหลือณิสัย ที่จะจัดไปก็เพียง
 จัดไว้แต่ในส่วนที่เหลือนิสัยเท่านั้นเอง จะจัดเกินกว่านั้นไปตามคชาพระพทเจ้าทราชน
 ทุกแห่งในโลกก็ออกเข็ญ ขอบัญญัติของกฎหมายในโลกนี้มีอยู่ ๒ อย่าง ๑ อย่างหนึ่งกำหนด
 อัตราอย่างสูงไม่กำหนดอัตราอย่างต่ำด้วย เป็นต้น ลักทรัพย์ ตามธรรมดาไทยไม่ให้เกิน
 ๓ ปี อีกอย่างหนึ่งกำหนดเขตรัฐสูงแลเขตรัฐต่ำ ๒ อย่าง เช่นลักทรัพย์ ตามธรรมดาอย่างมา
 ๓ ปี อย่างน้อย ๑ ปี วิถีกำหนดโทษอย่างสูงและอย่างต่ำด้วยนั้นเป็นวิธินะโปลีเลียนที่ ๑ ก็ตั้ง
 เป็นกฎหมาย แต่ในเมืองฝรั่งเศสเขว่นมกฎหมายอีกอันหนึ่งทเรียกว่าเขลองเยลล คชคน
 ทำผิดบางอย่างครั้งแรกไม่ให้ลงโทษ ถ้าอ่านกฎหมายนะโปลีเลียนก็กฎหมายเขลองเย
 รวมกันไป จึงที่ทอาศัยในเมืองฝรั่งเศสเขว่น วิถีกำหนดโทษ ๒ อย่างนั้นก็ตกลงคงคล้ายกัน
 จะค่อนข้างก็เพียงว่าผู้ที่จะจัดให้วิถีกำหนดโทษเป็นระเบียบเช่นอย่างฝรั่งเศสครั้งนะโปลีเลียนนั้น
 กลักรกลายเป็นหย่อนเขวจนถึงไม่มีทำโทษในสมัยนเลย วิถีอย่างที ๑ คือไปอีก

การที่จะบำเพ็ญความยุติธรรมในบ้านเมืองนั้นเขียนในกระดาษแล้วคเหมือนว่า
 จะให้ความยุติธรรมเป็นไปก็ได้ใสรวิธที่เหมือนอย่างนั้นเป็นแต่ความคิด การที่แท้จริง
 ได้นั้นทำได้แต่เพียงเลาๆ เพราะเหตุว่าไม่มีเครื่องมอเหมือนอย่างปรอดทของวาร์ธนแลเข็น
 เพียงไร การที่ทำได้ในโลกนี้เพราะควยความเอาทงสัน คือเดว่าอายนทำผิดจริงถูกไม่
 เดว่าโทษเท่าใดจึงจะพอในเวลาที่ไม่มีความตั้งจะชงโทษแลผิดให้เสมอกัน การทหลายทต้อง
 ใช้ความเอาเป็นพนักคองคศาสตร์เคลอนอยู่ข้างเป็นธรรมดา แต่การคศาสตร์เคลอนเช่นมอยู่เป็น
 พนทุกบ้านทุกเมืองจนออกดมๆ กันเสียหมด ในสมัยนจึงใจแต่เพียงให้มีระเบียบในหลักใหญ่ๆ
 ของกฎหมายเท่านั้นเองเช่นว่าลักขโมยให้มีโทษ แต่ในส่วนรายลเอียงคว่าโทษจะเพียงไร จะ
 กำหนดเป็นขั้นเข้าเมื่อคมีผลร้ายมากกว่ามีผลดี ในระหว่างพวกทกฎหมายหลักสูตรแพ้นะ
 ฎาหลักสูตรบัญญัติเป็นสิ่งที่ขี้ใจอย่างเคียว ถ้าแพแล้วจะถูกเจบจะต้องเสียมากฤน้อยนั้น
 เป็นผลความ เพราะเหตุคณขอทคศาสตร์สงวาง บทกฎหมายอย่างไรจึงจำเป็นต้องให้เป็นยุติ
 ศาสตร์จึงเป็นศาสตร์สำคัญมีโอกาศที่จะให้กฎหมายของบ้านเมืองเป็น หลักแหล่งลงระเบียบ
 ที่จะให้ยุติธรรมใกล้เคียงวิธมากกว่าเสนาบดีฎาองบัญญัติราชการ แต่ที่ได้ทรงมีพระมหากรุณา
 ธิคุณประสงคจะให้ทุกสิ่งทุกอย่างในยุติธรรมเป็นระเบียบจนกว่าเขว่นนั้น พระเดชพระคุณ

แต่ราษฎรนั้นหาที่สถิตมีได้ แต่การที่จะจัดไปที่จะให้สมพระราชประสงค์นั้น เขาอยู่ในเขต
 เที่ยงวันแปดวัน ทั่วอย่างที่จะเทียบเนนนักอวิชเณรราชราษฎรคนบางชนิดต้องเป็นทหาร
 ๓,๔ ปี ไม่มีเวลาออก บางชนิดเข้า ๓ เดือนออกหนึ่ง บางชนิดต้องเกณฑ์ตามหัวเมือง
 บางเมืองเกณฑ์มาก บางเมืองเกณฑ์น้อย บางเมืองไม่ได้เกณฑ์เลย ฤการเก็บภาษีบางคน
 ไม่ต้องเสียค่าราชการ บางคนต้องเสีย ๖ บาท บางคนเช่นอยู่ในป่าเสียน้อยลงไปกว่านั้น
 มาก เพราะเหตุต่างๆ หลายอย่าง หลายสิ่งที่มีมากกว่าจะลงในบัญญัติตราได้ บางอย่าง
 ซึ่งเปนข้อลชทควรแก้ไขลงระเบียบ บางอย่างถ้าจะแก้ไขให้ลงระเบียบแล้วจะเป็นการอะยุติธรรม
 ไปที่เคี้ยว เช่นอย่างพวกเข้าในป่า เป็นต้น

ในที่สุดเรื่องอ้ายอองปราชิกรายน ข้าพระพุทธเจ้าเองก็เห็นด้วยเกล้าฯ ว่า ทิดคุณ
 ดิร ๑๐ นั้นหนักเกินกว่าโทษ แต่คนชั้นเก่าเห็นว่าโทษปราชิกรายนนั้นหนัก มีตัวอย่างมากที่
 ลงโทษหนักเช่นนี้ ข้าพระพุทธเจ้าก็เหมือนจะเป็นคนแรกที่คิดผ่อนโทษลงมา แต่ก็ทรงเห็น
 ได้ว่าผู้พิพากษาในกระทรวงของข้าพระพุทธเจ้าเอง มีความเห็นในทางกฎหมายฝักกันกับ
 ความเห็นของข้าพระพุทธเจ้าได้เหมือนกัน ข้าพระพุทธเจ้าตั้งใจว่าจะได้ร่างคำเตือนสติ
 ผู้พิพากษาในการกำหนดโทษแจกไปตามศาล แต่ที่จะหวังว่าไม่ให้เหมือนเช่นต่อไปนี้ ก็คงเป็น
 ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเหตุการณอันยากที่ใดกราบบังคมทูลพระกรุณามาแล้ว

การจะควรประการใด สุกแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ขอเดชะ

(ลงพระนาม) รัชพัฒน์ศีกิต

พระราชหัตถเลขา

ที่ ๕๑/๔๔๑๒

สวนกุหลาบ

วันที่ ๑๒ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๑

ถึง กรมหมื่นราชบริพาร

ไต่รับหนังสือ ๑๐๒/๓๕๕๐ ลงวันวานนี้ ซึ่งแจ้งเรื่องการกำหนดโทษผู้ร้ายมา

นั้น ทราบแล้ว

คำซึ่งแจ้งนั้นเข้าใจชัดเจน ไม่มีความมุ่งหมายเลย แต่เมื่อเขียนหนังสือไปนั้นว่า จะให้กำหนดโทษลงเป็นแน่นอนอย่างไร เพราะได้เคยเห็นอย่างว่าทำเช่นนั้นไม่ได้ ทั้งเมื่อได้ สันทนากับผู้พวภาษาศาลสงเช่นกรมหมื่นศรีก็ยังไม่เข้าใจอีกว่า ศาลฎีกาได้ตั้งใจตรวจใน ขอน้อย ก็เป็นที่พอใจเช่นหนึ่ง

ยิ่งเหลือแต่ข้อความที่หนักสงไสยว่า ผู้พวภาษาจะมีความเห็นต่าง ๆ โลกกันมากนัก อย่างใดอยู่ จึงมีผลมาขึ้นให้ฟังบ้าง ถ้ามีโทษที่เห็นแตกต่างกันมาก ๆ มาปรากฏเฉพาะหน้า เช่นข้าง จึงมีความปรารถนาที่จะหารอบเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมว่าจะมีทำทางอย่างไรบ้าง ซึ่งจะนำความเห็นแห่งผู้พวภาษาทั้งปวงให้แตกต่างกันได้อย่างน้อยที่สุดที่จะทำได้ ถ้า ถ้าจะว่าโดยตรงกันสงไสยอยู่ข้างว่าผู้พวภาษาหัวเมืองผู้พวภาษาใหม่ ๆ ซึ่งไม่มีสืบเคย แก่นาค เมื่อไปอยู่ห่าง ๆ กันจะต่างคนต่างถือความคิดของตัวเป็นหลักตามที่เห็นว่าเป็นการ สมควรจริง แต่ความเห็นนั้นจะต่าง ๆ กันมากเพราะอยู่ไกลกัน

ความที่คนเฝ้าใจในเวลาเมื่อเขียนหนังสือว่า ถ้าพูดไปเช่นนั้นเสนาบดีจะทำอย่างไร จะเป็นที่พอใจนั้น ไม่ได้มุ่งหมายว่าเสนาบดีจะร่างกฎหมายกำหนดโทษเข้ามาให้ แต่ได้มุ่ง หมายว่าจะมีคำตักเตือนอย่างไร ซึ่งจะนำความภิกษุให้คล้อย ๆ กันเข้าได้มากเช่นนั้น จะเป็น ที่พอใจแล้ว

เพราะฉะนั้น เมื่อเห็นในท้ายหนังสืออนริว่าจะทำคำเตือนสติเรื่องกำหนดโทษแจก ไปทุกศาลจึงนี้ เป็นที่พอใจแล้ว

(พระบรมนามาภิไธย) สยามินทร์

(จากข่าวศาล ฉบับที่ ๑๒ วันที่ ๑๖ ตุลาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๒ หน้า ๔๕-๔๘)

อิสราเอล, อิตาลี, จอร์แดน, ญี่ปุ่น, สาธารณรัฐเกาหลี, ลาว, เลบานอน, ไลบีเรีย, ลิเบีย, ลุกเซมเบิร์ก, สหพันธ์มาลายา, เม็กซิโก, โมนาโค, มอริออคโค, เนเธอร์แลนด์, นิวซีแลนด์, ไนการากัว, นอร์เวย์, ปากีสถาน, ปานามา, ปารากวัย, เปรู, ฟิลิปปีนส์, โปแลนด์, ปอร์ตุเกศ, โรมานี, แชนมารีโน, สาธารณรัฐเช็ก, สเปน, ชูแดน, สวีเดน, สวิตเซอร์แลนด์, ประเทศไทย, ภูมิลี, ตุรกี, ยูเครนแห่งสาธารณรัฐโซเวียตโซเชี่ยลลิสต์, สหภาพแอฟริกาใต้, สหภาพแห่งสาธารณรัฐโซเวียตโซเชี่ยลลิสต์, สหภาพสาธารณรัฐอาหรับ (อียิปต์และซีเรีย), สหราชอาณาจักรอังกฤษและไอร์แลนด์เหนือ, สหรัฐอเมริกา, อูรุกวัย, เวเนซุเอลา, สาธารณรัฐเวียดนาม, ยีเมน และยูโกสลาเวีย

ในการประชุมครั้งนี้ สหประชาชาติได้เสนอเชิญองค์การต่าง ๆ ของสหประชาชาติ ส่งผู้แทนเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วยเป็นจำนวนมากมีอาทิเช่น องค์การอาหารและเกษตรของสหประชาชาติ องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ องค์การกรรมกรระหว่างประเทศ และองค์การอนามัยโลกเป็นชาติ

ที่ประชุมได้เลือกตั้งให้ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปกพงศ์ประพันธ์ เป็นประธานที่ประชุม ปัญหาที่ประชุมพิจารณา คือ :

- (ก) ความกว้างของทะเลอาณาเขต (The breadth of the territorial sea) และ
- (ข) การจำกัดสิทธิในการประมง (fishery limits)

ประเทศต่าง ๆ ซึ่งทำการอุตสาหกรรมประมงทะเลไกลฝั่ง เช่นสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น และสวีเดนใคร่ที่จะให้ความกว้างของทะเลอาณาเขตและสิทธิในการประมงของรัฐชายฝั่งมีอยู่เพียง ๓ ไมล์เท่าเดิม เพื่อกันจะได้มีสิทธิไปจับปลาใกล้ชายฝั่งของประเทศอื่น ๆ ใกล้เคียงที่เคยปฏิบัติมา ส่วนประเทศอื่น ๆ ซึ่งมีความชำนาญและความสามารถในการอุตสาหกรรมประมงน้อยกว่า เป็นต้นว่า กลุ่มของประเทศภายในม่านเหล็ก และประเทศซึ่งเพิ่งจะได้รับเอกราชใหม่ ๆ ก็ใคร่จะให้ทะเลอาณาเขตมีความกว้างมากที่สุดที่จะทำได้ ทั้งต้องการสงวนสิทธิในการประมงไว้ให้แก่รัฐชายฝั่งภายในทะเลอาณาเขตอันกว้างขวางนั้นแต่ผู้เดียวด้วย

ความซัดกันในผลประโยชน์ของแต่ละรัฐที่เกี่ยวข้อง และทั้งสองผู้แทนเข้าร่วมประชุม
มอญกิงน จึงทำให้การประชุมต้องยกมือ และไม่อาจตกลงกันได้ในระยะแรกของการ
ประชุม ปัญหาแรกคือ ปัญหาเรื่องความกว้างของทะเลอาณาเขต ประเทศต่างๆ โต้เถียงกัน
มากจนมีผู้เสนอว่า ควรจะพิจารณาปัญหานี้ไว้ก่อน เพราะไม่มีทางที่จะตกลงกันได้ ส่วน
ปัญหาที่สอง คือปัญหาเรื่องสิทธิของรัฐชายฝั่งในการประมงแต่ผู้เดียวนั้น ความเห็นของ
ประเทศส่วนมากเห็นว่า ควรจะกำหนดให้รัฐชายฝั่งมีสิทธิในการประมงแต่ผู้เดียวเป็นระยะ
กว้าง ๑๒ ไมล์จากชายฝั่ง

เมื่อเกิดความมอลเวงขึ้นในที่ประชุมเช่นนั้น ผู้แทนสหรัฐอเมริกา และผู้แทน
คานาดา จึงเสนอข้อพิจารณาใหม่แก่ที่ประชุมเพื่อวินิจฉัยคือ

(ก) สำหรับเรื่องความกว้างของทะเลอาณาเขตนั้น ควรกำหนดให้กว้าง ๖ ไมล์
ทรงนโคโยให้กฎหมายทะเลในเรื่องนี้มีผลใช้บังคับทันทีและ

(ข) สำหรับสิทธิของรัฐชายฝั่ง ในการทำอุตสาหกรรมประมงแต่ผู้เดียวนั้น ให้
มีอยู่ในเขต ๑๒ ไมล์จากชายฝั่ง ทรงนโคโยให้กฎหมายทะเลในเรื่องนี้มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่
ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นต้นไป

ประเทศอุตสาหกรรมประมงไกลฝั่ง เช่นสวีเดน และอังกฤษนั้น แม้จะไม่พอใจ
ในข้อเสนอของผู้แทนสหรัฐอเมริกาและคานาดานัก เพราะประเทศตนย่อมเสียประโยชน์
ในอนาคตจะไปทำอุตสาหกรรมการประมงน้ำลึกใกล้ชายฝั่งประเทศอื่น ก็จำใจต้องให้ความ
สนับสนุน เพราะมีฉะนั้นแล้ว หากมีผู้สนับสนุนข้อเสนอของฝ่ายประเทศในม่านเหล็ก ก็
จะยังเสียประโยชน์แก่ฝ่ายตนเองมากจน

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของผู้แทนสหรัฐอเมริกาและคานาดา คือ กลุ่มประเทศ
ในม่านเหล็ก และประเทศต่างๆ ในเอเชีย อาฟริกา และละตินอเมริกา ประเทศเหล่านี้
ต้องการได้ทะเลอาณาเขตมีความกว้าง ๑๒ ไมล์ และประเทศชายฝั่งมีสิทธิทำการประมง
แต่ผู้เดียวในเขตดังกล่าวนี้

ผลของการออกคะแนนเสียงปรากฏว่า ประเทศที่สนับสนุนข้อเสนอของผู้แทน
สหรัฐอเมริกา และคานาดา มีทั้งสิ้น ๕๔ เสียง ทั้งนี้รวมเสียงของประเทศไทยด้วย
ประเทศที่คัดค้านข้อเสนอดังกล่าวมี ๒๘ เสียง มีผู้แทนของประเทศต่างๆ รวม ๕ ประเทศ
ไม่ออกเสียง

ตามข้อบังคับของการประชุมนี้ คะแนนเสียงที่จะถือว่าเป็นมติให้ผ่านกฎหมายนี้
ต้องมีไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ นำเสียงขายที่เสียงของฝ่ายข้างมากขาดไปเพียงเสียงเดียว
กล่าวคือ ถ้าหากผู้แทนของประเทศที่คัดค้านเปลี่ยนใจไปสนับสนุนข้อเสนอของฝ่าย
สหรัฐอเมริกาและคานาดาอีกเพียงเสียงเดียวเท่านั้น ปัญหากฎหมายทะเลทั้งสองปัญหาซึ่ง
โลกซบคึกคักมาเป็นเวลาหลายสิบปีก็จะสิ้นสุดลงโดยสิ้นเชิง ฉะนั้น สำหรับในการประชุม
คราวนี้ ข้อเสนอของฝ่ายสหรัฐอเมริกา และคานาดาจึงตกไป การประชุมจึงยุติลงด้วย
ความล้มเหลวเช่นเคย

จะอย่างไรก็ดี เมื่อข้อเสนอของฝ่ายสหรัฐและคานาดาตกไปเช่นนั้น ประเทศทั้งสอง
จึงรีบขอลงข้อเสนอมองฝ่ายของตนที่ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ข้อเสนอมาผูกพันตนใน
ทางปฏิบัติในภายหลัง

ปัญหาสำคัญทั้งสองปัญหา คือเรื่องความกว้างของทะเลอาณาเขตและสิทธิใน
การประมง ก็ยังคงเป็นปัญหาที่ไม่อาจตกลงกันได้ต่อไป ประเทศอุตสาหกรรมประมงไกลฝั่ง
ก็คงจะถือเอาหลักกฎหมายทะเลดั้งเดิม คือทะเลอาณาเขตมีความกว้างเพียงสามไมล์ และ
นอกเหนือจากเขตนี้แล้ว ประเทศใดจะทำการประมงก็คงทำได้ ส่วนประเทศที่เพิ่งได้รัย
เขภราชใหม่ ๆ ก็คงจะประกาศให้ บริเวณทะเลใกล้ชายฝั่ง เป็นทะเลอาณาเขตได้อย่างกว้าง
ขวางตามอำเภอใจจนกว่าจะมีการตกลงกันในปัญหาทั้งสองอันเป็นที่แน่นอน และคาดกันว่า
อาจจะมีการประชุมเกี่ยวกับกฎหมายทะเลครั้งที่ ๓ ของสหประชาชาติในปี พ.ศ. ๒๕๐๘

อนึ่งมีข้อพิพาทซึ่งเกิดจากโครงการจากประชุมเกี่ยวกับกฎหมายทะเลครั้งที่สองนี้คือ ผลพลอยได้จากการประชุมคราวนี้ คือ ที่ประชุมรับหลักการที่พัฒนาประเทศเอเซียเขียกานา และโปลีเนียเซีย กล่าวคือควรจัดให้มีการช่วยเหลือทางเทคนิคในการประมงแก่ประเทศ ที่ล้าสมัยพัฒนาให้มีโอกาสสร้างสรรอุตสาหกรรมการประมงของคนตนเอง

ศิริ วิศิษฏ์ธรรม อิศวณนท์

อเมริกาเตรียมต้อนรับกลุ่มนักกฎหมายอังกฤษ

นักกฎหมายอเมริกันได้เคยไปประชุมเนติบัญญัติสหภาพอเมริกันประจำครั้งหนึ่งใน ประเทศอังกฤษ คือในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ในโอกาสนั้นกลุ่มนักกฎหมายอเมริกันได้รับการต้อนรับจากกลุ่มนักกฎหมายอังกฤษอย่างอบอุ่นและเป็นกันเองยิ่ง มาบัดนี้ใกล้ที่จะถึงเวลาแห่ง การประชุมเนติบัญญัติสหภาพอเมริกันประจำ พ.ศ. ๒๕๐๓ แล้ว คราวนี้ ทางเนติบัญญัติสหภาพ อเมริกันจะจัดให้มีการประชุม ที่กรุงวอชิงตัน ระหว่างวันที่ ๒-๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๓ และได้เชิญนักกฎหมายอังกฤษ พร้อมทั้งครอบครัวมาร่วมประชุม และเยือนสหรัฐอเมริกา ด้วย

ตามรายงานข่าวแจ้งว่า กลุ่มนักกฎหมายอังกฤษที่รับคำเชิญครั้งนี้มีถึง ๗๕๐ คน และเมื่อรวมทั้งครอบครัวที่ใคร่เชิญด้วย ก็เป็นจำนวนถึง ๑,๕๐๐ คน นักกฎหมาย อเมริกันในนครใหญ่ ๆ ของสหรัฐกว่า ๑๐ แห่ง ได้เตรียมต้อนรับอย่างแข็งขัน โดยขอเชิญนักกฎหมายอังกฤษและครอบครัวไปพักก่อน ณ บ้านของตน ๓-๔ วัน คือ ในระหว่างที่พักประชุม นอกจากนี้เนติบัญญัติสหภาพในนิวเจอร์ซีย์ บอสตัน ฟิลาเดลเฟีย บัลติมอร์ ริชมอนด์ แอิตแลนต้า คลีฟแลนด์ ดิทรอยท์ ปีตสเบิร์ก และซีคาโก ก็ได้ร่วมมือกับ เนติบัญญัติสหภาพอเมริกัน อันเป็น สหเนติบัญญัติ ในการจัดการต่าง ๆ เพื่อการต้อนรับ

นักกฎหมายอังกฤษและครอบครัวครึ่งนออย่างมีโพฟาร์ ซึ่งในการนี้จะมีการเลี้ยงต้อนรับอย่าง
เป็นทางการด้วย

เมื่อเสร็จจากการประชุมประจำของเนติบัณฑิตยสภาอเมริกัน ครังนี้แล้ว นัก
กฎหมายอังกฤษ และครอบครัวรวม ๑,๕๐๐ คนนี้ ก็จะได้ไปร่วมประชุมนักกฎหมายแห่ง
เครือจักรภพอังกฤษซึ่งจะประชุมกันที่กรุงซิดนีย์ ในประเทศแคนาดาต่อไป

เตนดวง

ท่านตาม - เราทอข

ทว กสยพงค

ท่านตาม

สมมติว่าพนักงานอัยการโจทก์ฟ้องนาย ก.ว่า สมคบกับพวกที่หลบหนีไปทำการปล้นทรัพย์นายแดง เมื่อสืบพยานโจทก์รวม ๑๐ ปากเสร็จสิ้นแล้ว ระหว่างนักสืบพยานจำเลย ปรากฏว่า ข.และ ค. ซึ่งเป็นพวกของ ก. ที่หลบหนีไปถูกเจ้าหน้าที่จับกุมตัวมาได้และถูกส่งฟ้องศาล ข.และ ค. ให้การปฏิเสธ โจทก์แถลงต่อศาลว่าคดีนี้มีพยานโจทก์ชุดเดียวกับคดีที่ ก. ถูกฟ้อง โดยเฉพาะประวัติดังกล่าวคือตัวผู้เสียหายและบุตรภรรยา รวม ๕ ปากนั้นจะเบิกความตอโจทก์มีข้อความอย่างเดียวกับคดีก่อน เพราะ ก.ข.และ ค. ได้ร่วมกันขึ้นไปทำการปล้นทรัพย์บนเรือนของผู้เสียหายด้วยกัน เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณาคดีใหม่ โจทก์จึงใคร่จะขอเอาคำเบิกความตอโจทก์ของพยานทั้ง ๕ ปากในคดีก่อนนั้นเป็นคำเบิกความตอโจทก์ในคดีนี้ด้วย โดยขอให้ศาลอ่านให้ ข.และ ค. ฟังเสียก่อนแล้วเปิดโอกาสให้จำเลยถามค้านต่อไป ซึ่งโจทก์ขอสงวนสิทธิที่จะถามถึงด้วย ศาลสอบจำเลยแล้วไม่ค้าน

ดังนั้นจะเป็นการถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ หรือไม่ว่าศาลจะกำหนดขึ้นกระบวนพิจารณาคดีใหม่ไปตามที่โจทก์ขอ (แม้ในกรณีที่จำเลยคัดค้าน) โดยคัดลอกคำเบิกความของพยานลงไปก่อน เมื่ออ่านให้จำเลยและพยานฟังแล้วจึงให้จำเลยถามค้านและโจทก์ถามถึงต่อไป.

อานวย อินทุภค
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุบลราชธานี

เราตอบ

การที่โจทก์จำเลยในคดีอาญาตกลงกันให้ศาลถอดเอาคำเบิกความของพยาน โจทก์ ซึ่งได้เบิกความไว้แล้วในคดีก่อน มาใช้เป็นพยานในคดีหลังจะมีผลอย่างไรนั้น ก่อนที่จะ ตอขบัญญัติโดยตรงลงไป ข้าพเจ้าใคร่ขอทำความเข้าใจเสียก่อนว่า การอ้างพยานกับการ ที่ศาลจะรับฟังพยานได้เพียงไรนั้นเป็นปัญหาคนละเรื่องกัน และการที่คู่ความมีสิทธิอ้างพยาน ใดต่อศาลได้นั้นมิได้หมายความว่าศาลจะต้องรับฟังพยานนั้นเสมอไป

ดังเช่นกรณีทตามมานี้ ข้าพเจ้าจึงมีความเห็นว่าโจทก์ย่อมมีสิทธิอ้างคำพยาน ในคดีก่อนนั้นได้โดยไม่มีอะไรห้าม เช่นเดียวกับที่คู่ความได้อ้างสำนวนการสอบสวนเป็น พยานถึงที่ปฏิบัติกันอยู่ย่อย ๆ ในขณะนั้น แต่ศาลจะถอดเอาคำพยานในคดีก่อนนั้นมาฟังลงโทษ จำเลยในคดีหลังหาได้ไม่ เพราะการพิจารณาสืบพยานนั้นมิได้กระทำต่อหน้าจำเลยในคดี นั้นตาม พ.วิ.อาญา มาตรา ๑๗๒ ได้บัญญัติไว้ ถึงแม้ว่าศาลจะคัดลอกคำเบิกความของ พยานในคดีก่อนมาอ่านให้จำเลยในคดีหลังฟังอีกครั้ง ทั้งยังให้โอกาสจำเลยตามสำนวนพยาน นั้นได้อีกก็ตาม ก็ยังถือไม่ได้ว่าเป็นคำพยานที่ได้เบิกความต่อหน้าจำเลยชยูนั่นเอง จึง จะรับฟังเพื่อลงโทษจำเลยมิได้

อย่างไรก็ตามศาลอาจริย์ฟังคำพยานในคดีก่อนนั้นเพื่อหักล้างหรือทำลายน้ำหนัก คำพยานในคดีหลังได้ เช่น พยานให้การในคดีก่อนว่าไม่เห็น ข. ไปร่วมในการปล้น แต่ใน คดีหลังพยานกลับให้การว่าเห็น ข. ไปร่วมในการปล้นด้วย ดังนั้น ข. ย่อมอ้างคำพยานใน คดีก่อนนั้นมาเพื่อหักล้างหรือทำลายน้ำหนักคำพยานในคดีหลังได้ และศาลย่อมรับฟังได้ใน กรณีเช่นนั้น แต่จะรับฟังคำพยานในคดีก่อนมาเพื่อใช้ลงโทษจำเลยในคดีหลังหาได้ไม่

หมายเหตุ ในการตอขบัญญัติข้าพเจ้าขออ้าง

๑. คำพิพากษฎีกาที่ ๓๓๐/๒๔๕๑ ซึ่งวินิจฉัยโดยมติที่ประชุม ใหญ่ และคำพิพากษฎีกาที่ ๖๑๖/๒๔๕๖
๒. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานของท่านศาสตราจารย์ ประมุข สุวรรณศร (พิมพ์ครั้งที่ ๓ หน้า ๒๑๑)
๓. คำอธิบายและเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับต่างประเทศ ในเรื่อง กฎหมายลักษณะพยานหลักฐานของคุณโอสถ โกศิน (หน้า ๓๔๕)

ประมวลข่าว การ โพรชิตอง

แต่งตั้งข้าราชการตุลาการ

ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งข้าราชการตุลาการให้ดำรงตำแหน่ง
ดังต่อไปนี้

๑. นายไพฑูรย์ พันธุ์พัก ผู้พิพากษาศาลอาญา ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลแพ่ง

๒. นายเพียง บุญรักษา ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอาญา

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓ เป็นต้นไป

และได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งข้าราชการตุลาการให้ดำรง
ตำแหน่งอีก ๑๕๓ นาย ดังต่อไปนี้

๑. นายฉัตรรัตน์ รัตน์ทัศนีย์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดชลบุรี ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง

๒. นายศิริ กลัมพะสุต ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดปากพนัง ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง

๓. นายจรูญ อิศระ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงเชียงใหม่ ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง

๔. นายเวท ชพานนท์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระยอง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง

๕. นายสัญญาชัย สัจจวานิช ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงชลบุรี ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง

๖. นายเพรียบ หุตางกูร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดลพบุรี ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง

๗. นายสวัสดิ์ ภูงาม ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดขอนแก่น ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง

๘. นายเฉลิม กรพุกกระณะ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงอุบลราชธานี ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง

๙. นายแถม สุทธิณท์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดพิษณุโลก ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง

๑๐. นายจำเนียร บุญพละ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง

๑๑. นายสุเมธ ทิพยมนตรี ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดพัทลุง ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๒. นายยม บรรณารมย์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกระบี่ ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุบลราชธานี

๑๓. นายโกศล รตติธรรม ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรธานี ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครสวรรค์

๑๔. นายแปลก สิงฆมานันท์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครราชสีมา ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดชลบุรี

๑๕. นายสุเมธ นวะบศย์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงลพบุรี ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดลพบุรี

๑๖. นายสุธรรม ภัทราคม ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเชียงใหม่ ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง

๑๗. นายเฉลิม สติชัยทอง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสุรินทร์ ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเชียงใหม่

๑๘. นายสหัส คิลกแพทย ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสวรรคโลก ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดพิษณุโลก
๑๙. นายสนา เกิดลาภผล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกำแพงเพชร ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงลพบุรี
๒๐. นายสนับ คัมภีรยศ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงสุราษฎร์ธานี ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี
๒๑. นายศิริ ศรีทองสุข ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงลำปาง ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเชียงใหม่
๒๒. นายจินดา เกตุปัญญา ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงสุรินทร์ ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดพิจิตร
๒๓. นายประพจน์ ธีระวัฒน์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงนครราชสีมา ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดลำปาง
๒๔. นายสอน ไชยสดี ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสกลนคร ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดขอนแก่น
๒๕. นายผล พิทักษ์ผล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดศรีสะเกษ ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสุรินทร์
๒๖. นายเสนาะ เอกพจน์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเชียงใหม่ ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดมโนบุรี
๒๗. นายถนอม ทรุไพศาล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอ่างทอง
๒๘. นายฉลอง จิตรสกุล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงขอนแก่น ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดปราจีนบุรี
๒๙. นายประสพ ประัญญารัตน์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดยะลา ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดปากพนัง

๓๐. นายพิชัย รัชตะนันท์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดหล่มสัก ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงนครสวรรค์
๓๑. นายฉันท วรรณยศ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุทัยธานี ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงชลบุรี
๓๒. นายสงวน สิทธิไชย ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเพชรบูรณ์ ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดจันทบุรี
๓๓. นายมานิต มานทนต์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดไชยา ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงสุราษฎร์ธานี
๓๔. นายศวิต สมหวัง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระนอง ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดพัทลุง
๓๕. นายธวัช สิทธิชัย ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกระบี่ ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช
๓๖. นายรณ วิไลชนม์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดตะกั่วป่า ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงราชบุรี
๓๗. นายเดช วุฒิสงษ์ชัย ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครพนม ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงนครราชสีมา
๓๘. นายวีระ มณเฑียร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแม่สอด ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง
๓๙. นายบังศักดิ์ กฤษณจินดา ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดร้อยเอ็ด
๔๐. นายสมิทร พัทธองพรรณ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดบุรีรัมย์
๔๑. นายประเสริฐ สุนทรนนท์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดศรีสะเกษ

๔๒. นายจวบ รัตน์วิจิตร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสกลนคร
๔๓. นายถ้วน นิลกำแหง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครพนม
๔๔. นายผสม จิตรชุ่ม ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกบินทร์บุรี
๔๕. นายสมคิด มงคลชาติ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรง
ตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกาฬสินธุ์
๔๖. นายอุดม ทันท่วน ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงเชียงใหม่
๔๗. นายศิริ อติโพธิ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงอุบลราชธานี
๔๘. นายชวลิต สุขสบาย ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงลำปาง
๔๙. นายศิริ แก้วทับทิม ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงสุรินทร์
๕๐. นายสุขุม จันทวัฒน์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงขอนแก่น
๕๑. นายมณี พิมพ์ประสิทธิ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรธานี
๕๒. นายวินิจ เนตวงศ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดหล่มสัก
๕๓. นายพิสิทธิ์ ลิตเวทย์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดยะลา

๕๔. นายจันทร์ ธรรมยทรง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดลำพูน

๕๕. นายอุดม จาละ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุทัยธานี

๕๖. นายสุวัฒน์ รัตนสาร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดศรีสะเกษ

๕๗. นายนิยม เอี่ยมโอกาส ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดไชยา

๕๘. นายบุญชัย สยามเนตร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเพชรบูรณ์

๕๙. นายจรรย์ชัย แยมงามเหลือ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกำแพงเพชร

๖๐. นายมงคล วัลยะเพชร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระนอง

๖๑. นายไพโรจน์ ไวกาส ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกระบี่

๖๒. นายพนนต์ ยาวะประภาส ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดตะกั่วป่า

๖๓. นายประพันธ์ ปานชุ่มจิตร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแม่สอด

๖๔. นายเอิบ นุตสาระ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดระยอง

๖๕. นายประถม วิเชียรเนตร ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเพชรบุรี ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสมุทรสาคร

๖๖. นายสีห์ ศัลยาณสูตร ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอ่างทอง ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา
๖๗. นายฉาย ออยุ่ยง ผู้พิพากษาศาลจังหวัดลพบุรี ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดนครปฐม
๖๘. นายสุด สุตรา ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดชลบุรี
๖๙. นายศิริ จิระเมกร ผู้พิพากษาศาลจังหวัดศรีสะเกษ ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดนนทบุรี
๗๐. นายจังหวัด แสงแจ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดมหาสารคาม ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๗๑. นายสนิท อังศ์สิงห์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดพิจิตร ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดกาญจนบุรี
๗๒. นายพัลลภ ตุ่มทอง ผู้พิพากษาศาลจังหวัดชัยภูมิ ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดนครราชสีมา
๗๓. นายกาญจน์ กนิยะพงศ์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครสวรรค์ ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา
๗๔. นายพิศิษฎ์ เทชะบำรุง ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุทัยธานี ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๗๕. นายจรัส ทัพแสง ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุบลราชธานี ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมา
๗๖. นายไพบูลย์ ไวกาสี ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมา ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา
๗๗. นายเน่น อนุโรจน์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดพิจิตร ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดนครสวรรค์

๗๘. นายสุทธิ บัวแก้ว ผู้พิพากษาศาลจังหวัดกระบี่ ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดสมุทรสงคราม
๗๙. นายจรัญ สำเร็จประสงค์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดปราจีนบุรี ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๘๐. นายจิรายุ ภัทร ภาวมัย ผู้พิพากษาศาลจังหวัดขอนแก่น ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๘๑. นายชาญมงคล วิจิตเนตินัย ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุดรธานี ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา
๘๒. นายยง ไรจนสุพจน์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดปราจีนบุรี
๘๓. นายบำรุง ชมพบุตร ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา
๘๔. นายประกาศ บุณโยดม ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสงขลา ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดเพชรบุรี
๘๕. นายสุจริต ถาวรสุข ผู้พิพากษาศาลจังหวัดชัยนาท ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา
๘๖. นายประสม ศรีเจริญ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดขอนแก่น ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดลพบุรี
๘๗. นายบุญเลิศ เผ่าภิญโญ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดกบินทร์บุรี ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา
๘๘. นายบันลือ รัตนทัศนีย์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเชียงใหม่ ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดลพบุรี
๘๙. นายไชยณัฐ ธีรพัฒนะ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดมหาสารคาม ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา
๙๐. นายภักดี บุณยภักดี ผู้พิพากษาศาลจังหวัดบุรีรัมย์ ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดสระบุรี

๕๑. นายประสาธ บุนนชัย ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครพนม ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดปราจีนบุรี
๕๒. นายแต่ง ทองภักดี ผู้พิพากษาศาลจังหวัดศรีสะเกษ ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดระยอง
๕๓. นายเล็ก มะบุญพร ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสรวงโลก ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดพิษณุโลก
๕๔. นายบัญชา กุลานันท์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดหล่มสัก ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครนายก
๕๕. นายวิจิตร หิรัญรัศ ผู้พิพากษาศาลแขวงสุรินทร์ ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดอุทัยธานี
๕๖. นายแหว ยอดพยอม ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสุพรรณบุรี
๕๗. นายพูน จักรเสน ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดหลังสวน
๕๘. นายบรรเทอ ภู่อุฒณา ผู้พิพากษาศาลจังหวัดน่าน ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา
๕๙. นายปรีชา สุมาวงศ์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลแขวงพระนครเหนือ
๑๐๐. นายสมบูรณ์ บุญภินันท์ ผู้พิพากษาศาลแขวงชลบุรี ดำรงตำแหน่งผู้
พิพากษาศาลจังหวัดกบินทร์บุรี
๑๐๑. นายกฤติพล จริงจิตร์ ผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดอ่างทอง
๑๐๒. นายประเทือง วรรณพงษ์ ผู้พิพากษาศาลแขวงราชบุรี ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๐๓. นายโกวิท สุนทรชิต ผู้พิพากษาศาลแขวงลพบุรี ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดสิงห์บุรี
๑๐๔. นายสหัส สิงห์วิริยะ ผู้พิพากษาศาลแขวงนครสวรรค์ ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดชัยนาท
๑๐๕. นายสำเนียง ค่วงมหาสอน ผู้พิพากษาศาลแขวงพิษณุโลก ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดพิษณุโลก
๑๐๖. นายพินิจ สังขนันท์ ผู้พิพากษาศาลแขวงสุราษฎร์ธานี ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๐๗. นายอุทัย ทิพวาร ผู้พิพากษาศาลแขวงสุพรรณบุรี ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๐๘. นายยนต์ สวนพุดม ผู้พิพากษาศาลแขวงลำปาง ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดพิจิตร
๑๐๙. นายตุสิต วราโห ผู้พิพากษาศาลแขวงนครศรีธรรมราช ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๑๐. นายชูเชิด รัตตะบุตร ผู้พิพากษาศาลจังหวัดลำพูน ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุตรดิตถ์
๑๑๑. นายสัมฤทธิ์ ณ นคร ผู้พิพากษาศาลแขวงอุดรธานี ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุดรธานี
- ๑๑๒ นายสัมฤทธิ์ เทพยโกสัย ผู้พิพากษาศาลแขวงขอนแก่น ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดขอนแก่น
๑๑๓. นายสมชาย ศรีวัฒนพงศ์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมา
๑๑๔. นายประกอบ วณิชพันธ์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแขวงชลบุรี

๑๐๕. นายบรรทัด ถมยาวงศ์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดภูเขียว ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดขอนแก่น
๑๐๖. หม่อมราชวงศ์ ชัยวัฒน์ ชมพูนุช ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมา ดำรง
ตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดพิจิตร
๑๐๗. นายวินิจ วินิจนัยภาค ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสุรินทร์ ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมา
๑๐๘. นายอุทิศ บุญชู ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเขตง ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดสงขลา
๑๐๙. นายดำรง สายเชอ ผู้พิพากษาศาลแขวงขุขันธ์ราชธานี ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดขุขันธ์ราชธานี
๑๒๐. นายเสริมศักดิ์ เทพาคำ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเลย ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาประจำกระทรวง
๑๒๑. นายสวาง สลักคานนท์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลแขวงราชบุรี
๑๒๒. นายเชียร เจริญวัฒนา ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลแขวงลพบุรี
๑๒๓. นายวุฒิ ยุววิทยาพานิชย์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลแขวงนครสวรรค์
๑๒๔. นายเสงี่ยม ทวีชัยการ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลแขวงพิษณุโลก
๑๒๕. นายสมประสงค์ พานิชอัตรา ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลแขวงสุพรรณบุรี
๑๒๖. นายสมพันธ์ น้อยสง่า ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลแขวงลำปาง

๑๒๗. นายวิเชียร พูนคำ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดลำพูน
๑๒๘. นายชอบ จีราพงศ์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลแขวงนครศรีธรรมราช
๑๒๙. นายสังข์ ทิพผล ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลแขวงสุราษฎร์ธานี
๑๓๐. นายบรรยง อธิธิพงษ์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลแขวงอุบลราชธานี
๑๓๑. นายโสภณ รัตนากร ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลแขวงอุดรธานี
๑๓๒. นายเมธี กำแพงศรี ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลแขวงขอนแก่น
๑๓๓. นายประการ กาญจนศุขย์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดบุรีรัมย์
๑๓๔. นายเสรี แสงศิลป์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดสุรินทร์
๑๓๕. นายปรีชา พานิชวงศ์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลแขวงสุรินทร์
๑๓๖. นายไพจิตร ปุญญพันธ์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดศรีสะเกษ
๑๓๗. นายแถม กุลนันทน์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดศรีสะเกษ
๑๓๘. นายธีรพันธ์ รัชมีหัตต์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสรวงโลก

๑๓๙. นายจ้านง นิยมวิภาต ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ค้ำรองตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดน่าน
๑๔๐. นายอัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ค้ำรองตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดลพบุรี
๑๔๑. นายวินัย ศิริชุมแสง ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ค้ำรองตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเพชรบูรณ์
๑๔๒. นายเรืองสวัสดิ์ พรหมสาขา ณ สกลนคร ผู้พิพากษาประจำ
กระทรวง ค้ำรองตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดร้อยเอ็ด
๑๔๓. นายวรชาติ คุสุวรรณ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ค้ำรองตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดชัยภูมิ
๑๔๔. นายไพจิตร วิเศษโกสิน ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ค้ำรองตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดมหาสารคาม
๑๔๕. นายนาม จ้านง ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ค้ำรองตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดมหาสารคาม
๑๔๖. นายสวัสดิ์ โชติพานิช ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ค้ำรองตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเขตง
๑๔๗. นายปชา นพรมภา ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ค้ำรองตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดเชียงใหม่
๑๔๘. นายชวลิต นราลัย ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ค้ำรองตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์
๑๔๙. นายเสวก จันทรพ้อง ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ค้ำรองตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดนครพนม
๑๕๐. นายสวัสดิ์ รอดเจริญ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ค้ำรองตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดเลย
๑๕๑. นายเต็ม บุญเฉลียว ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ค้ำรองตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดอุบลราชธานี

๑๕๒. นายสาระ เสาวมล ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดนครราชสีมา

๑๕๓. นายบรรทม จาตกานนท์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดำรงตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดกระบี่

๒๕ ถึง ๒๕ เมษายน ๑๕ เมษายน ๒๕๐๓ เป็นต้นไป.

แต่งตั้งผู้ช่วยผู้พิพากษาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา

ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ช่วยผู้พิพากษาซึ่งได้รักษาอรรถมาครบ
๑ ปี ให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำกระทรวง ดังต่อไปนี้

๑. นายจรัส เขมะจารุ
๒. นายจ้านง นิยมวิภาต
๓. นายอัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง
๔. นายวินัย ศิริชุมแสง
๕. นายเรืองสวัสดิ์ พรหมสาขา ณ สกลนคร
๖. นายวรชาติ คุสุวรรณ
๗. นายไพจิตร วิเศษโกสิน
๘. นายนาม จ้านง
๙. นายสวัสดิ์ โชติพานิช
๑๐. นายปชา นพรมภา
๑๑. นายชวลิต นราลัย
๑๒. นายเสวก จันทร์พ่อง
๑๓. นายสวัสดิ์ รอดเจริญ
๑๔. นายเต็ม บุญเฉลียว
๑๕. นายสาระ เสาวมล
๑๖. นายบรรทม จาตกานนท์

๑๗. นายธรรมนิตย์ วิชญเนตินัย

๑๘. นายประพันธ์ ผลฉาย

๑๙. นายอำนาจ เปล่งวิทยา

๒๐. นายเทพ ภัทศ์สุภผล

๒๑. นายเปลื้อง วัชรนาธร

๒๒. นายอัมพร ศตะภุรี

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๐๓ เป็นต้นไป และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ยุติธรรมได้มีคำสั่งให้ผู้พิพากษาผู้มีนามดังกล่าวข้างต้น ตั้งแต่หมายเลข ๑ ถึง ๑๑ ไปช่วย
ทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอาญา และตั้งแต่หมายเลข ๑๒ ถึง ๒๒ ไปช่วยทำงาน
ในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแพ่ง.

ให้ข้าราชการตุลาการไปช่วยทำงานชั่วคราว

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๐๓ ให้
ข้าราชการตุลาการไปช่วยทำงานชั่วคราว ดังต่อไปนี้

๑. นายชาบ รัตนวิจิตร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ซึ่งช่วยทำงานใน
ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดพิจิตร ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแขวง
พระนครใต้

๒. นายล้วน นิลกำแหง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ซึ่งช่วยทำงาน
ในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแม่สอด ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัว
หน้าศาลแขวงพระนครใต้

๓. นายผสม จิตรขุม ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ซึ่งช่วยทำงาน
ในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดมัญบุรี ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัว
หน้าศาลแขวงพระนครใต้

๔. นายบรรยง อธิธิพงษ์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ซึ่งช่วยทำงานใน
ตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดสิงห์บุรี ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอาญา

๕. นายสมประสงค์ พานิชอัครา ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ซึ่งช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดระยองและศาลจังหวัดจันทบุรี ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลแพ่ง

๖. นายปรีชา พานิชวงศ์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ซึ่งช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดชัยภูมิและศาลจังหวัดภูเขียว ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอาญา

๗. นายโสภณ รัตนกร ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ซึ่งช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดสุโขทัยและศาลจังหวัดสุวรรณภูมิ ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอาญา

๘. นายสมพันธ์ น้อยสง่า ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ซึ่งช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุตรดิตถ์ ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอาญา

๙. นายประการ กาญจนสุนัย ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ซึ่งช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดตากและศาลจังหวัดกำแพงเพชร ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอาญา

๑๐. นายเสรี แสงศิลป์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ซึ่งช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดเพชรบูรณ์ และศาลจังหวัดหล่มสัก ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอาญา

ทั้งนี้ ทงแคว้นที่เข้ารับราชการศาลที่ได้สั่งให้ไปช่วยทำงานเป็นต้นไป.

บรรจุนักวิชาการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งบรรจุผู้สอบคัดเลือกได้ และผู้สอบไล่ได้ปริญญาทางกฎหมายจากต่างประเทศ เป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาดังต่อไปนี้

- ๑. นายพลจิตต์ ดิยณ นิตศาสตร์บรรณพิภ
- ๒. นายสมศักดิ์ จุสวสดี นิตศาสตร์บรรณพิภ
- ๓. นายเฉลิม การปลมจิตต์ นิตศาสตร์บรรณพิภ

๔. นายส่อง สุชะปุลณพันธ์ นิตินศาสตร์บัณฑิต
๕. นายเจริญ แสนเข็ญ ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๖. นายไกร บุญญะกิติ นิตินศาสตร์บัณฑิต
๗. นายปลื้ม โชติขจรยางกูร นิตินศาสตร์บัณฑิต
๘. นายระวี วีระพัฒน์ ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๙. นายสีนวล คงลาภ นิตินศาสตร์บัณฑิต
๑๐. นายธีรศักดิ์ กรรณสูตร ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๑๑. นายถวิล เกษรราช นิตินศาสตร์บัณฑิต
๑๒. นายวิบูลย์ หิรัตรากล ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๑๓. นายคำนัง อุไรรัตน์ ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๑๔. นายไมตรี กลั่นนุรักษ์ นิตินศาสตร์บัณฑิต
๑๕. นายผัน บุญจิต ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๑๖. นายสุพจน์ นาคะพินธุ นิตินศาสตร์บัณฑิต
๑๗. นายสมักร สัจจราชทรัพย์ ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๑๘. นายสุนทร จันทรสักดิ์ ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๑๙. นายบรรจบ อุปพงษ์ นิตินศาสตร์บัณฑิต
๒๐. นายสุทิน นนทแก้ว นิตินศาสตร์บัณฑิต
๒๑. นายประชา บุญนิช นิตินศาสตร์บัณฑิต
๒๒. นายอารี กำเนิดงาม ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๒๓. นายบุญทรง เค้าไพบูลย์ ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๒๔. นายทวิ น้อมไสว ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๒๕. นายชยากร ถายะพิงค์ ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๒๖. นายเกียรติ สุวรรณพรหมา ธรรมศาสตร์บัณฑิต
๒๗. นายสมบุญ ฤกษ์สำราญ นิตินศาสตร์บัณฑิต
๒๘. นายสง่า ศิลปประสิทธิ์ ธรรมศาสตร์บัณฑิต

๒๘. นายกิมเสียง ตรวิมล นิตศาสตร์บัณฑิต
 ๓๐. นายฉลวย อยู่วัฒนา นิตศาสตร์บัณฑิต
 ๓๑. นายประยูร อินทร์ตัน ธรรมศาสตร์บัณฑิต
 ๓๒. นายสุนทร สังขนิยม ธรรมศาสตร์บัณฑิต
 ๓๓. นายรังสฤษฎ์ เขาวนศิริ นิตศาสตร์บัณฑิต
 ๓๔. นายลิขิต ไชยฤทธิ์ ธรรมศาสตร์บัณฑิต
 ๓๕. นายสง่า ผลฉาย ธรรมศาสตร์บัณฑิต
 ๓๖. นายวิชิต บุญถนอม ธรรมศาสตร์บัณฑิต
 ๓๗. นายวัชรินทร์ รัชกษพันธ์ นิตศาสตร์บัณฑิต, คอกเตอร์กฎหมายฝรั่งเศส
 ๓๘. นายเจตน์ สุจริตกุล นิตศาสตร์บัณฑิต, คอกเตอร์กฎหมายฝรั่งเศส
 ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๐๓ เป็นต้นไป.

๕. ตั้งกรรมการพิจารณาการจัดสรรที่ดิน

ด้วยมีข้อเสนอจากคณะกรรมการตรวจยุติธรรมเพื่อจัดสรรให้ข้าราชการชอกรรมสิทธิ์โดยการผ่อนชำระราคา กระทรวงยุติธรรมเห็นสมควรรับไว้พิจารณา แต่โดยที่การจัดสรรที่ดินมีผลเกี่ยวกับส่วนได้เสียของข้าราชการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรี ฯ จึงมีคำสั่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการในเรื่องนี้ ประกอบด้วย

๑. ปลัดกระทรวงยุติธรรม	เป็นประธานกรรมการ
๒. รองปลัดกระทรวงยุติธรรม	เป็นกรรมการ
๓. อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง	”
๔. อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา	”
๕. อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง	”

๖. อธิบดีผู้พิพากษาศาล

ชั้นกรรมการ

๗. นายยด ชัยกุล

”

๘. นายโชค จารจินดา

”

๘. หัวหน้ากองบังคับคดีล้มละลาย

ชั้นกรรมการและเลขานุการ

ข้าราชการเดินทางไปราชการต่างประเทศ และกลับจากต่างประเทศ

นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนไทยไปร่วมการประชุมสมัชชาเกี่ยวกับบทบาทของกฎหมายอาญาในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ณ กรุงโตเกียวระหว่างวันที่ ๑๐-๒๔ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ได้รับเชิญเป็นกรรมการ (Working Committee) ในการเตรียมระเบียบวาระประชุมด้วย นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้เดินทางไปโดยเครื่องบินจากประเทศไทย เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๐๓ และ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร หัวหน้ากองการคดี ซึ่งเป็นผู้แทนสำรอง ได้ออกเดินทางตามไปเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๐๓

นายสมบัติ วังตาล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง และ นายอำนาจ คล้ายสังข์ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ซึ่งได้รับทุนรัฐบาลฝรั่งเศสไปปฏิบัติงานศาลยุติธรรม ณ ประเทศฝรั่งเศสได้เดินทางกลับมาถึงประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๐๓ แล้ว

นายไพศาลย์ กุมาลย์วิสัย จำศาลในกระทรวง ซึ่งได้รับทุนรัฐบาลตามความต้องการของกระทรวงยุติธรรม ไปศึกษาวิชากฎหมาย ณ สหรัฐอเมริกา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ นั้น บัณฑิตสำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาโท (L.L.M.) จากมหาวิทยาลัยเยล และเดินทางกลับมาถึงประเทศไทยแล้ว เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ค.ศ.

ข่าวอนุโมทนา

ในเดือนมีนาคม ๒๕๐๓ ได้มีผู้บริจาคทรัพย์สินจากทรัพย์สินของศาลคดีเด็ก และเยาวชนกลาง รวม ๓ ราย คือ

๑. นางเลขา อภรณ์ศิริ ข้าราชการเงิน ๑๐๐ บาท เพื่อใช้ส่งเคราะห์เด็กและบำรุงกิจการทั่วไป

๒. นายโนรี ตะเปารยะ ข้าราชการเงิน ๑๐ บาท เพื่อใช้ส่งเคราะห์เด็กและบำรุงกิจการทั่วไป

๓. คณะผู้พิพากษาสมทบแห่งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ข้าราชการเงิน ๑๕๐ บาท เพื่อให้ชอผลไม่เลยงเด็ก

ชมรมยุคธรรม

V. 96

คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา มีมติให้สร้างอนุสาวรีย์พระปฐมบรมราชูปถัมภ์
ดิเรกฤทธิ์ ประดิษฐานไว้ ณ บริเวณหน้ากระทรวงยุติธรรม โดยกำหนดงบประมาณในการ
นี้ไว้เป็นเงิน ๕ แสนบาท และได้ตั้งคณะกรรมการเรื่อยไป โดยมี ท่านเจ้าพระยาศรีธรรมมา
ธิเบศร์เป็นประธาน ประกอบด้วยกรรมการอีก ๒๔ ท่านอันมี พระยาปรีดานฤเบศร์
พระยามานวราชเสวี พระยาศรีวิกรมชาติตย์ พระนิติการณประสม หลวงประกอบ
นิติสาร คุณประวดี บัตตพงศ์ หลวงอรรถไกรวาทที่ คุณประมุข สุวรรณศรี
หลวงอรรถปรีชาชนูปการ คุณไชยเจริญ สันติศิริ หลวงประจักษ์สรรพาทกร คุณ
ถวิล สุนทรสารทูล คุณหิรัญ สุตะบุตร หลวงประเสริฐมนูกิจ พล.ต.อัมพร
จินตกานนท์ คุณสมนึก เอี่ยมปรีชา คุณเสริม วินิจฉัยกุล คุณกำจร พันธุลาก
พล.ท. ไสว ต่วงมณี คุณชมพูนุ อรรถจินดา พล.ต.ต. บัน โชติกะพุกณะ คุณ
ชำนาญ ยุวบูรณ์ คุณประสงค์ หงสนันท์ และ คุณสนอง ตูจินดา เป็นกรรมการ
และเลขานุการ

กระทรวงยุติธรรมอนุมัติให้คุณจิตติ ตึงศภักดิ์ คุณประพนธ์ ศาตะมาน คุณ
วิถิ ปานะบุตร คุณทวี กสิยพงศ์ และ คุณปรีชา สุมาวงศ์ ไปเป็นผู้บรรยายวิชา
กฎหมายพาณิชย์ ณ สถานอบรมของสมาคมธนาคารไทย

อาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ออกเดินทางโดยเครื่องบิน เจแปนแอร์ไลน์ ไป
ประชุมกฎหมายอาญา ณ กรุงโตเกียว ในฐานะผู้แทนประเทศไทย เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม
ศกนี้ มีผู้ไปส่งที่สนามบินดอนเมืองคึกคัก อาทิ ม.จ. หึงพูนพิสมัย ตีศกุล ม.ล. เจตน์
สุทัศน์ พระยาอรรถกฤตินิรุทธิ คุณสนิท สุมาวงศ์ คุณจวน เจียรนัย คุณไสว
เสนาจันทร์ คุณวิกรม เมลาพันธ์ คุณกุดั่น กลัมพากร คุณสุนทร ศิลปไชย คุณ

ชานินทร์ กรัยวิเชียร คุณทวี กสิขพงศ์ คุณประมุข สวัสดิ์มงคล คุณทวี คงคะ
 จันทร และ คุณผดุง ขุมทอง เป็นต้น..... ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม คุณกำธร พันธุ
 ลาก พร้อมด้วย ภริยา ก็ไปส่งถึงสนามบินคอนเมืองและได้มอบพวงมาลัยให้เป็นกำลังใจด้วย
เมื่อเครื่องบินเทรล้าชนสู่ท้องฟ้า คุณไชยเจริญ สันติศิริ หันไปกระซิบบอกมิตรคน
 หนึ่งทีไปส่งว่า รอให้พน ๓ นาทีเสียก่อน..... คุณชานินทร์ กรัยวิเชียร ผู้แทนสำรองใน
 การประชุมครั้งนี้ไม่เข้าร่วมเดินทางไปพร้อมกันเพราะเหตุขัดข้องบางประการ แต่ได้บินตาม
 ไปในวันที่ ๗ เดือนเดียวกัน โดยมีผู้ไปส่งคั้งเช่นเดียวกัน..... หลังจากประชุมครั้งนี้
 แล้วทราบว่าเนติบัณฑิตยสภาจะส่ง อาจารย์ไชยเจริญ สันติศิริและ คุณชานินทร์ กรัย
 วิเชียร ไปร่วมประชุมเนติบัณฑิตยสภาระหว่างประเทศ ครั้งที่ ๘ ณ เมืองซาลส์เบอร์ก
 ประเทศออสเตรียอีกในเดือนกรกฎาคมที่จะถึงนี้

คุณพยุ่ง วัฒนะสิงหะ มาทำงานที่ศาลอุทธรณ์ใต้โดยปกติแล้ว หลังจากที
 นชนป่วยอยู่ในโรงพยาบาลชลบุรีถึง ๓ สัปดาห์เต็ม ๆ เนื่องจากอุบัติเหตุรถคว่ำที่ทางแสน
 คุณสุรียน สุวรรณทัต อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดมัญบุรี อุปสมบท
 ณ วัดระฆังโฆสิตาราม เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน คกน และไต่เจริญวิปัสสนากรรมฐานตลอด
 มาโดยประกาศห้ามพูด ห้ามเขมมและห้ามรับแขกอย่างเด็ดขาด ในการแข่งขันชก
 มวยชิงแชมป์โลกของ โผน กิ่งเพชร คราวนี้ปรากฏว่า ดร. เชื้อ คงคากุล และ
 คุณสว่าง เวทขุดิกรรม วงษ์ศิริ ได้วิ่งมอกันไปเป็นกำลังใจเชียร์โผนถึงในที่นั่ง
 Ringside ผู้ที่ใดใจกว่าใคร ๆ ในการเป็นแชมป์โลกของโผนในครั้งนั้นเห็นจะได้แก่
 คุณจรูญ ปิยสิรานนท์ ซึ่งมักจะสนใจเรื่องหมัด ๆ มวย ๆ เป็นพิเศษ ท่านอดีต
 ประธานศาลฎีกา คุณพระมนูเวทขุมลนาท พร้อมด้วยครอบครัวหุลยลมร้อนไปพักที่
 ไร่ "สวนสุขนิเวศน์" ไร่ของตลอดเดือนเมษายนน ท่านหัวหน้าศาล ผสม จิตรชุ่ม
 ขอกกัยเพื่อนฝูงว่า ผมไม่เห็นร้อนเหมือนใคร เพราะคิดเสียว่าตัวตนไม่ใช่ของเรา ความร้อน
 ก็ไม่ใช่ของเรา อานภาพแห่งความร้อนจึงไม่อาจเข้ามาครอบงำจิตใจของผมได้ (จริงรักรับ)
 ยามร้อน คุณเจริญ ไชยคุปต์ มักจะชวนเพื่อนฝูงไปทานขนมหม้อแกงเมืองเพชร
 ที่แถวบ้านหม้อเสมอ ท่านว่าคั้งลมร้อนคั้งนั้แล..... หลังจากเสร็จการพักร้อนทันราชีวาส

แล้ว คุณประภาสน์ อวยชัย ก็ทอยลูกหินเวทียักษ์ได้มาฝากเพื่อนฝูงพลัน..... คุณ
 วิกรม เมลาดานนท์ ขีเสลคอปเตอรจากสงขลามาทักเรียนสอนอารมณ์พระนครเมื่อปลายเดือน
 เมษายนปรากฏว่ามีลูกศิษย์ลูกหามาคอยพอกันคึกคักและยังต้องต้อนรับราชการเชิญของมิตร
 รักแทบไม่มีเวลาว่าง..... เพราะงานในหน้าที่รองประธาน รั้งงานประกวด “น.ส. ชลบุรี”
 มั่นยืนนักหรืออย่างไรก็เหลือเถา ระหว่างงานประจำจังหวัดชลบุรี คุณสมบุรณ์ บุญภินนท์
 ไม่ยอมเฉยเวลาสังสรรค์กับเพื่อนฝูงซึ่งนานทีมาเยี่ยมหนน้นเลย..... หลังจากเผชิญสับ
 ทักว่าวันพระยาวแล้ว คุณสิทธิโชค ประธคามิน ต้องสะบัดสะบอมไม่น้อยจนไม่มีเวลา
 ว่างสำหรับตอบจดหมายใคร..... สงสัยกันไม่สร้างว่าอะไรหนอทำให้ คุณจุนท์ จันทวงศ์
 ผู้พิพากษาหนุ่มแห่งเชียงใหม่ไม่อยากย้ายเลย..... ว่ากันว่าคุณสุนทร วรรณแสง ผู้
 พิพากษาแห่งนครนายกตั้งแต่ไกลไกลเจยขคนแรกเมื่อเร็ว ๆ นี้แล้ว กลับบ้านตรงเวลาแดง.....
 แผลกแต่จริง เข้าวัน ก.ต. ประชุมย้ายใหญ่ปี ๒๕๐๓ คุณชวลิต นราลัย ไร่เรียงแจ่ม
 ใส เป็นกระช่วยปลดปล่อยเพื่อนสนิทคนหนึ่งซึ่งเจยขเหงาอยู่กับชาว “นิย ๆ” ที่ว่าจะต้อง
 ย้ายไปกาฬสินธุ์ พอดตกย้าย ก.ต. ประชุมเสร็จ เพื่อนคนนั้นกลับต้องทำหน้าที่ปลดปล่อย
 คุณชวลิตเป็นการใหญ่ที่ต้องย้ายไปกาฬสินธุ์เสียเอง..... คุณสง่า ศิลปประสิทธิ์ ผู้ช่วย
 ผู้พิพากษา กำลังตกขไม่เขาถึงกระซิบปรึกษามาว่า ทำอย่างไรก็ดีถูกใครคนหนึ่งห้าม
 ไม่ให้ไปรับการออร์มนทเขตที่ศรีราชาเช่นเค็ดขาด โดยให้เหตุผลสั้น ๆ ว่า ถ่านเก่ายังมอด
 ไม่หมด..... คุณประกอบ วนิศจพันธ์ คงเสียดายอย่างมากที่ต้องย้ายแยกกันกับ คุณ
 ชिरพันธ์ รัชมิตต์ เพราะได้กินบ่นกับเพื่อน ๆ เสมอว่า ทนไม่ระจะไปตั้นหมากกรดฝรั่งกับใคร
 แทน..... คุณสนิท นาคพงษ์ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ดงแก่กรรมเสียแล้วด้วยโรค
 เนอรายในตยฮอน เมอวันที่ ๒๑ เมษายน ศกนี้ โดยมีคุณวัระบุล จรรยามั่น หัวหน้า
 กองกลาง เป็นกระในการฉาปนกิจศพให้แก่มิตรรักซึ่งจากไปอย่างไม่มีวันกลับผนด้วย
 อาลัยอย่างไม่เห็นแก่เห็นดเห็นอยดลอดงาน.....

บ้านเรา - บ้านเขา

“วิกรม”

สหายใหญ่

เมื่อพอที่แล้ว (๒๓ มี.ค. ๒๕๐๓) วิทย์ออกข่าวว่าคุณครูสอซอฟ นายกรัฐมนตรี สหภาพโซเวียตไปถึงปารีส รัฐบาลฝรั่งเศสเตรียมการต้อนรับอย่างโอฬาร และการคุ้มครองให้ความปลอดภัยทั้งเข้มแข็งทั้งพิศดารนักหนาอยู่ คืบจากสนามบินไปถึงที่พักได้จำกัดการจราจรจำนวนถึงหมื่นห้า มีตำรวจกรยานยนต์ห้อมล้อมรถนั่งของอาคันตุกะถึง ๖๕ คน เพียงเท่านั้นยังไม่เลิกซึ่งเท่าใด ทลทชงและรอยคอบกว่าก็คือทางการตำรวจฝรั่งเศสแควางแผนแน่ ก่อนคุณครูสอซอฟจะถึงปารีส ทางเจ้าหน้าที่ใดกวาดต้อนเอาผู้ลี้ภัยการเมืองจากยุโรปตะวันออกไปจำกัดเขตไว้ชั่วคราว บางรายท่านจะเป็นพวกรุนแรงหน้อยนบนทางการถึงกับลงโทษตอนขึ้นเรือบินไปพักไว้ที่จังหวัด Corse (คือที่เรียกกันทั่วไปว่าเกาะ Corsica) ทางใต้ พร้อมกับเข้าค้นบ้านราษฎรหลายสิบรายเกยเอาเครื่องใช้ต่าง ๆ จำพวกแผ่นข้ายและอื่น ๆ ที่จะใช้เกินขบวนแสลงปฏิวัติก่อนใหญ่ตัวโตคนนั้น การทำอย่างนั้นก็มิได้ว่าเป็นมาตรการป้องกันที่ฉะฉานมากนัก เพราะพวกลี้ภัยการเมืองจากประเทศในยุโรปตะวันออกขรรคาที่อยู่คืออิทธิพลของสหภาพโซเวียตในทกวันนั้น ย่อมสันนิษฐานได้ ในเบื้องต้นว่าล้วนเป็นพวกที่ไม่นิยมระบอบหรือพวกผู้นำของโซเวียตทั้งสิ้น

ข่าวว่าคุณครูสอซอฟจะพักอยู่ในฝรั่งเศสถึง ๑๐ หรือ ๑๑ วัน จะเที่ยวไปในเมืองต่าง ๆ ของบางภาค เป็นการเยี่ยมต่างประเทศที่ยาวนานพอใช้สำหรับคนธรรมดา อย่างคุณคนน

ร่วมโพธิ์ร่วมไทร

ประเทศฝรั่งเศส โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองปารีส เช่นเดียวกับเมืองใหญ่ของประเทศอื่น ๆ อีกหลายแห่งในฝ่ายโลกเสรี ในระยะหลัง ๆ นี้ได้เป็นทพวงพ่านกันอย่างแน่น

เช่นสิ้นของพวกผู้ปลุกการเมือง ส่วนมากก็คือผู้พลุกจากประเทศต่างๆ ในยุโรปกลางและ
แคว้นบอลข่านซึ่งตกอยู่ในวงจรของอิทธิพลจากมอสโคว์ ผมเองได้เคยพบปะพวกจากชั้น
จำพวกนี้ในเมืองปารีสหลายคน มาจากประเทศต่างๆ กัน ฟังเสียงกู่ก่ไม่ค่อยประหยัด
ในการนินทาประเทศของแกเองในปัจจุบัน และในการคุยก็มักจะได้แสดงความคับอกคับใจอัน
เป็นเหตุให้ต้องพลัดพรากบ้านเกิดเมืองนอนไปอาศัยแผ่นดินคนอื่นเขาอยู่อย่างนั้น คนพวกนี้
ส่วนมากมีการศึกษาสูงพอสมควร และคงจะเป็นเพราะการศึกษาสูงนั่นเอง ที่ทำให้เห็นว่า
ประสิทธิภาพในความคิดมีค่าสูงกว่าความอึดมีหน้าสำหรับราษฎรของปากท้อง จึง (ส่วนมาก) ต้อง
กระเด็นกระดอนมาอาศัยถิ่นอื่นอยู่ต่างแดนเช่นนั้น

พลเมืองคอเคเรอจกร

และเมื่อไม่กี่วันมานี้เหมือนกัน ผมอ่านพบข่าวน่าขำจากเมืองแบร์ลินภาคตะวันออก
อันเป็นฝ่ายโซเวียต ข่าวนั้นคือว่าพวกท่าน ๆ ชั้นผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์ในเยอรมันตะวันออก
ออกได้เป็นจากเจ้าการแนะนำบรรดานักประพันธ์เพลงในประเทศนั้นให้เลิกแต่งเพลงยกย่อง
ความงามธรรมชาติของเกาะฮาไวอิเสียทีเดียว

ว่าหนังสือพิมพ์ เยอรมันใหม่ (Neues Deutschland นอยเดส
ตชชชชชชช) อันเป็นหนังสือพิมพ์คอมมิวนิสต์ออกฤทธิ์พลของเยอรมันตะวันออก ได้ขอกกล่าวแก่
พวกนักแต่งเพลงสับสนยั่วว่าเกาะฮาไวอิ ก็ดี หรือเกาะทั้งหลายอันในทะเลใต้ก็ดี ไม่สมควรได้
รับการสดุดี และแนะนำว่า ถ้าจะแต่งเพลงสดุดีกันทั้งทะเลก็ ควรสดุดีเมือง แบร์นบูร์ก
(Bernburg) อันเป็นเมืองอุตสาหกรรมอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของแบร์ลินนั่นดีกว่า

หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นเสริมว่า สถานทกควรจะสรรเสริญนั้น ควรเป็นแหล่งผลิต... “ที่
มีน้ำมันหมูและน้ำมันวัวไหลตกลงมาอย่างอุดมปายสายธาร.....”

“สหายเอ๋ย จงร้องสดุดีเมืองนั้นเถิด มันคือฮาไวอิของเรา” แกว่าอย่างนั้น

นำส่งสาร

ผมอ่านข่าวแล้ว ให้นักสมเพศเกาะฮาไวอิ ตกเขอร่มช่นคนนตักญาติเสียแล้ว
เป็นอันว่านาน ๆ ไป เพลงขรรยาภาคทะเลใต้ ประเภทคลื่นสาคฝั่ง ลมสายทางมะพร้าว
เคล้าเสียงกитарเหมือนนำหยดตง ๆ นั้น คนเขอร่มช่นออกคงจะไม่มีใครแต่ง จึงไม่มีใคร
ร้อง และตงนงจึงไม่มีใครฟัง กันละทน

ทุกท่านผู้อ่านที่สนใจคนครึ่งชาวเกาะ ย่อมรู้จักเพลง Aloha อันอมตะของฮาไวอิ
เพลงนี้ฝรั่งฟังได้ ไทยก็ฟังเสนาะ มีคนชาติต่าง ๆ เขาไปใส่คำร้องเป็นภาษาของตนหลาย
ต่อหลายภาษา ถ้าผมจำไม่ผิดก็เหมือนคำร้องเป็นไทยก็มี คุณเหมือนชนต้นว่า “กำลัง
แล้ว แก้วตา พอลาก่อน อัยฮาวรณ์..... ฯลฯ.....” เสียกายจึงครึบ ไม่อาจมาครวญให้
ท่านฟังเฉพาะหน้าได้

และถ้ามีข้อตำหนิอะไรสักคนหนึ่ง มาบอกกับท่านว่า เพลงลาวดวงเดือน ไม่ควรจะมี
เนื้อร้องว่า “โอ้ละหนอ ดวงเดือนเฮย.....” แต่ควรร้องว่า “โอ้ละหนอ อุตสาหกรรม
เฮย.....” อะไรทำนองนี้ ท่านคิดใหม่ว่า ท่านควรจะจัดการอย่างไรกับแก?

การแยกประเภท

ในสถานอุดมศึกษาบางแห่งของประเทศฝ่ายโลกเสรีบางประเทศ พวกนิสิตที่มี
ศรัทธาในลัทธิการเมือง หรือลัทธิเศรษฐกิจอย่างใดอย่างหนึ่งมักจะก่อตั้งกลุ่มหรือสมาคมที่
ศรัทธาอย่างเดียวกัน มีการชุมนุมสนทนากันอย่างเปิดเผยโดยไม่ผิดกฎหมาย จึงมีคนหนุ่มสาว
ตั้งแต่หัวขวาจิต และที่ค่อม ๆ อ่อนลงมาจนเข้ายอ่อนจนถึงเข้ายจิดก่อตั้งกลุ่มของตน ผม
เองเมื่อเป็นนักเรียนอยู่ที่ไนไนไคเคียวสาสะกับคนเหล่านั้นทุกประเภท มีความสังเกตว่า คน
หนุ่มที่ยังมีหัวขวาจิตชอบคุยเรื่องโลกวิสัยและยังชอบฟังนิทานประโลมโลก คนที่หัวคึด
ยังชายบงไม่โยคิ ชำรายบงเห็นว้างสนทนาวาด้วยกิจกรรมประโลมโลกของผมเป็นต้น
ส่งสาร เราต่างฝ่ายต่างก็ส่งสารกัน แต่ใครจะนำส่งสารกว่านั้น มนุษย์เท่านั้นที่ควรจะมี
เครื่องจักรจะมีหนทางรู้ได้อย่างไร

กิจกรรมบริโภค

ผมย้ายมาอยู่เมืองโตโตประมาณ ๑๐ เดือน ต้องห่างเหินอาหารโปรดขังไป
 อย่างหนึ่งคือไส้กรอกหมักและไส้กรอกข้าว พนงทางโตโต ตามที่ผมสังเกต ไม่ค่อยปรุง
 อาหารรายการนี้ เมื่อวานฉันผสมไส้กรอกโตโตโดยประทานไส้กรอกที่ปรุงอย่างประณีตจาก
 นวนอนเร็ววามของพนงจากภาคกลางรสเผ็ดเจือหวานอันละมุนของน้ำพริกที่ประสมได้สัดส่วน
 รสมันอันละมุนของถั่วลิสงเคล้าซนมันหมู และการย่างอันพอคิบพอดีไม่แก่ไฟถึงกบเกรียม
 ให้มันจืดแตกอ่า ทำให้ย้อนรำลึกถึงความพุ่มไม่เย็นรสของไส้กรอกฝรั่งซึ่งเคยฉันรับประทาน
 อยู่แรมปี จึงในเล่มหน้า ดิจะเล่าเรื่องอุตสาหกรรมทำไส้กรอกและหมักแฮมหมูเขาค่อนของฝรั่ง
 ส่วนเรื่องอื่น ๆ หลาย ๆ เรื่องที่ผมเคยสัญญาไว้ว่าจะเล่ามัน ขอผลัดไปก่อน จนกว่าจะนึก
 ออกว่าได้เคยไปเที่ยวสัญญาอะไรไว้กับใครที่ไหนบ้าง

ให้ หรือ ไม่ให้

คำร้องขอประกันของจำเลย

“.....จำเลยเป็นหญิง มีบุตรเล็ก ๆ ถึง ๗ คน ยังกินนมกระป๋องอยู่อีก ๓ คน
 ขอบารมีศาลเป็นที่พึ่งได้โปรดอนุญาตให้จำเลยมีประกันตัวออกไปเพื่อให้นมแก่บุตรน้อยด้วย”

คำสั่งศาล

“ได้พิเคราะห์แล้ว บุตรจำเลยถึง ๓ คนต้องกินนมกระป๋อง ขาดจากการเลี้ยงดู
 ด้วยนมมารดา จึงอนุญาตให้จำเลยมีประกันตัวไป”

หรือมีฉนั้น

“ได้พิเคราะห์แล้ว บุตรจำเลย ๓ คนสามารถกินนมกระป๋องแทนการ
 เลี้ยงดูด้วยนมมารดาได้ จึงไม่อนุญาตให้จำเลยมีประกันตัวไป”

รายงานการประชุมร่างประมวลกฎหมายอาญา (และ บัญชีประกอบ)

โชติ ชาร์จินตา

รายงานการประชุมอนุกรรมการ ฯลฯ เกี่ยวกับมาตรา ๒ และ ๓ เท่าที่รวบรวม
ได้ไม่บริบูรณ์ คือขาดทั้งตอนต้นและตอนท้าย บันทึกของนายพิชานู บุลยงที่รายงานการ
ประชุมนี้กล่าวถึงก็ยังไม่พบ จึงได้นำลงเพียงเท่าที่มีอยู่ และเพื่อให้บริบูรณ์ยิ่งขึ้น จะได้
นำรายงานการประชุมกรรมการวิสามัญ ฯลฯ ของสภานี้แทนราษฎรที่เกี่ยวข้องด้วย ๒
มาตรานี้ลงไว้ในตอนท้ายด้วย

รายงานการประชุมอนุกรรมการ ฯลฯ ที่นำลงนี้เป็นตอนที่พิจารณา มาตรา ๒
และ ๓ รวมกันไป

รายการงานประชุมอนุกรรมการฯลฯ ครึ่งที่ ๕๓๙/๒๗ / ๒๔๙๗
วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๙๗; ครึ่งที่ ๕๔๐/๓๒ / ๒๔๙๗
วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๔๙๗; ครึ่งที่ ๕๔๓/๓๙ / ๒๔๙๗
วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗; ครึ่งที่ ๕๗๐/๙๐ / ๒๔๙๗
วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๔๙๗; ครึ่งที่ ๕๗๒/๙๔ / ๒๔๙๗
วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๔๙๗; ครึ่งที่ ๕๙๒/๑๒๐ / ๒๔๙๗
วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๔๙๗; ครึ่งที่ ๕๙๓/๑๒๑ / ๒๔๙๗
วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๙๗; ครึ่งที่ ๕๙๔/๑๒๓ / ๒๔๙๗

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๗; ครั้งที่ ๕๘๘/๑๓๓/๒๕๖๗

วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗; ครั้งที่ ๕๘๘/๑๓๔/๒๕๖๗

วันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๗

มาตรา ๒, ๓

ประธานฯ ขอให้พิจารณาบันทึกของนายพิชานูฯ ข้อ ๔ เรื่อง prescription of prosecution of an offence

ม.จ. สกลฯ ควรพิจารณาว่าจะรับหลักการเสียก่อนหรือไม่ จะเป็นอย่างไร ประธานฯ ตามกฎหมายบัญญัติ มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า ให้ใช้กฎหมายที่ออกใหม่

โดยอนุโลม

ม.จ. สกลฯ ต้องใช้กฎหมายที่เป็นผลกแก่ผู้ต้องหา

นายสิทธิฯ ข้อน่ามีว่า มาตรา ๓ จะใช้ได้หรือไม่ ถ้าเราบัญญัติเฉพาะเรื่องที่เราแก้ไข จะแสดงว่าเรื่องที่ยกข้อยกไว้เท่านั้นจึงจะใช้ได้

ม.จ. สกลฯ ข้อน่าที่พูดกันว่า มาตรา ๓ จะต้องวรรค ๓ ประกอบกับวรรค ๑ และ วรรค ๒ หรือไม่ ถ้าแยกวรรค ๓ ออก เป็นมาตราอิสระก็ใช้ได้

ที่ประชุมฝ่ายข้างมากตกลงให้พิจารณาร่างมาตรา ๒ และร่างมาตรา ๓ ของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีข้อความดังนี้

“มาตรา ๒ บุคคลจักต้องรับอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ อาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

การกระทำความผิด ให้หมายความว่าความผิดที่กระทำโดย

มาตรา ๓ การกระทำจะนับเป็นความผิดต่อเมื่อกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาทำการกระทำความผิด

บัญญัติว่าเป็นความผิด

ถ้ากฎหมายบัญญัติในภายหลังว่า การกระทำนั้นไม่เ็นความผิด ผู้ที่ได้กระทำ
การนั้น ๆ พ้นจากการเป็นผิดกระทำความผิด และถ้าผู้นั้นรับโทษอยู่ ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้น
สคลง

ถ้ากฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิด แตกต่างกับกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่
ให้ใช้กฎหมายที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด เว้นแต่คดีจะถึงที่สุดแล้ว”

นายสิทธิฯ มาตรา ๓ วรรค ๓ ถึงแม้จะไม่แยกที่ใช้ได้แก่กรณี เพราะพวกไว้
เป็นส่วนลึก

ประธานฯ ถ้าแปลได้ ก็ไปได้

นายประมุขฯ วรรค ๓ พวกแต่เพียงว่าให้ใช้กฎหมายที่เป็นคุณ

นายสิทธิฯ วรรค ๓ เพิ่งเกิดขึ้นในประมวลกฎหมายนี้ ถ้านับแต่วันใช้ประมวล
กฎหมายนี้ไป มีกฎหมายอะไรใหม่ ก็ใช้ได้ แต่มีข้อสงสัยว่า วรรค ๓ จะกินถึงกฎหมายที่
บัญญัติไว้ก่อนใช้ประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่ อย่างขณะออกประมวลกฎหมายนลภทรพย
มีโทษ ๓ ปี ภายหลังมีกฎหมายเอาโทษ ๒ ปี ก็เข้าใจได้ว่าใช้วรรค ๓ ได้ แต่วรรค ๓
จะใช้แก่กฎหมายซึ่งออกก่อนประมวลกฎหมายนี้ได้หรือไม่

นายประมุขฯ คำว่า “กฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่” หมายถึงประมวลกฎหมาย
อาญาหรือเปล่า เราต้องการให้หมายความถึงประมวลกฎหมายอาญาด้วย

นายสิทธิฯ เราต้องการด้วย แต่ถ้าจะให้ชัด ก็เขียนลงไว้ในพระราชบัญญัติ
ให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญาอีกมาตราหนึ่งให้มาตรา ๓ กินถึงประมวลกฎหมายนี้ด้วย

นายประมุขฯ ถ้าอ่าน contrast ก็วรรคแรก หมายความว่ากฎหมายใหม่
ภายหลังการกระทำผิด ถ้อยคำก็พอแปลไปได้

นายจำรูญฯ วรรค ๓ นี้ ถ้าเป็นมาตราอิสระก็แปลไปได้ไกล แต่ถ้าใส่เป็น
วรรค ๓ คนจะเข้าใจว่าเกี่ยวข้องด้วยการกระทำผิด

นายสิทธิฯ ถ้านายจำรูญแปลวรรค ๓ ว่า เกี่ยวกับการกระทำผิด วรรค ๒
จะทำอย่างไร คิดว่าเรื่องจะเป็นผิดหรือไม่ วรรค ๒ บัญญัติไว้หมดแล้ว

นายอรรถกรมฯ ถ้ากว้างมาตรา ๓ จะเห็นว่า วรรค ๑ เป็นเรื่องเป็นผลเมื่อ วรรค ๒ เป็นเรื่องเช่นผลึกยังไม่ผล ส่วนกรณีกฎหมายเดิมเอาโทษ ๕ ปี กฎหมายใหม่เอาโทษ ๓ ปี ยังไม่มี จึงมีวรรค ๓ ไว้

นายประมุขฯ วรรค ๓ เราต้องการให้กว้าง

นายจำรูญฯ พอเทียบเคียงเรื่องต่อไปนี้ได้ คือ ประมวลกฎหมายแพ่งรมาตรา ๓๘ บัญญัติว่า ภิรยาจะกระทำกิจการผูกพันสินบริคณห์ไม่ได้ เว้นแต่มีมาตรา ๔๑ บัญญัติว่า ถ้าประกอบกิจการค้าขายมาก่อนก็ให้ทำต่อไปได้ และมีวรรคท้ายว่า จะผูกพันเฉพาะสินบริคณห์ของภิรยา จึงมีบางศาลแปลว่ามาตรา ๔๑ จะผูกพันกับมาตรา ๓๘ หรือไม่ บัญญัติที่เช่นเดียวกัน

นายสิทธิฯ ทมิเหตุสงสัยเพราะมาตรา ๔๑ มีไว้เฉพาะการค้าขาย แต่เรื่องความผิดที่ใดกระทำ เป็นคนละเรื่อง

ม.จ. สกตฯ แก่คำว่า “บัญญัติขึ้นใหม่” เป็น “บัญญัติขึ้นภายหลัง” ภาษาฝรั่งใช้คำว่า subsequent

นายจำรูญฯ ควรจะแยกมาตรา ๓ ออกเป็นมาตรา ๓ ทวิ ร่างที่พิมพ์ไว้แล้ว ก็แก้ความผิดเขา ไม่ลำบากอะไร

นายสิทธิฯ การจะแยกวรรค ๓ ออกเป็นมาตราต่างหากถึงแม้จะก่อให้เกิดความลำบาก ถ้าจำเป็นต้องแยกก็ควรแยก แต่สำหรับกรณีนี้ ฉันไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องแยกมาตราออกไป

นายประมุขฯ วาระแรก นายอรรถกรมเอง ก็ได้พูดเป็นทำนองว่า วรรค ๓ นี้ เป็นเรื่องกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่เฉพาะการกระทำผิด

นายอรรถกรมฯ ไม่ได้เถียงในขั้นนี้ คือในกรณีนี้เราพูดถึงความประสงค์ บัญญัติว่า วรรค ๓ จะควรอยู่ที่ไหน

ประธานฯ จะทิ้งไว้แบบนี้ โดยเข้าใจว่ากินถึงหมดแล้ว หรือจะต้องบัญญัติไว้ นายสิทธิฯ ไม่ต้องบัญญัติไว้ เพราะถ้าวรรค ๓ กินถึงแล้วจะใส่ไว้ทำไม

ประธานฯ มาตรา ๔ ก็มีค้อยู่ เพราะพูดถึงการกระทำเหมือนกัน
นายประมุขฯ หมายถึงการกระทำผิดจริง แต่เป็นข้อหาว่าจะใช้กฎหมายอะไร
ประธานฯ อายุความเรื่องหนักจากเรือนจำไป ไม่เกี่ยวกับการกระทำ เพราะ
สำหรับการกระทำนั้น ศาลลงโทษไปแล้ว

นายพิชาญฯ ทักว่างมาตรา ๓ ออกเสียที่เกี่ยว แล้วนำไปใส่ในประมวล
กฎหมายอาญา จะเป็นอย่างไร

นายสิทธิฯ เป็นเรื่องแย่งพรรค เราจะเห็นได้ในมาตรา ๖ ว่า เมื่อใดเราต้องการ
ให้เกี่ยวเนื่องกัน เราก็พูดถึง

ประธานฯ ฉะนั้นว่าการกระทำนั้นส่วนหนึ่ง และอายุความก็เป็นอีกส่วนหนึ่ง

นายสิทธิฯ กฎหมายอาญาทั้งเล่มก็พูดถึงการกระทำทั้งนั้น พรรค ๓ กินความ
หมดแล้ว

นายจำรูญฯ แก้วร่างมาตรา ๒ เป็น “การกระทำจะนับว่าเป็นความผิด และ
บุคคลจะต้องรับอาญาก็ต่อเมื่อกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำบัญญัติการกระทำนั้นเป็นความ
ผิดและกำหนดโทษไว้ อาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดนั้น ต้องเป็นอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ถ้ามีกฎหมายบัญญัติภายหลังว่า การกระทำไม่มีความผิดแต่ได้กระทำการนั้น
พ้นจากการเป็นผู้กระทำผิด และถ้าผู้นั้นรับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง”

ส่วนร่างมาตรา ๓ ก็เอาเฉพาะพรรคท้ายพรรคเดียว

ถ้าร่างอย่างที่คุณเสนอ ก็ไม่ต้องแก้มาตราให้ลำบาก

นายสิทธิฯ แต่ความไม่กินกัน

นายจำรูญฯ - นายสิทธิฯ - ม.จ. สกลฯ เสนอร่างมาตรา ๒ ใหม่ โดยให้ร่าง
มาตรา ๓ คงมีเฉพาะพรรคท้าย แต่นายประมุขฯ ได้เสนอให้คงมีร่างมาตรา ๒ ไว้ตามเดิม
แต่แก้พรรคท้ายของร่างมาตรา ๓ ใหม่ ร่างต่างๆ มีข้อความ ดังนี้

(ร่างมาตรา ๒ ร่างของนายจารุญ) “การกระทำจะนับเป็นความผิด และบุคคล
ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับอาญาต่อเมื่อเกินกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาซึ่งกระทำความผิดว่า การกระทำนั้น
เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ อาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นอาญาที่บัญญัติไว้ใน
กฎหมาย

การกระทำให้หมายความรวมถึงการงดเว้นการที่ควรกระทำด้วย
ถ้ามีกฎหมายบัญญัติภายหลังว่าการกระทำไม่มีความผิด ผู้ที่ได้กระทำการนั้น
พ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าผู้รับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง”

(ร่างมาตรา ๓ มีข้อความเฉพาะวรรค ๓ ของร่างมาตรา ๓ เดิม)

(ร่างมาตรา ๒ ของนายสิทธิฯ) “บุคคลจักต้องรับอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอัน
กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ อาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น
ต้องเป็นอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

การกระทำจะนับเป็นความผิด ต่อเมื่อเกินกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำความผิด
ว่าเป็นความผิด

ถ้ามีกฎหมายบัญญัติในภายหลังว่า การกระทำนั้นไม่มีความผิด ผู้ที่ได้กระทำ
การนั้นๆ พ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าผู้รับโทษอยู่ ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง
การกระทำนั้น ให้หมายความรวมถึงการงดเว้นการที่ควรกระทำด้วย”

(ร่างมาตรา ๓ มีข้อความเฉพาะวรรค ๓ ของร่างมาตรา ๓ เดิม)

(ร่างมาตรา ๒ ของ ม.จ.สกลฯ) “บุคคลจะต้องรับอาญาต่อเมื่อได้กระทำการ
อันกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะกระทำการนั้น บัญญัติว่าเป็นความผิด และกำหนด
โทษไว้ ถ้ามีกฎหมายบัญญัติในภายหลังว่า การกระทำนั้นไม่มีความผิด ผู้ที่ได้กระทำ
การนั้นย่อมพ้นจากความผิด และถ้าผู้รับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง
การกระทำดังกล่าวนี้ ให้หมายความรวมถึงการงดเว้นการที่ควรกระทำด้วย”

(ร่างมาตรา ๓ วรรค ๓ ของนายประมลฯ) “ถ้ากฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำ
ความผิด แตกต่างกับกฎหมายที่บัญญัติขึ้นภายหลังว่าการกระทำความผิดนั้น ให้ใช้บทบัญญัติ
ของกฎหมายบรรดาที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด”

ประธานฯ เมื่มีร่าง ๒ อย่าง คือ ร่างที่แก้ไขร่างมาตรา ๒ กับร่างที่ไม่แก้ไขร่างมาตรา ๒ แก่แต่ร่างมาตรา ๓ ก็ควรจะพิจารณาว่าจะเอาร่างไหน

นายจำรูญฯ ร่างอย่างนายประมุล ชัดช่นนค่น้อย แต่ยังมีข้อหาอยู่

นายสิทธิฯ คิดว่า ถ้าหากแก้วรรค ๓ ของมาตรา ๓ ให้ชัดโดยตัวของมันเองจะดีกว่า

นายประมุลฯ นายพิชาญ ก็เห็นอย่างเดียวกับฉัน คือเขียนมาตรา ๓ ให้ชัด

นายพิชาญฯ ฉันเห็นว่าถ้อยคำควรจะเขียนให้ชัด แต่ควรจะยกวรรค ๑ กับวรรค ๒ ไปอยู่ในมาตรา ๒

นายประมุลฯ เป็นเรื่องแตกต่างกัน ควรจะแยกกันอยู่คนละมาตรา

นายพิชาญฯ เราต้องการความสะดวกที่จะไม่ต้องแก้มาตราใหม่ทั้งหมด

นายประมุลฯ มาตรา ๒ เป็นเรื่องสำคัญ เป็นหลักรัฐธรรมนูญ ถ้ายกวรรค ๒ กับวรรค ๓ ของมาตรา ๓ ไปรวมกันเสียก็จะไม่ชัด

นายสิทธิฯ ถ้าแก้เฉพาะวรรค ๓ ของมาตรา ๓ จะดีมาก ฉันเองเห็นว่าร่างปัจจุบันชัดแล้ว แต่ถ้าจะแก้ก็แก้วรรค ๓ ของมาตรา ๓ วรรคเดียว เพราะว่าข้อหาอยู่ที่วรรค ๓ นี้

นายจำรูญฯ ต้องพูดให้ชัดว่า ไม่ว่าจะเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเรื่องอื่น เพราะวรรค ๒ เป็นกรณที่วาท่างกฎหมายก็ว่าเป็นความผิด

นายพิชาญฯ มาตรา ๓ วรรค ๓ ความแตกต่างระหว่างกฎหมายใหม่กับกฎหมายเก่าอยู่ที่ถกกร

นายสิทธิฯ แก่ร่างของนายประมุลเป็น “ให้ใช้บทบัญญัติของกฎหมายในทางที่เป็นคุณไม่ว่าในทางใดๆ” จะได้หรือไม่

นายจำรูญฯ ยังไม่ชัด เพราะคำว่า “ไม่ว่าในทางใดๆ” อาจเข้าใจว่าเป็นเรื่องเป็นความผิดหรือไม่

นายอรรถกรมฯ ความมุ่งหมายมีว่า เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ให้พิจารณากฎหมายที่กระทบถึงความผิดนั้น

นายสิทธิฯ เริ่มคำว่า “ไม่ว่าในทางใดๆ” นายจำรูญก็ว่าไม่ชัด แต่ถ้าร่าง
มาตรา ๔ จะเห็นว่าวรรค ๒ ถ้าเช่นนั้นวรรค ๒ มีหมายความว่า “ในราชอาณาจักร”
หรือ

ม.จ. สกลฯ เมื่อการแก้ไขร่างมาตรา ๒ และร่างมาตรา ๓ เช่นนี้ ก็ควร
พิจารณาก่อนว่า จะควรแก้ไขร่างมาตรา ๒ หรือร่างมาตรา ๓

นายสิทธิฯ ถ้าตกลงตามนายประมุลเสนอ ก็ไม่ต้องแก้มาตรา ๒

นายจำรูญฯ เห็นว่าแก้วรรค ๓ ของมาตรา ๓ อย่างเดียวก็พอ

นายสิทธิฯ ฉันเห็นว่าไม่แก้เลยก็เข้าใจได้

นายจำรูญฯ เห็นว่าแก้วรรค ๓ ของมาตรา ๓ อย่างเดียวก็พอ

นายจำรูญฯ นายพิชาญฯ และ ม.จ. สกลฯ เห็นว่าควรแก้ร่างมาตรา ๒ ส่วน
นายประมุลฯ นายสิทธิฯ และ นายอรรถกรมฯ เห็นว่าแก้เฉพาะวรรค ๓ ของร่างมาตรา ๓
ก็เข้าใจได้ เมื่อคะแนนเสียงเท่ากันเช่นนี้ ม.จ. สกลฯ ในฐานะทรงเป็นประธาน จึงออก
คะแนนเสียงเพิ่มชนออกเสียงหนึ่งเพื่อชงขาดให้แก้ร่างมาตรา ๒

นายสิทธิฯ ร่างของฉันทวรรค ๑ ตั้งใจจะวางหลักสำคัญ

ประธานฯ ร่างของนายสิทธิฯ แจงไว้ละเอียดดี ส่วนร่างของฉันทเห็นว่า

นายจำรูญฯ ร่างของ ม.จ. สกลฯ สั้นไปหน่อย

นายสิทธิฯ คิดว่าในร่างมาตรา ๒ มีหลักใหญ่ที่กล่าวไว้ในวรรค ๑ ถ้าเอาถ้อย
คำอย่างนั้นไปใส่ จะทำให้หลักใหญ่เสียไป ส่วนร่างของ ม.จ. สกลฯ ไม่แยกอำนาจการ
ลงโทษ คือบุคคลอาจกระทำผิดได้แต่ไม่ต้องรับโทษ ความมุ่งหมายของการมีมาตรา ๒
ก็เพื่อจะแสดงว่าไม่ต้องการให้เป็น guilty man

นายจำรูญฯ ร่างของนายสิทธิฯ แทนที่จะเป็นวรรค ๓ ควรจะยกวรรค ๒ ให้
ขึ้นไปอยู่เสียกับวรรค ๑ โดยเติมคำว่า “และ” เข้าไป คือ “และการกระทำจะเป็นความผิด.....”

นายสิทธิฯ วรรค ๑ อยากจะให้ใช้คำต่างหากเพื่อให้เต็ม

นายอรรถกรมฯ เติมคำว่า “ที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำ” ลงไปหลังคำว่า
“ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมาย” ก็ใช้ได้ และตัดวรรค ๒ ออกเสีย

นายจำรูญฯ เวลานี้เราแยกความผิดกับโทษออกไปต่างหาก

นายสิทธิฯ ร่างของนายจำรูญฯ ซึ่งยกไปรวมกันนั้นความจริงคำว่า “กำหนดโทษไว้” นั้น มุ่งหมายจะประกอยเรื่องบุคคลจะต้องรับอาญาหรือไม่ แต่เมื่อเอาเรื่อง “การกระทำจะนับเป็นความผิด” ไปรวมด้วย ก็ทำให้เข้าใจว่าประกอยเรื่องการกระทำด้วย ส่วนร่างของฉัน จะตีวรรค ๒ ออก โดยยกเขาคำว่า “ที่ไซ้อยู่ในเวลาที่กระทำ” ไปรวมไว้กับวรรค ๑ ด้วยก็ได้

นายอรรถกรมฯ ฉันก็เสนอลักษณะเพิ่มเติมกัน

นายจำรูญฯ ควรเติมคำว่า “และ” หน้าคำว่า “อาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น”

ที่ประชุมเห็นชอบด้วยตามที่ นายสิทธิฯ และ นายจำรูญฯ เสนอ ฉะนั้นร่างมาตรา ๒ วรรคแรก เมื่อแก้ตามมติของที่ประชุมแล้วจึงมีข้อความดังนี้ “บุคคลจักต้องรับอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ไซ้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้น บัญญัติว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” ส่วนวรรค ๒ ให้ตัดออก

ม.จ. สกลฯ ขอให้พิจารณาร่างมาตรา ๒ วรรค ๓ ของนายสิทธิฯ

นายจำรูญฯ จะยกเอาวรรค ๓ ไปรวมกับมาตรา ๓ ไม่ได้ แม้จะเขียนเรื่องกฎหมายใหม่แตกต่างกับกฎหมายเก่า เพราะจะทำให้มีข้อความไม่ชัด การที่เรากลับมากำหนดมาตรา ๒ ก็เพราะเราไม่อยากจะแก้เลขมาตราต่างหาก ที่จริงเราเห็นว่า มาตรา ๓ วรรค ๓ ต้องเป็นมาตราต่างหาก

ที่ประชุมเห็นว่า วรรค ๓ ควรจะอยู่ในมาตรา ๒

นายสิทธิฯ วรรค ๒ กับวรรค ๓ เป็นถ้อยคำที่ใช้ตามเดิมมันเอง แต่มิบัญญัติว่าการกระทำที่นับเป็นความผิดฐานลหุโทษ ร่างใหม่ของเราไม่เอาผิดก็ แต่ทั้งนี้เป็นการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดก็ไม่มีผิด แต่ทำได้มีบทกฎหมายชี้แจงว่าการกระทำเช่นนั้นไม่เช่นนั้นเป็นความผิดไม่ และเรามุ่งหมายถึงกรณีหลังนี้ด้วย จึงควรแก้ไขตรงกับความประสงค์

นายอรรถกรมฯ “กฎหมายบัญญัติในภายหลังว่าการกระทำนั้นไม่เป็นความผิด” ไม่มี

นายประมุทฯ ควรใช้คำว่า “ถ้ามีกฎหมายบัญญัติภายหลังทำให้การกระทำนั้นไม่เป็นความผิด” หรือไม่ก็ต้องมีกฎหมายบัญญัติซึ่งคำว่า การกระทำนั้นไม่เป็นความผิด

นายสิทธิฯ ควรใช้คำว่า “ถ้ามีกฎหมายบัญญัติในภายหลังเป็นผลให้การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิด”

ประธานฯ ควรใช้คำว่า “ถ้าการบัญญัติกฎหมายในภายหลังมีผลให้การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิด”

นายประมุทฯ ควรใช้คำว่า “ถ้าบทบัญญัติของกฎหมายในภายหลังมีผล....”

นายสิทธิฯ ถ้าใช้คำอย่างทนายประมุทฯ เสนอ แปลว่าศาลต้องรออยู่ว่าจะมีกฎหมายภายหลังหรือไม่

นายประมุทฯ ควรใช้คำว่า “ถ้ามีกฎหมายในภายหลังบัญญัติเป็นผลว่า การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิด”

นายสิทธิฯ เขียนอย่างนั้นคนจะเข้าใจว่า มุ่งถึงกรณีเช่นพระราชบัญญัติไตรไทยกรรมด้วย ซึ่งความจริงเราไม่ได้มุ่งหมายเช่นนั้น แก้วของฉนเป็น “ถ้ามีกฎหมายบัญญัติในภายหลังซึ่งมีผลเป็น.....” จะเป็นอย่างไร

นายอรรถกรมฯ ความจริงก็คือ ยกเลิกกฎหมายเท่านั้นเอง ควรใช้คำว่า “ถ้ามีกฎหมายภายหลังยกเลิกบทบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด”

นายประมุทฯ คนจะเข้าใจว่าต้องยกเลิกโดยตรง

ประธานฯ ควรใช้คำว่า “แต่ถ้าภายหลังการกระทำนั้นไม่เป็นความผิด”

นายอรรถกรมฯ ว่างของเราบัญญัติในทาง positive ส่วนกฎหมายอีกาเลียนนั้นบัญญัติในทาง negative คิดว่าใช้คำว่า “ยกเลิก” แล้วไม่มีปัญหา ที่จริงไม่มีกฎหมายที่โทษบัญญัติทั้งสองอย่าง เขาใช้คำว่า “ให้ใช้กฎหมายที่เบาะแกว่าเลย” เท่านั้น

นายพิชาญฯ ขอเสนอให้ใช้คำว่า “If according to the subsequent law such act is no longer an offence”

ประธาน ฯ ถ้าจะร่างอย่างนายพิชาญ ฯ ก็ใช้คำว่า “ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไปแล้ว”

นายสิทธิ ฯ ใช้คำว่า “ไม่เป็นความผิด” ก็พอและมีข้อค้อยู่คนเดียว คือคำว่า “ถ้าตามบทบัญญัติในภายหลัง” นั้น คล้ายกับว่ามีกฎหมายภายหลังเสมอไป แต่ใช้คำว่า “มีผล” จะเข้าใจได้

ประธาน ฯ ถ้าอยากใช้คำกริยาก็ใช้คำว่า “ถ้าบทบัญญัติของกฎหมายในภายหลังแสดงว่า...”

นายสิทธิ ฯ คำว่า “แสดง” ไม่ดี

ม.จ. สกต ฯ ขอเสนอให้ใช้คำดังนี้ “ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้ในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง”

ที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับ ม.จ. สกต ฯ

ประธาน ฯ ขอให้พิจารณาพรรค ๓ ของร่างของนายสิทธิ ฯ

นายสิทธิ ฯ ควรจะยกไปอยู่พรรค ๒

ที่ประชุมเห็นชอบด้วย

นายประมุท ฯ คำว่า “งกเว้นการที่ถูกต้องกระทำ” นั้น ร่างของ ม.จ. สกต ฯ ใช้คำว่า “งกเว้นการที่ถูกต้องกระทำ”

ม.จ. สกต ฯ คำว่า “การที่ถูกต้องกระทำ” ดี

นายสิทธิ ฯ ไม่ได้อยู่คนเดียว คือ การที่จะวินิจฉัยว่าการกระทำคืออะไร เราหาวินิจฉัยภายหลัง

นายประมุท ฯ แต่คำว่า “จัก” แสดงให้เห็นความคิดที่วามหนัก ทางการอพยพไป ไม่จำเป็นต้องจนำจักไว้ให้

นายสิทธิ ฯ เราหมายถึงกรณีอย่างนี้ อย่างแม้มีหน้าที่ให้มลทิน งกเว้นเสีย ไม่ให้มลทินเพื่อให้ลูกตาย เราถือว่าเป็นการฆ่าคนตายเหมือนกัน พรรคน เราไม่ได้คิด

ประธาน ฯ ขอให้พิจารณาว่าร่างมาตรา ๓ ซึ่งเหลือ วรรค ๓ อยู่วรรคเดียว
ที่ประชุมตกลงให้ใช้ร่างที่นายประมุข ฯ เสนอเป็นรากฐานแห่งการพิจารณา ซึ่งม
นุษย์มีความคิด “ถ้ากฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิด แตกต่างกับกฎหมายที่บัญญัติขึ้น
ภายหลังการกระทำความผิดนั้น ให้ใช้บทบัญญัติของกฎหมายบรรดาที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำ
ความผิด”

นายประมุข ฯ ที่เสนอให้แก้อย่างนี้ คือใช้คำว่า “บรรดาที่เป็นคุณ” นั้น
เพราะเคยจะเป็นอย่างกฎหมายอาชญา คือ จะต้องใช้กฎหมายลดยึดแต่ลยยัดเดียว

นายสิทธิ ฯ ควรจะเติมคำว่า “ไม่ว่าในทางใด ๆ” ลงไปด้วย

นายประมุข ฯ เห็นจะไม่ต้องใส่

ประธาน ฯ เขาคำว่า “ไม่ว่าในทางใด ๆ” ไว้ ชัดดี

นายจำรูญ ฯ ใช้คำว่า “ให้ใช้บรรดาบทบัญญัติของกฎหมาย.....” จะเป็นอย่างไร

นายประมุข ฯ จะไปอย่างกฎหมายอาชญา ซึ่งเราไม่ต้องถกเถียง เราต้องการให้เลิก
เขาได้

นายสิทธิ ฯ คำว่า “บรรดาที่เป็นคุณ” จะเข้าใจได้ใหม่ว่า ที่เขาคิดนั้นอาจมี
หลายกฎหมายหรือกฎหมายเดียวกันก็ได้ คิดว่า ควรจะตัดคำว่า “บรรดา” ออก

ประธาน ฯ ควรจะตัดออก เพราะอาจเป็นกฎหมายเดียวกันก็ได้

นายสิทธิ ฯ เช่นประมวลกฎหมายอาญาเขากว่า เราใช้กฎหมายนี้กฎหมายเดียว

นายประมุข ฯ อาจมีกฎหมายอื่นที่เป็นคุณส่วนหนึ่ง เป็นโทษส่วนหนึ่ง

นายจำรูญ ฯ ความประสงค์ของเราไม่เอาทุกอัน คือ เหนือคั่นย่อยเท่าที่เป็น
ประโยชน์ แต่คำว่า “บทบัญญัติ” แสดงว่า จะต้องเอาทั้งหมด อย่างกฎหมายเก่าเขาโทษ
๑ ปีถึง ๕ ปี กฎหมายใหม่เขาโทษ ๒ ปีถึง ๔ ปี ถ้าใช้คำว่า “บทบัญญัติ” จะเข้าใจว่า
ต้องเอาทั้งหมด

นายสิทธิ ฯ ถ้าเกรงอย่างนั้น ก็ใช้คำว่า “ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณ
แก่ผู้กระทำความผิด”

ประธาน ฯ ควรใช้คำว่า “ให้ใช้บทบัญญัติของกฎหมายเท่าที่เป็นคุณ”

นายจำรูญ ฯ เกรงจะเลือกเอาอันเดียว

นายสิทธิ ฯ เราต้องการให้เอาอันไหนก็ได้

นายจำรูญ ฯ ที่จริงเราใช้กฎหมายเดียวสำหรับเรื่องเดียว คือ เราใช้กฎหมาย
อีกฉบับหนึ่งสำหรับอีกเรื่องหนึ่ง

ที่ประชุมตกลงให้ใช้ข้อคำตามทนายสิทธิ ฯ เสนอ

นายจำรูญ ฯ ก่อนจะผ่านไป ชยากลั่นหนึ่ง คือ เราหมายความถึงก่อนศาล
พิพากษาใช้ใหม่

นายประมุข ฯ ใครจะใช้กฎหมายหลังศาลพิพากษา

นายสิทธิ ฯ ถึงแม้ผู้สงสัยอย่างนายจำรูญ ฯ ก็พอจะแปลได้

นายจำรูญ ฯ เติมเขมาคำว่า “ เว้นแต่คดีจะถึงที่สุด ”

ที่ประชุมให้หม่อมคานควย

ร่าง มาตรา ๓ เมื่อแก้แล้ว จึงมีข้อความดังนี้.

“ ถ้ากฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่บัญญัติขึ้นภายหลัง

หลังการกระทำความผิดนั้น ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าใน
ทางใด ๆ เว้นแต่คดีจะถึงที่สุดแล้ว ”

(บันทึก เมื่อได้มีมติสำหรับมาตรา ๒,๓ ตามที่ปรากฏข้างต้นไปแล้ว ต่อมา
ได้มีการพิจารณามาตราทั้ง ๒ นี้ อีกหลายครั้งซึ่งจะได้เห็นจากรายงานการประชุมต่อไป)

รายงานการประชุมครั้งที่ ๕๔๓/๓๙/๒๔๙๗

นายอรรถกร ฯ การใช้กฎหมายที่เป็นคุณนั้น ในเรื่องอายุความล่วงเลยการ
ลงอาญาถือว่าไม่เกี่ยว เพราะเป็นอายุความสำหรับการลงโทษ

นายสิทธิ ฯ คำว่า “ คดีถึงที่สุด ” หมายถึงคดีหลัง

นายอรรถกร ฯ ไม่ใช่เรื่องความผิดฐานหลบหนีเรือนจำ ถึงแม้กรณีที่จะเอา
ตัวผู้ต้องโทษมาลงโทษต่อไป

นายจรรย์ ๗ ถ้าหนีไปเมื่อขณะอายุความล่วงเลยการลงอาญามีกำหนด ๑ ปี และเมื่อจับได้กฎหมายกำหนดอายุความล่วงเลยการลงอาญาไว้ ๓ ปี แต่เมื่อไม่มีคดีจะตั้งที่สุดได้ ก็ไม่ต้องใช้ในเรื่องอายุความไม่มีคดี

นายสิทธิ ๗ แต่มีคดีเดิม

ประธาน ๗ ทนายจรรย์ ๗ ขอให้เติมคำว่า “เว้นแต่คดีจะถึงที่สุดแล้ว” นายจรรย์ ๗ มีเหตุผลอย่างไร

นายจรรย์ ๗ เพื่อบอกถึงคดีถึงที่สุดแล้ว ก็แล้วกันไป

ประธาน ๗ ใส่คำว่า “เว้นแต่คดีจะถึงที่สุดแล้ว” ไว้ดี มิฉะนั้นศาลจะใช้อย่างไร

นายสิทธิ ๗ ขอเสนอให้ตัดคำว่า “เว้นแต่คดีจะถึงที่สุดแล้ว” ออก และเขียนในวรรค ๓ ของมาตรา ๓ ว่า “ความในวรรคก่อนมิให้นำมาใช้บังคับในการดำเนินการบังคับตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดแล้ว”

นายจรรย์ ๗ การจับจำเลยมาลงโทษเป็นการดำเนินการบังคับตามคำพิพากษาหรือไม่

นายสิทธิ ๗ ในเรื่องภาษา เอาไว้พอกันภายหลัง

นายจรรย์ ๗ เห็นว่าเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว การบังคับต่อไปต้องเป็นไปตามกฎหมายเก่า

นายสิทธิ ๗ เราไม่ประสงค์เช่นนั้น เราต้องการใช้กฎหมายใหม่ถ้าเป็นคุณ

นายประมุข ๗ ถ้ากว้างมาตรา ๗๓ ก็กฎหมายลักษณะอาญามาตรา ๘๒ จะเห็นว่ากฎหมายใหม่หนักกว่ากฎหมายเก่าทั้งนั้น

นายสิทธิ ๗ ถ้าเช่นเช่นนั้น เราก็ไม่ต้องบัญญัติไว้

นายจรรย์ ๗ แล้วแต่หนีเมื่อไร ถ้าหนีระหว่างใช้กฎหมายเก่าก็ต้องใช้กฎหมายเก่า แต่ถ้าหนีเมื่อใช้กฎหมายใหม่แล้วก็ต้องใช้กฎหมายใหม่

นายสิทธิ ๗ คำว่า “เว้นแต่คดีจะถึงที่สุด” จึงควรเอาไว้

นายอรรถกร ๗ อย่างจำแทนปรับ ทั่วไปมีกฎหมายให้ทำงานแทนปรับจะว่าอย่างไร

นายจำรูญ ฯ อย่างมีพระราชบัญญัติวิราชกิจที่ ผู้ตั้งโดยฐานปล้นทรัพย์ต้อง
ทำงานหนัก ถือเป็นกฎหมายว่าไม่ตั้งทำงานหนัก ก็ไม่มีเรื่องทฤษฎีกฎหมายอาญา
ที่ประชุมตกลงรับร่างมาตรา ๓ โดยไม่แก้ไข

นายสีทริ ฯ ขอให้ย้อนมาพิจารณา ร่างมาตรา ๒
ที่ประชุมอนุมัติ

นายสีทริ ฯ คำว่า “จกต้องกระทำ” นั้น ฟังดูคล้ายๆ กับหนักชน
ประธาน ฯ เอาคำว่า “จก” ออกเสีย ไม่มีกฎหมายที่ไหนใช้คำว่า “จก”

นายสีทริ ฯ จะเขาอย่างนี้ก็ได้แต่เห็นควรจะเขียนอย่างกฎหมายลักษณะอาญาเดิม
นายจำรูญ ฯ ยังไม่เข้าใจว่านายสีทริ ฯ ชักข้อเพราะเหตุใด

นายสีทริ ฯ ถ้าใช้คำว่า “จกต้อง” คนจะเข้าใจว่าหมายถึงกรณีตามกฎหมาย
บังคับให้กระทำเท่านั้น

นายอรรถกรม ฯ ทวิบทเดิมเขาใช้คำว่า “ถ้าช้บ” เช่นไม่ช่วยคนตกน้ำ
ถ้าตายคนจะผิดฐานฆ่าคนตายหรือไม่

นายประมุข ฯ ไม่เอาผิดฐานฆ่าคนตาย

นายสีทริ ฯ เปลี่ยนคำว่า “จก” เป็น “จะ” ก็ไปได้

ม.จ.สกล ฯ คำว่า “จก” ใช้มาตั้งแต่ศิลาจารึกของขุนรามกำแหงแล้ว คือ
ถ้าหมายถึงสิ่งซึ่งตามจรรยาจะกระทำ ก็ใช้คำว่า “จกต้อง” คือเราไม่ได้หมายความว่าถึงกรณี
ที่กฎหมายบังคับเท่านั้น มีกฎหมายที่ไหนบัญญัติว่ามรดกต้องให้คนมรดกกัน

นายสีทริ ฯ เราได้พูดกันมานาน ควรจะเอาคำเดิมไว้

นายจำรูญ ฯ ต้องใช้คำที่ตรงกับ should ขอเสนอให้ใช้คำว่า “พึงจกต้องกระทำ”

นายประมุข ฯ เรายกตัวอย่างถึงอย่างนั้น อย่างไม่ไปพบเด็กกลางข่าถ้าไม่เอามาด้วย
เสียจะกิน แต่ไม่เอามาด้วย แม้ภายหลังเด็กตายไปก็ไม่ผิด นั่นเป็นกรณี should do

ม.จ.สกล ฯ เราพูดถึง “การกระทำ” การกระทำเป็นผลกฎหมายก็มี ไม่ผิด
กฎหมายก็มี ใช้คำสั้นๆ ว่า “การกระทำรวมถึงการคงไว้” ก็พอไปได้

นายจำรูญ ฯ ขอเสนอให้ใช้คำดังนี้ “การกระทำ ให้หมายความรวมถึงการงดเว้น การที่จกต้องกระทำในเมื่อการงดเว้นนั้น ก่อให้เกิดผลอย่างเดียวกันกับการกระทำ”

นายพิชาญ ฯ กฎหมายอินเดียใช้คำว่า “ illegal omission ”

นายสิทธิ ฯ ตามที่ม.จ. สกสฯ ทรงเสนอให้ใช้คำว่า “การกระทำรวมถึงการงด เว้น” นั้น ตรงกับกฎหมายอินเดีย

นายจำรูญ ฯ เราหาคำไทยที่ตรงกับ illegal omission ไม่ได้

ม.จ.สกสฯ ใช้คำว่า “การกระทำรวมถึงการงดเว้นการซึ่งกฎหมายให้กระทำ ด้ว”

นายสิทธิ ฯ ถ้าอย่างนั้นไม่ต้องเขียนก็ได้ ที่เขียนไว้เขาต้องการผลของการงด เว้น ซึ่งผลอย่างเดียวกันกับการกระทำต่างหาก

นายจำรูญ ฯ ขอเสนอให้ใช้คำดังนี้ “การกระทำ ให้หมายความรวมถึง การงดเว้นนั้น ก่อให้เกิดความผิดเช่นเดียวกันกับการกระทำ”

นายสิทธิ ฯ ที่ใช้คำว่า “การงดเว้นนั้น ก่อให้เกิดความผิด” นั้น ถ้าก่อให้เกิด ความผิดแล้วก็ไม่ต้องเขียน

นายอรรถกรม ฯ อ่านกฎหมายอินเดียเสนอที่ประชุมและชี้แจงว่า คำว่า illegal หมายความว่าถึงมูลเหตุให้ฟ้องคดีแพ่งก็ได้

นายพิชาญ ฯ หมายถึง omission which has the same resent as an act
ม.จ.สกสฯ ฉะนั้นเห็นว่าร่างที่นายจำรูญ ฯ เสนอ ดีแล้ว

นายสิทธิ ฯ เราต้องการจะทราบว่าเมื่อไรเป็นความผิดต่างหาก

นายจำรูญ ฯ จะใช้คำว่า “ ก่อให้เกิดผล ” แทนคำว่า “ ก่อให้เกิดความผิด ”
ก็ได้

ม.จ.สกสฯ ควรใช้คำว่า “ ถ้าการงดเว้นนั้น ก่อให้เกิดแห่งความผิด ”

นายจำรูญ ฯ ใช้คำว่า “ เหตุแห่งความผิด ” ไม่ได้ เพราะบทบัญญัตินั้น ๆ ไม่ได้บัญญัติถึงการงดเว้น

ม.จ.สกสฯ การพยายามไม่เกิดผล ทำไม่จึงเอาผิด

ประธานฯ เพราะบัญญัติไว้เป็นพิเศษ

นายจำรูญฯ ฉะนั้นพร้อมที่จะเอาสั้น ๆ ใช้คำว่า “การกระทำที่หมายความว่าความรวมถึงการงดเว้น” แล้วปล่อยให้เขาแปลเอา

ม.จ.สกลฯ ใช้คำเช่นนั้นก็ได้ เพราะสุดแล้วแต่บทบัญญัติของกฎหมาย

นายสิทธิฯ ความเดิมเขาก็ซัดก็ ถ้าตกลงกันไม่ได้ก็เขียนอย่างของเดิมเขาทุก

ประการ

นายจำรูญฯ ไม่เห็นด้วยที่จะใช้อย่างเก่า

นายสิทธิฯ กฎหมายเก่าเขาเขียนไว้และได้ใช้มาก็แล้ว

นายประมุขฯ คราวก่อน ที่เราทักเรื่อง “ผลของการละเว้น” ออก เพราะไปคิดถึงเรื่องประมาทด้วย

นายอรรถกรมฯ ตัวอย่าง รถ ถ้าเดินให้เดินทางซ้าย ถ้าไม่เดินทางซ้ายเป็นผิดกฎหมาย ถ้าชนชนก็เกิดผล

นายจำรูญฯ ขอเสนอให้ใช้คำว่า “การกระทำที่หมายความว่าความรวมถึงการงดเว้นการที่ต้องกระทำ ถ้าการงดเว้นนั้นก่อให้เกิดผลเช่นเดียวกับการกระทำ”

นายสิทธิฯ อย่างเมื่ออยากฆ่าลูก จึงหาวิธีฆ่า มานึกได้ว่าการไม่ให้นมลูกกิน เป็นวิธีฆ่าอย่างหนึ่ง เมื่อไรจะถือว่าเป็นการพยายาม

นายจำรูญฯ แต่คำว่า “ก่อ” เป็น “จะก่อ” ก็ไปได้

นายพิชาญฯ ขอเสนอให้ใช้ถ้อยคำดังนี้

“ An act includes an omission to do anything which should be done if such omission should produce the same effect as an act ”

ที่ประชุมเห็นชอบด้วย ฉะนั้น ร่างมาตรา ๒ และร่างมาตรา ๓ เมื่อแก้แล้ว จึงมีข้อความ ดังนี้

“ร่างมาตรา ๒ บุคคลจักต้องรับอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

การกระทำให้หมายความรวมถึงการงดเว้นการที่ต้องกระทำ ถ้าการงดเว้นนั้นจะก่อให้เกิดผลเช่นเดียวกับการกระทำ

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง”

“ร่างมาตรา ๓ ถ้ากฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่บัญญัติขึ้นภายหลังการกระทำความผิดนั้น ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณไม่ว่าในทางใด ๆ แก่ผู้กระทำความผิด เว้นแต่คดีจะถึงที่สุดแล้ว”

รายงานการประชุมครั้งที่ ๕๗๐/๙๐/๒๔๙๗

ผู้จัดรายงาน (นายหยุด แสงอุทัย) ในการประชุมเกี่ยวกับเรื่องนครวาก่อนที่ประชุมได้พิจารณาเรื่องอายุความสำหรับล่วงเลขการลงอาญา และได้กล่าวก่อนชี้แจงร่างมาตรา ๒ และร่างมาตรา ๓ ของประมวลกฎหมายอาญา จึงควรพิจารณาว่าเท่าที่แก้มาแล้วพอหรือไม่

ประธาน ฯ เราได้เติมคำว่า “ไม่ว่าในทางใด” จึงคลุมหมกแล้ว

นายสิทธิ ฯ เราได้พูดกันว่า ตามประมวลกฎหมายอาญาดั้งเดิม การล่วงเลขการลงอาญาลับหนีกว่า ส่วนกรณีทีหลังวันใช้กฎหมายนี้ ก็ใช้กฎหมายนี้

ประธาน ฯ กรณีหนีไปเมื่อใช้กฎหมายเก่า และจับได้เมื่อใช้กฎหมายนี้ จะว่าอย่างไร

นายสิทธิ ฯ ถ้าหนีขณะใช้กฎหมายใหม่ กฎหมายใหม่คลุมถึงการหนีนั้นทันที กฎหมายไม่เอาความนึกคิดของจำเลยเป็นประมาณ ในวันที่ใช้ประมวลกฎหมายนี้ ผู้ต้องขังนั้นก็จับมาลงโทษได้

นายอรรถกรม ฯ ถ้าอายุความล่วงเลขไปแล้ว แต่ตามกฎหมายใหม่ กำหนดอายุความยาวกว่า

นายสิทธิ ฯ ถ้าหนังสือใช้กฎหมายเก่าจนล่วงเลยการ ลงอาญาไปแล้วก็พ้นไป
แต่ถ้ายังมิได้จนถึงวันใช้กฎหมายใหม่ก็ต้องใช้กฎหมายใหม่ กฎหมายใหม่จะเป็นคุณ
ก็ได้ เป็นโทษก็ได้

ประธาน ฯ แต่เกรงจะเข้าใจผิด

ม.จ. สกต ฯ ทำไมไปคิดถึงกรณีดังกล่าว

นายประมุข ฯ เราคิดถึงนักโทษซึ่งมีอยู่มากมาย คิดถ้าไม่ใส่ไว้ก็ระงับจนมา
อีก เช่นกฎหมายใหม่ให้ซึ่งแทนปรับ เป็นต้น

ม.จ. สกต ฯ ในกรณีที่กฎหมายใหม่มีโทษเขากว่า ควรเปลี่ยนฐานะของผู้ต้องขัง
ให้ขึ้นไปตามกฎหมายใหม่

นายสิทธิ ฯ กรณีล่วงเลยการลงอาญาไม่เข้ามাত্রานี้ เพราะมาตรานี้พูดถึง
กฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำความผิด จึงใช้มาตรานี้ได้ จะเพราะกรณีเป็นความผิดหรือไม่
กรณีลงโทษไม่ใช่เรื่องกระทำความผิด กรณีอื่น ๆ นอกจากเรื่องกระทำความผิดต้องเป็นไป
ตามกฎหมายใหม่

นายเขมม ฯ ถ้าเป็นเรื่องอายุความฟ้องร้องจะเป็นอย่างไร

นายสิทธิ ฯ นั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับความผิดเหมือนกัน ส่วนเรื่องล่วงเลยการลง
อาญานั้นอาจพูดได้ว่า เป็นเรื่องใช้กฎหมายไปแล้ว

นายประมุข ฯ กฎหมายออกมาใหม่ต้องให้ประโยชน์แก่เขา

นายสิทธิ ฯ ศาลเขียนหมายไปแล้ว

นายประมุข ฯ ถ้าจะใช้มาตรา ๓ ด้วย ศาลต้องเขียนใหม่เหมือนพระ
ราชกฤษฎีกาอภัยโทษ

ม.จ. สกต ฯ เขียนลงไปว่า “โดยศาลไม่ต้องทำอะไรเลย” อย่างศาลตัดสิน
ลงโทษประหารชีวิต ภายหลังมีกฎหมายบัญญัติว่าไม่เอาผิด จะคงเอาตัวไปประหารชีวิต
อีกหรือ

ประธาน ฯ อย่างความผิดฐานวางเพลิงปัจจุบันมีโทษประหารชีวิต แต่ภายหลัง
กฎหมายใหม่เอาโทษจำคุกตลอดชีวิต จะทำอย่างไร

ม.จ. สกตฯ ก็ไม่ต้องประหารชีวิต ถ้ากฎหมายใหม่ประหารชีวิต กฎหมายเก่าไม่ประหารชีวิต ก็ต้องใช้กฎหมายเก่า

นายประมุขฯ ความผิดฐานลหุโทษ แต่ก่อนมีโทษจำคุก ภายหลังมีแต่โทษปรับ จะทำอย่างไร

ประธานฯ ถ้าขึ้นให้กลับมาแก้คำพิพากษา จะแย้

นายประมุขฯ เห็นว่า คดีถึงที่สุดแล้ว ถ้าจะเปลี่ยนแปลง ต้องให้อภัยโทษ

นายอรรถกรมฯ ความผิดมีโทษจำคุก ๑๐ ปี ถ้ากฎหมายใหม่แก้มาเป็นความผิดฐานลหุโทษ ไม่เปลี่ยน แต่ถ้าไม่เอาโทษเลย ก็เปลี่ยนให้ ปัญหาที่พูดกันนั้นเป็นปัญหาในทางนโยบายว่าจะเอาอย่างไร

นายประมุขฯ ฉันเห็นว่า เมื่อศาลพิพากษาลงโทษแล้ว จะทำอย่างไรไม่ได้

นายพิชาญฯ ควรจะมีบทบัญญัติอธิบายเสียให้ชัด

นายสิทธิฯ ตามกฎหมายอาญาอาบัติ ถ้ากฎหมายใหม่ไม่เอาโทษ ลงโทษที่ลง

นายอรรถกรมฯ ร่างของเราก็มีอภัยโทษเหมือนกัน

นายพิชาญฯ ฉันมีความเห็นว่า ควรใช้กฎหมายที่เขาคณะผู้กระทำผิด เรื่องล่องเลขาการลงอาญา ควรใส่ไว้ในกฎหมายว่าด้วย enforcement

นายประมุขฯ ถ้ามาตราที่จะใส่ในกฎหมาย enforcement มีเพียงสองสามมาตรา ก็ควรรวมอยู่ในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา

ม.จ. สกตฯ ฉันเห็นว่า promulgation เป็นเรื่องหนึ่งแต่ enforcement เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

นายประมุขฯ ถ้าเราเอาคำว่า “เว้นแต่คดีจะถึงที่สุด” ออกจะไปกันใหญ่อย่างเรื่องเด็ก เราแก้เข้าไป หรือมาตราใหม่กำหนดโทษเขากว่า

นายสิทธิฯ เราตัดคำว่า “เว้นแต่คดีจะถึงที่สุด” ออก แต่มีอีกวรรคหนึ่งใช้คำว่า “บทบัญญัติในวรรคก่อน มิให้ใช้บังคับในกรณีการบังคับตามคำพิพากษา ซึ่งถึงที่สุดแล้ว”

นายอรรถกรมฯ ถ้าเขียนอย่างนั้น สำหรับข้าราชการลงเลขการลงอาญา ต้องใช้กฎหมายเก่าเรื่อย ๆ ไป

นายสิทธิฯ ควรเอาเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเราได้ดูแล้ว กฎหมายเก่าให้ประโยชน์กว่า

นายประมุลฯ หมายความว่า การบังคับตามคำพิพากษาซึ่งถึงที่สุด คือพ้นจากเรือนจำมาแล้ว

ม.จ. สกตฯ อย่างก่อนสมัยรัฐธรรมนูญ มีพระบรมราชโองการห้ามหม่อมเจ้าออกนอกพระนคร เมื่อมีรัฐธรรมนูญแล้วพระบรมราชโองการนั้นก็ใช้ไม่ได้ เพราะบุคคลต้องเสมอภาคกัน

ประธานฯ ถ้าเช่นนั้น เกษภาชีเขามาแล้ว ภายหลังยกเลิกภาษี ทำไมไม่คืนภาษีที่เคยไปแล้วให้เขา ที่เขินเขินนักเพราะเสร็จไปแล้ว

ม.จ. สกตฯ แต่ในเรื่องลงโทษยังไม่เสร็จ เพราะยังคงลงโทษต่อไป

นายอรรถกรมฯ แปลก ถ้ากฎหมายเมื่อก่อนลงโทษประหารชีวิต วันนั้นปรับ ๑ บาทเราไม่แก้โทษให้ แต่ตามกฎหมายเมื่อก่อน เอาโทษประหารชีวิต วันนั้นกฎหมายยกเลิกเราแก้โทษให้

ม.จ. สกตฯ เราให้เวลาดังนี้ มีเวลาถมไป

นายประมุลฯ กฎหมายเก่าลดโทษกึ่งหนึ่ง ต่างกับกฎหมายใหม่ มีต้องรอฟันคำพิพากษามาทำใหม่

นายสิทธิฯ ข้อนี้อย่างนี้ แม้แต่คำว่า “เว้นแต่คดีถึงที่สุด” ออก ก็ไม่ต้องนำมาตรา ๓ มาใช้ เพราะในกรณีตามข้อหา ไม่มีการใช้กฎหมาย อื่นเลย เมื่อไม่ใช้กฎหมาย ก็ใช้มาตรา ๓ ไม่ได้

ประธานฯ ถ้าเขาคำว่า “เว้นแต่คดีถึงที่สุด” ออก นักโทษอาจร้องขอขานมา

นายสิทธิฯ ศาลพิจารณาใหม่ไม่ได้

นายอรรถกรมฯ ของเดิมเขาพกเรื่องความผิด เรามาแก้ให้กว้าง

นายเยี่ยมฯ หมายถึงออกไปแล้ว แต่การรอมหาพิจารณาใหม่โดยมีเหตุผลก็ควร
 ๕ รือ เพราะกฎหมายสร้างด้วยเหตุผล

นายสิทธิฯ ท.เขารอ มีเหตุผลว่าจะรอดตั้งแต่วันใด

นายเยี่ยมฯ เราลงโทษตามกฎหมาย ถ้ากฎหมายยกเลิกไปแล้วก็ควรปล่อย

นายสิทธิฯ อย่างลักทรัพย์ สมมุติว่ากฎหมายเก่าจำคุกห้าปี แต่กฎหมายใหม่
 เอาโทษสี่ปี มีข้อแก้ไขคำพิพากษาใหม่หรือ

นายเยี่ยมฯ ควรลด เพราะกรณีกฎหมายเก่าถูกยกเลิก ศาลลงโทษไปแล้วยัง
 ปล่อยได้ ทำไมกฎหมายลดโทษจึงไม่ลดให้

นายสิทธิฯ การที่กฎหมายเอาโทษจำคุก ๕ ปี เพราะการลักทรัพย์ขณะนั้นเป็นการ
 ๕ กระทำทราญแรง

นายเยี่ยมฯ กฎหมายนั้นยุติธรรมขณะตัดสินแต่ไม่ยุติธรรมในเวลาต่อมา ที่ปล่อย
 ปล่อยได้ ที่ลด ลดไม่ได้ คุณอย่างไรอยู่

นายพิชาญฯ ถ้ามีคณะกรรมการสากลมาก เราก็ไม่อาจแสดงต่อเขาได้
 ที่คนทำผิดในขณะที่ใช้กฎหมายเก่า ยังต้องโทษอยู่ ส่วนคนที่ผิดอย่างเดียวกันขณะที่ใช้กฎหมาย
 ใหม่ปล่อยตัวไปแล้ว

ประธานฯ ศาลไม่มีเครื่องมือที่จะแก้

นายสิทธิฯ ถ้าจะเอาอย่าง ม.จ. สกลฯ เขียนเท่านั้นไม่พอ

นายเยี่ยมฯ ศาลทำไม่ได้

นายประมุขฯ อย่างการลงโทษต่างกัน ต้องแก้คำพิพากษาหรือไม่

นายพิชาญฯ เรืองนเทียบได้กษิในประเทศจีน อย่างเดิมที่ตรวน พอกฎหมาย
 ๕ ยกเลิก ก็ต้องแก้ตรวนทันที

นายประมุขฯ ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลทำอะไรไม่ได้

นายพิชาญฯ ศาลไม่ต้องทำ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเขียนคำสั่ง
 ให้แก้โทษ

นายประมุลฯ เขาคำว่า “เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว” ออก ศาลใช้ประกอชกับ
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ถึงแม้จะร้องเรียนขึ้นมาอีกไม่มีประโยชน์ แต่การบังคับคดี
เห็นมีแต่เรื่องโทษปรับ การบังคับคดีนั้นนอกจากโทษปรับแล้วก็ไม่มีอะไรอีก คำพิพากษาไม่ต้อง
ปล่อย

นายสิทธิฯ เขาออกก็ไม่มีอันตราอย่างใด ฉันเห็นว่าไม่ใช่เรื่องการใช้กฎหมาย
ประธานฯ อะไรทำไปแล้ว ก็แล้วไป

ที่ประชุมเห็นว่า บัญญัติสำคัญ ควรจะรอนายจำรูญฯ (ซึ่งที่ตราชการทอน)
มาร่วมประชุมเสียก่อน

ประธานฯ ขอให้พิจารณาบันทึกของนายพิชานูฯ ข้อ ๖ เรื่อง interruption
of prescription of execution of the punishment.

ประธานฯ เรามีกำว่า “ไม่ว่าในทางใดๆ” อยู่แล้ว

ม.จ.สกลฯ มีปัญหาเรื่องคดีหนึ่งที่

ประธานฯ เป็นเรื่องเดียวกัน

นายสิทธิฯ อายุความเรื่องการฟ้องร้องไปได้ คงเหลือเฉพาะอายุความล่วง
เลยการลงอาญา

ที่ประชุมให้ผ่านไปก่อน

รายงานการประชุมครั้งที่ ๕๗๒/๙๔/๒๔๙๗

ประธานฯ เรอน ม.จ.สกลฯ ทรงรับสั่งว่าเมื่อมีกฎหมายแก้ไขใหม่ในภายหลัง
ก็ควรจะย้อนไปแก้โทษซึ่งบุคคลได้รับตามคำพิพากษาซึ่งถึงที่สุดแล้วด้วย

นายจำรูญฯ จะคัดคำว่า “เว้นแต่คดีถึงที่สุด” ออกเช่นนั้นหรือ

ม.จ.สกลฯ ถ้าไม่แก้โทษ ก็คือจะมีพิพจน์ในเรือนจำ ถ้ามีคณะ
กรรมการต่างประเทศจะเห็นว่า เรามีประมวลกฎหมายใหม่แล้ว ยังคงลงโทษตาม
กฎหมายเก่าอีก อย่างมีรัฐธรรมนูญแล้ว ก็ต้องให้คนได้รับเสรีภาพเท่านั้น

นายจรรย์ฯ สมมุติว่า ความผิดฐานลักทรัพย์มีกำหนดโทษ ๓ ปี ศาลพิพากษา
ลงโทษจำคุกจำเลยฐานลักทรัพย์ ๒ ปี ท่อมากกฎหมายลดโทษความผิดฐานลักทรัพย์เพียง
๑ ปี จะทำอย่างไร

นายอรรถกรมฯ ถ้าจำเลยจำคุกมาครบ ๑ ปีแล้วก็ปล่อยตัวไป

นายจรรย์ฯ ในกรณีที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดแล้ว จะทำอย่างไร จะให้ ๑ ปีจะไม่
ถูก เพราะศาลลงโทษ ๒ ใน ๓ ของอัตราสูง

ม.ล. สกตฯ ตอนนั้นเรายังค้ำกรมราชทัณฑ์ให้แก

นายเขยมฯ ปัญหาว่า จะควรลดหรือไม่ลด ทนายจรรย์ว่า เป็นแต่ชีวิต

นายจรรย์ฯ ฉันเห็นว่า เมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ไม่ควรลด

นายเขยมฯ ถ้ากฎหมายเคิมเอาโทษจำคุกตลอดชีวิต แล้วภายหลังกฎหมาย
ใหม่ปรับ ๑ ขาท จะควรลงโทษจำคุกตลอดชีวิตไปหรือ

นายจรรย์ฯ ยุติธรรมก็คือเป็นไปตามกฎหมายบัญญัติเวลานั้น และคนนั้น
เสร็จไปแล้ว

นายอรรถกรมฯ เป็นแต่ศาลทำเสร็จเท่านั้น

นายจรรย์ฯ คนที่ถูกจำคุกไปแล้ว จะให้เงินเป็นค่าทดแทนหรือไม่

ม.จ. สกตฯ สิ่งที่ทำไปแล้วก็แล้วไป อย่างประหารชีวิตไปแล้ว ก็แล้วไป แต่
คนที่ยังอยู่ก็ควรปล่อย

นายอรรถกรมฯ การกำหนดเอา “คดีถึงที่สุด” เป็นเกณฑ์กำหนดการกำหนดโดย
อำเภอใจเหมือนกัน ทำไม่ไม่เอาคำพิพากษาของศาลชั้นต้น เราอาจแก้เห็นว่า “เว้นแต่จะ
ได้รับโทษเสร็จไปแล้ว”

ประธานฯ มาตรา ๒ ที่บัญญัติถึงกรณีกฎหมายใหม่ไม่เอาผิด ให้ผู้รับโทษ
พ้นโทษไปนั้น เป็นข้อยกเว้นพิเศษ

นายเขยมฯ กรณีข้อยกเว้นพิเศษใด ทำไม่กรณีจะบัญญัติเป็นพิเศษไม่ได้

ม.จ. สกตฯ การลงโทษไม่ใช่เพื่อแก้ผิด เป็นการปรายปราม แต่เมื่อกฎหมาย
เปลี่ยนแปลงไป ก็ไม่มีประโยชน์ที่จะลงโทษต่อไป

นายอรรถกรมฯ อย่างกฎหมายลงโทษความผิดฐานวางเพลิง เอาโทษถึง
ประหารชีวิต เป็นการชู้ หรือ ลงโทษจริง ๆ

ม.จ. สกตฯ เราลงโทษบุคคลเพียงองค์หนึ่งให้กระทำผิดอีก

นายอรรถกรมฯ ถ้าคนทกระทำผิดจะวิญญูถจขหลังวันไรกฎหมายใหม่ ทำไม
เราจึงลดโทษให้ การที่ผู้กระทำความผิดหนีไป กลับเป็นผลดี

นายจำรุณฯ กรณีที่บุคคลนั้นถูกจับได้ในภายหลังนั้น conditions ต่าง ๆ ได้
เปลี่ยนแปลงไปแล้ว

นายอรรถกรมฯ หมายความว่าไม่ต้องการแก้แค้นแล้ว

นายเขียมฯ จะพิจารณาในแง่คำพิพากษาว่าเสร็จแล้วให้แล้วไปก็ได้ แต่ควรจะ
เห็นอกจำเลย อธิบายเหตุผลให้จำเลยเข้าใจไม่ได้

นายอรรถกรมฯ ถ้าไม่ให้ คนทำผิดที่จับได้ภายหลังก็ไม่ควรให้เหมือนกัน ทั่ว
อย่าง ก.กับ ข. ทำผิดด้วยกัน คนหนึ่งข่าไม่ตี ตำรวจจับได้ เลขรวิโทษแรง ส่วนอีกคนหนึ่ง
วิ่งหนีไปได้ เพิ่งมาถูกจับเมื่อใช้กฎหมายใหม่ กลับได้ผลดี

นายจำรุณฯ การที่คนนั้นถูกจับภายหลัง public feeling ลดลงแล้ว

นายอรรถกรมฯ ไม่ใช่ public feeling เป็น feeling ของผู้พิพากษาและผู้ทำ
กฎหมาย และอย่างไรก็ไม่ควรคำนึงถึง

นายประมุขฯ จะเป็นประโยชน์แก่จำเลยหรือไม่ยังสงสัย อย่างกฎหมายเก่า
จำคุก ๖ เดือนปรับ ๕๐๐ บาท กฎหมายใหม่มีแต่โทษปรับอย่างเดีขว ๓,๐๐๐ บาท ถ้าศาล
เปลี่ยนเป็นปรับ อาจแรงสำหรับจำเลย

ม.จ. สกตฯ กฎหมายไม่ได้คุ้มครองคน ๆ ไป

นายจำรุณฯ เมื่อคะแนนเสียงเท่ากันเช่นนี้ก็ควรจะไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่
จำเลย

นายอรรถกรมฯ ต้องให้ประธานออกเสียง เป็นเสียงชขาด

ประธานฯ ฉันไม่ใช่สิทธิ แต่ฉันได้ออกความเห็นไปแล้วว่าไม่เห็นด้วย

นายประมุขฯ อย่างโทษประหารชีวิต กฎหมายเดิมลดโทษอย่างหนึ่ง กฎหมาย
ใหม่ลดโทษอีกอย่างหนึ่ง

นายจรัญฯ ก็ลดโทษลงมา

นายประมุลฯ ยังมีกรณีที่เราแก้ไขใหม่ให้ศาลลดโทษลงมาเท่าใดก็ได้
จะทำอย่างไร

นายพิชาญฯ ความจริงไม่ใช่เป็นการแก้คำพิพากษา เป็น transform

ประธานฯ อย่างเดิมศาลจำคุก ๖ เดือน เค็วนี้ศาลปรับ ๓,๐๐๐ บาท จะทำ
อย่างไร

นายพิชาญฯ กรณีนี้ปล่อยทันที แล้วจัดการให้เสียค่าปรับ

นายจรัญฯ กฎหมายเดิมกำหนดโทษจำคุก ๖ เดือนปรับ ๕๐๐ บาท ศาลเอา
โทษปรับอย่างเค็ว ๕,๐๐๐ บาท จะทำอย่างไร

ม.จ. สกลฯ ต้องให้ the greatest benefit

นายเยี่ยมฯ ที่นายจรัญฯ ไม่ใช่เป็นปัญหาเรื่องลด เป็นปัญหาเรื่องอันไหน
เป็นคุณ

นายอรรถกรมฯ เราต้องวินิจฉัยก่อนว่ากฎหมายอันไหนเอาโทษหนักขึ้นหรือเบา
ลง และปัญหานั้นมีอยู่แล้ว ถ้าคนหนีไปและเพิ่งมาจับได้ภายหลังการใช้กฎหมายใหม่

นายจรัญฯ กรณีจับได้ภายหลังการใช้กฎหมายใหม่ ศาลลงโทษทันที จึงไม่มี
ปัญหา แต่ในกรณีแก้คำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว คนนั้นรับโทษอยู่ จึงมีปัญหาเรื่องแก้โทษ

ที่ประชุมตกลงมอบให้นายพิชาญฯ ไปร่างมาก่อน

บทบรรณาธิการ

สิ่งที่น่าภาคภูมิใจสำหรับ "คูลพาท" ของเราก็คือ นิตยสารของกระทรวงยุติธรรม มิใช่จะแพร่หลายอยู่เฉพาะในหมู่พวกเรา—คณะตุลาการ เท่านั้น แต่ยังแพร่หลายในต่างประเทศด้วย ยกตัวอย่างเช่น ที่หอสมุดกฎหมายแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงในทางกฎหมายมากที่สุดแห่งหนึ่งของสหรัฐอเมริกาและที่หอสมุดกฎหมายแห่งลอสแอนเจลิส (Los Angeles County Law Library) ทั้งนี้โดยที่กระทรวงยุติธรรมมีโครงการแลกเปลี่ยนนิตยสารกฎหมายกับสถาบันทั้งสองแห่งนี้ กล่าวคือ เขาขอให้เราส่งคูลพาทให้แก่เขา และเขาก็ส่งนิตยสารกฎหมายของเขาให้แก่หอสมุดของเรา คือนิตยสาร "Harvard Law Review" และ "California Law Review" คิดแล้วก็อสงสัยไม่ได้ว่าฝรั่งแลกรเอา "คูลพาท" ของเราไปเพื่อเหตุใด สำหรับฝ่ายเรานั้นไม่มีปัญหา เราย่อมได้รับประโยชน์จากนิตยสารของเขาสำหรับการค้นคว้าของเราอย่างแน่นอน... .. แต่สำหรับฝ่ายเขาชนาคึก... .. จริงอยู่สำหรับมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดนั้นเป็นศูนย์กลางตำรับตำรากฎหมายทั่วโลก แต่สำหรับหอสมุดกฎหมายแห่งลอสแอนเจลิสนั้นน่าสงสัยได้ไปแล้วจะมีอำนาจเรื่องสักคน...! คิดๆ ไปก็เหมือนกับหอสมุดของเราได้หนังสือภาษาเอสกีโมมาเป็นแน่! เมื่อสอบถามชาวอเมริกันบางคนในเรื่องหนังสือไทยนั้นก็กลับได้รับคำตอบกลับมาว่าไม่ทราบว่ามี นิสัยของบรรณารักษ์แต่ละคนเป็นอย่างไร เมื่อเราไม่ทราบก็ได้คำตอบว่า บรรณารักษนนคลงหนังสือไม่ว่าเรื่องอะไร อ่านออก อ่านไม่ออก ถ้าเป็นหนังสือแล้วชอบทงน และเก็บเข้าห้องสมุดหมด... ปัญหาที่ถามตอนแรกก็ไม่ได้รับคำตอบ กลับเกิดมีปัญหามากมายว่า นิสัยบรรณารักษ์ที่ชาวอเมริกันว่าน จริงแค่ไร เพียงไร หรือจริงเฉพาะบางคน หรือเฉพาะบรรณารักษ์อเมริกันก็ไม่ทราบ...!

ในเล่มนี้ คณะบรรณาธิการใคร่จะขอเสนอรายการที่น่าสนใจดังต่อไปนี้ สถิติของ คุณสนา เกิดลาภผล ซึ่งถกความมาอย่างน่าฟังจากสถิติละติน อันเกี่ยวด้วยงานใหญ่ซึ่งค่อยทำทีละเล็กทีละน้อยๆ ก็อาจสัมฤทธิ์ผล เช่นหยาดน้ำที่ไหลอยู่ตลอดเวลา

ก็อาจทำลายหินได้... ต่อไปเป็นบทความเรื่อง หลักปฏิบัติตามกฎหมายล้มละลายที่เกี่ยวข้อง
 กับศาล ซึ่งเป็นคำบรรยายในการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษารุ่นที่ ๔ และ ๕ ของ คุณหลวงสาร
 นัยประสาสน์ บทความเรื่องนี้เป็นบทความที่ไม่ยาวนานแต่ให้สารประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงาน
 เกือบทุกคดีล้มละลายทุกด้านอย่างแท้จริง พร้อมทั้งได้มีการชี้แจงปัญหาข้อกฎหมายล้มละลาย
 ซึ่งถกเถียงกันมานานหลายข้อ อนึ่งใครจะขอเกริ่นไว้ ณ ที่นี้ด้วยว่าบทความนี้เป็นบทความ
 เกือบทุกแห่งกฎหมายล้มละลาย อีกไม่ช้าเราจะมีโอกาสได้เสนอกฎหมายล้มละลาย
 ในด้านปฏิบัติด้วย ขณะท่านหัวหน้ากองบังคับคดีล้มละลายกำลังเตรียมบทความเรื่อง
 สำหรับ "คู่มือ" อยู่ บทความทั้งสองเรื่องจะเป็นหลักในการพิจารณาคดีล้มละลายทั้ง
 ทางด้านศาลและด้านเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อย่างสูงค่า... บทความเรื่องต่อไปคือ การคุ้มครอง
 สิทธิชุมชนชนอันเกี่ยวกับกฎหมายอาญาและวิพิจารณาความอาญา ของ คุณ
 อุตัย วิเศษสมิต แห่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ท่านเขียนไปร่วม
 ประชุมสัมมนาของสหประชาชาติ ณ ประเทศฟิลิปปินส์เมื่อเร็ว ๆ นี้ ในฐานะเป็นผู้แทนรัฐบาล
 ไทย มีข้อที่น่าสนใจอยู่หลายข้อ อาทิเช่น สิทธิและการคุ้มครองป้องกันการถูกจับกุมหรือ
 คุมขังโดยอำนาจอันมิชอบด้วยกฎหมาย และสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือในการพิจารณาคดี
 เป็นต้น... ต่อไปคือ เรื่องเกี่ยวกับวันอาสาฬหบูชา ซึ่ง คุณบุญส่ง คล้ายแก้ว ได้ค้นคว้า
 เพิ่มเติมจากเรื่องวันอาสาฬหบูชาของ คุณจำรูญ เจริญกุล ในฉบับประจำเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๒
 แล้ว คุณบุญส่งได้ค้นคว้าและเรียบเรียงเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเรื่องนี้ได้ดีมาก...
 คำพิพากษาศาลฎีกา (และบันทึกประกอบ) ของ คุณชล ธีรกุล มีคำพิพากษาที่น่าสนใจ
 อยู่หลายเรื่อง เช่น เรื่องอำนาจของศาลสูงในการลงโทษ และเรื่องเทศบาลละเมิด เป็นต้น...
 เรือนแก้ว มาพบกับท่านผู้อ่านใน เรื่องแปลกแต่จริงในกฎหมายนานาประเทศ เป็นวาระ
 ที่สาม เรื่องแปลก ๆ ทว่าน่าสนใจมากคือเรื่องราวใต้ของผู้พิพากษาและของทนาย
 ความชาวอเมริกัน... จากนั้นเป็น อินทภาษคำกลอน อันมีอยู่ในพระธรรมศาสตร์อนำอ่าน
 ของ คุณสุจริต ถาวรสุข... ในรายการ "เรื่องเก่าเล่าใหม่" เราได้เรื่องสำคัญซึ่ง คุณ
 ประมุข สวัสดิ์มงคล ได้ค้นคว้ามาอันอาจจัดเป็น "คลาสสิก" ในด้านวรรณคดีทางการ
 ศาลไทยได้คือ พระราชหัตถเลขาของพระพุทธเจ้าหลวง และลายพระหัตถ์ของเสด็จในกรม

พลวงราชบุรี : ได้ทอยเรื่องกลพินิจในการกำหนดโทษของศาล ซึ่งเอกสารดังกล่าวนี้แสดงถึงพระปรีชาสามารถและอัจฉริยภาพของเสด็จในกรมพลวงราชบุรี ในการแสดงให้พระราชบิดาของพระองค์ทรงเข้าพระทัยในสถานการณ์ และกลพินิจการกำหนดโทษอย่างแท้จริง

.... ในรายการ วงการกฎหมายสากล เราขอเสนอข่าวเกี่ยวกับการประชุมกฎหมายทะเลครั้งที่สองของสหประชาชาติ ซึ่งเป็นที่สนใจกันอยู่ทั่วโลกขณะนี้ และข่าวเกี่ยวกับกฎหมายอเมริกันเตรียมตัวเป็นเจ้าภาพต้อนรับนักกฎหมายอังกฤษพร้อมด้วยครอบครัวจำนวน ๑,๕๐๐ คนซึ่งจะไปเยือนสหรัฐอเมริกาในเร็ว ๆ นี้... ท่านถาม—เราตอบ...คุณทวี กลียพงษ์ ทอยคุณอำนวย อินทุภักดิ์ ในปัญหาเรื่องผลของการอ้างคำพยานในคดีอาญาคดีหนึ่ง เป็นพยานในคดีอาญาอีกคดีหนึ่ง... ประมวลข่าว ของ คุณถาวร โพธิ์ทอง มีข่าวราชการเรื่องโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ช่วยผู้พิพากษาให้เป็นผู้พิพากษา การแต่งตั้งผู้ช่วยผู้พิพากษารุ่นที่ ๖ และการแต่งตั้งผู้พิพากษาให้ช่วยทำงานชั่วคราว... รายการ ชมรมยุติธรรม ฉบับ ๗, ๑๐ ให้บริการข่าวสังคมโดยทั่วไป มีอาทิเช่น สมาคมธนาคารไทยขอเชิญข้าราชการกระทรวงยุติธรรมไปบรรยายวิชากฎหมายแก่ผู้รับราชการอบรม ณ สมาคมนั้น ๆ ล ฯ... บ้านเรา—บ้านเขา ฉบับนี้ขอรับรองว่ามีรสชาติไม่แพ้ฉบับที่ที่แล้ว ๆ มา “วิกรม” ปรากฏถึงสหายใหญ่ อันเป็นเรื่องของฝรั่งเศส... เรื่องกิจกรรมบริโภคนิยม... ๆ ล ฯ... รายงานการประชุมร่างประมวลกฎหมายอาญา (และบันทึกประกอบ) ของ คุณโชค จารุจินดา ในฉบับนี้เป็นตอนที่เกี่ยวข้องด้วยเรื่องบุคคลที่จะต้องรับอาญาต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติความผิดไว้ และการใช้กฎหมายที่เห็นคุณแก่ผู้กระทำผิดในมาตรา ๒, ๓

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาดไทย กรมราชทัณฑ์
 นายจำเนียร บังพระเดช ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๕๐๓

เจ้าหน้าที่ดำเนินการนิเทศสาร "กมลพาท"

ผู้อำนวยการ:	นายไพยม เทชยานนท์
บรรณาธิการ:	นายธานีทร กรวิชัย
คณะบรรณาธิการ:	นายสมบัติ ริงกาล
	นายสกล สกธา
	นายทว กสิยพงศ์
	นายประมุข สวัสดิ์มงคล
	นายถาวร ไพธทอง
	นายประภคณ์ ทรายชัย
	นายจำรัส เหมะจาร
บรรณาธิการ:	นายทวิ คงกะจนทร
เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ:	นายสทง จุฬิตอง